

ალექსანდრე (ჯემალ) გრიგოლის ძე ჯღარკავა

სხვადასხვა

1979-2009 წელი

თბილისი
2010 წ.

ავტორისაგან

ამ წიგნს, რომელსაც ვუძღვნი მამის, გრიგოლ (ჟორჯი) არტემის ძე ჯღარკავას ხსოვნას დავარქვი „სხვადასხვა“. სკოლის პერიოდში მაქვს ჩანაწერები ამ სათაურით. თუმცა, იქიდან არცერთი არ შემიტანია ამ კრებულში, გარდა წიგნის სახელწოდებისა, რადგან ორი ლექსების წიგნი გამოვეცი 1979-2009 წლის ციკლით. ეს კი მესამეა.

არ შემიძლია უღრმესი პატივისცემით არ მოვიხსენიო ჩემი ძმა და მეგობარი, ჭეშმარიტი ქართველი, სოსო ქუთათელაძე მის უმშვენიერეს მეუღლესთან, ლირასთან ერთად, რომლებმაც დიდი შრომა გასწიეს იმისათვის, რომ ამ წიგნებს დღის სინათლე ეხილათ.

სამი დღე კითხულობდა „აზრებს“ ჩემი უმცროსი უღალატო მეგობარი და თანამებრძოლი, სტიქაროსანი ბადრი სილაგავა, რომლის რჩევაც გავითვალისწინე.

ამ „სასჯელს“ რამოდენიმე საათით ვერ გადაურჩა ჩემი ძმა და მეგობარი, დიდი გონების პატრონი ამბროსი ფაილოძე.

ბევრ რამეში გამომადგა უფროსი ძმის, მამუკა (მამელი) ჯღარკავას უაღრესად საყურადღებო ნაშრომები ბიბლიურ საკითხებზე.

ჩემი ცხოვრების რთულ და ფათერაკებით სავსე გზაზე (1979 – 1985) წლებში შეუძლებელია არ მოვიხსენიო ადამიანები, რომლებმაც განსაკუთრებული სიბოთით და გამბედაობით გამომიწოდეს დახმარების ხელი.

აი, ისინი: ნადია ქუთათელაძე – ჯღარკავა, მისი შვილები, გაჭირვებულთა ქომაგნი და თანამდგომნი, და-ძმა ნაზი და დემურ ჯღარკავები, ჩემი ლეილა ლაფანაშვილი, რომელსაც ყურადღება არასოდეს დაუკლია ჩემთვის მუდამ მამხნევებდა; ცხონებული ჯულიეტა და აბდული, მისი შვილები ლაურა და ელენორა ჯღარკავები. რაისა სანაია – ბარამიამ და მისმა ოჯახმა დიდი თანადგომა გამიწია. მარო ჯალაღონია და მისი შვილები – ოთარი, ნოდარი და იგორი; იპოლიტე სანაია მთელი მისი ოჯახით; განსაკუთრებულად იხარჯებოდნენ ცხონებული დემურ სანაია და მისი მეუღლე, უდიდესი სულის ქალბატონი ეთერ საჯაია.

მთელი ოჯახით დაუვიწყარი იქნება ჩემთვის, უშიშარი ქალბატონი თინიკო ვლადიმერის ასული ჯღარკავა, დიდი დახმარება მახსოვს მათგან.

რუსთავიდან ძმებმა ზურაბ და ჟორა შოთას-ძე ძიძიგურებმა მეუღლეებთან ერთად სამი წლის განმავლობაში, რაც მათ სითბო გადმომცეს, ერთ ალუნწერელია. ლექსი „ქალებს“ მიეძღვნა ნარგიზა და მიმოზა ძიძიგურებს.

შეუძლებელია ჩემს სიცოცხლეში დამავინწყდეს არდა დანელია, მისი მეუღლე ნანული; გურამ თოფურია მეუღლესთან ერთად.

გენადი სურმავა ყოველთვის გამოძებნიდა დროს კაიკაცობისთვის. ცხონებული, მთელი ოჯახით დაუვიწყარია გურამ ძიძიგური, ვაჟკაცი კაცი.

ჭოჭია და აკაკი კვარაცხელიებს (წალენჯიხიდან), განსაკუთრებული სითბოთი და სიყვარულით გავიხსენებ. დაუვიწყარია მათი კაი ადამიანობა. გაანათლოს უფალმა ისინი.

ცხონებული თამაზ კიკიანი, ჩემი უფროსი მეგობარი, შეიძლება ითქვას, კაცობის, ეტალონი. ნატა და ჯემალ რობაქიძეები, თავიანთი ულამაზესი ლენკათი და სანდროთი. გადავინაცვლებ მოგონებებში თუ არა, ესენი პირველ პლანზე დგანან. ისინი ჩემი განუყრელი თანამგზავრები არიან სულიერ სფეროში.

ჩემი, დიდი თანამდგომი, ენგული არჩვაძე, ჩემი სტუდენტობისდროინდელი მეგობარი, დიდებული მამა და ამჟამად ორი საამაყო შვილიშვილის ბაბუა, კარგა ხნის შემდეგ ახლახან ვნახე. ბედნიერი დავრჩი მისი დიდსულოვნების გამო.

ყველას ვერ ჩამოვთვლი, ვინც კი რთულ ჟამს გვერდით მედგა. უფალი წყალობდეს მათ!

2009 წ. 25 დეკემბერი

წინასიტყვაობა

ეს ჩანაწერები, მეოთხედი საუკუნის წინათ გაკეთდა, განსაკუთრებით საინტერესო უნდა იყოს მკითხველისათვის ისინი იმდენად, რამდენადაც ეპოქა, რომლის დროსაც შეიქმნა ეს ყოველივე, საზოგადოება, ხალხი დიდ ინფორმაციულ ვაკუუმში იმყოფებოდა: ადამიანებს არ ჰქონდათ შესაძლებლობა აზრის თავისუფლად გამოხატვისა და ა.შ.

ფიქრისა და განსჯის საფუძველზე შექმნილი ეს ჩანაწერები დღესაც ინარჩუნებს აქტუალობას და, ალბათ, მომავალშიც არ დაეკარგება მას თავისი დატვირთვა, – რადგანაც ის ჩემი ღრმა რწმენით, დიდი სიყვარულითაა ნასულდგმულევი.

რუსთავის მე-3 კოლონიაში მომპარეს ყველა ნაწარმოები (რაც მთელი რუსეთი „მოვიარე“ არ მომხდარა) და, მათ შორის, ესეც...

ბევრი ვერ აღვადგინე, დედანის უქონლობის გამო...

მეგობრებო, გადაინაცვლეთ ჩემთან ერთად წარსულში, დარწმუნებული ვარ, გულგრილი არ დარჩებით, ისიამოვნებთ და ჩემი მიზანიც ეგაა...

წყალობა ნუ მოგვიშალოს უფალმა!

2009 წ. 12 დეკემბერი.

აზრები ფრაზები გამოთქმები და სხვა...

1979 – 1984 წლები

ღმერთო, მომეც ძალა მისი, არ ვინდომო რამე სხვისი...
მომეც კიდევ ნიჭი მისი, გავსცე სითბო დიდზე დიდი,
ვახმიანო სიმი მისით, თვისტომთ მივცე საზრდოდ იგი,
საცოდავო, თავი ჩემო, გაიგონე ესე იგი!..

სუბიექტურზე და...

მე რაც ვიცი და ვარ, უფრო მეტიც, რაც მომავალში მეცოდინება და ვიქნები, ჩემი პიროვნული (თუ ამ უკანასკნელზე არ შემედავება ვინმე) დამსახურება როდია ან იქნება სრულად, არამედ, როგორც ყველა ადამიანში, აქ გადამწყვეტ როლს, – ერთი შეხედვით კაცის თვალისთვის შეუმჩნეველი, – რეალურად არსებული ობიექტური ფაქტორები თამაშობენ. ესეც როდი ნიშნავს სუბიექტურისა და ობიექტურ ფაქტორთა სრულ ჰარმონიულობას; პირიქით, ისინი მუდმივ წინააღმდეგობებში იმყოფებიან ერთმანეთთან და კიდევაც ვითარდებიან ზიგზაგისებურად.

ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ პიროვნებას ვერ გამოვაცალკევებთ ამ ფაქტორთა ერთობლიობიდან, მაგრამ მას აქვს ერთი უპირატესობა, რაც იმაში გამოიხატება, რომ შეუძლია ჩანვდეს თვით ამ პროცესს და სასურველი ზემოქმედებაც კი მოახდინოს მასზე.

1981 წ.

შინაგან ქალაზი

არიან ადამიანები, რომლებშიც ურთიერთმოქმედებს სამი შინაგანი ძალა: პირველი, რომელიც ერთგულია არსებულის; მეორე, – რომელსაც ვერ აკმაყოფილებს იგი და მესამე, რომელიც არეგულირებს ამ ორი მოქმედების მიზანშეწონილობას, ზომიერებას...

ამავე დროს არიან ადამიანები, რომლებშიც პირველი ორი შინაგანი ძალა ურთიერთმოქმედებენ მხოლოდ და ასეთნი უკიდურესობებს აწყდებიან ნიადაგ, მაგრამ მაინც პროგრესულია იგი იმდენად, რამდენადაც სიახლისაკენ სწრაფვა ახასიათებთ...

იმათში, კი, ვისთანაც ერთი ძალა (ერთგულება არსებულის მიმართ) მოქმედებს – „ძველმოდური“ ყაიდის ადამიანებად, ანუ „სამუზეუმო ექსპონანტებად“ იწოდებიან.

1982 წ.

მსგავსება განსხვავებაში

ადამიანებს, როგორც მსგავსებანი, ასევე განსხვავებანიც არ გააჩნიათ ერთმანეთთან აბსოლუტურად. ეს ასე რომ არ იყოს, პირველ შემთხვევაში, უაზრო შეიქმნებოდა სიცოცხლე... ხოლო, მეორე შემთხვევაში კი, ადამიანთა შეცნობა გახდებოდა შეუძლებელი, ესე იგი, ორთავე შემთხვევაში, საზარელი უკიდურესობანი შთანთქავდა სიცოცხლეს.

ცხოვრებას და, საერთოდ, ყოველგვარ ჰარმონიულობას არსებული მსგავსება – განსხვავებანი ჰქმნიან.

1981 წ.

ადამიანის ჩვევებზე, მოქმედებებზე...

მიზანშეწონილი მოქმედება, უმეტესწილად, ჩვევებზეა დამყარებული, მიზანდასახული კი – აზროვნებაზე, ორივე ეს მოქმედება აუცილებელია ადამიანისათვის.

ცხოველებსაც ახასიათებთ მიზანშეწონილი მოქმედება, მაგრამ ინსტიქტებზეა დამყარებული იგი. ადამიანსაც გააჩნია ინსტიქტები და ისინი მხოლოდ უცაბედ შემთხვევებში იჩენენ თავს, გონივრულ მოქმედებას შეუძლებელია იგი მოჰყვეს.

ადამიანის ყოველგვარ მოქმედებას, თავისთავად, წინ უსწრებს მიზეზი, მაგრამ, აუცილებელია, მას ზურგს უმაგრებდეს, მორალთ გასხივოსნებული მოვალეობა. საზოგადოებისათვის ფასეულ მოქმედებას კი დამატებით უნდა გააჩნდეს დანიშნულება და მიზანი სრული ჰარმონიულობით (ცალკეულ ადამიანთა მოქმედებებშიაც არ გამოვრიცხავთ მას), მაგრამ, საბოლოოდ, მაინც, ყველაფრის განმსაზღვრელი დადებითი შედეგია მხოლოდ.

1981 წ.

ქება-დიდებაზე

თუ ვინმეს აქებ და ადიდებ დაუმსახურებლად და თავადაც მოითხოვ ასე მოგექცნენ, ძალაგამოცლილი ტირანობას მოწყურებული ადამიანი ბრძანდები; ხოტბის შესხმას თუ ისურვებ მხოლოდ და აღწევ კიდევაც მიზანს სულელი, თუმცა, უძლიერესი ტირანი ხარ...

თუ არც ერთს, არც მეორეს თვლი რამედ, მაგრამ, მაინც, იმკი ხალხის პატივისცემასა და ქება-დიდებას, ძლევამოსილია შენი პიროვნება!

არაეთიკურია დამსახურებულ ქათინაურს გულგრილად შეხვდე.

1982 წ.

მშვენიერებაზე

მშვენიერების საიდუმლოებას ვერასოდეს ამოვხსნით, ვერც აბსოლუტურად ჩავსწვდებით, ჩვენ მხოლოდ ვეთამაშებით მას გარკვეული ტკობის მიღების მიზნით.

სწორედ ამაშია მისი არსი!

„მშვენიერება“ – ზოგადი და ფართო ცნებაა. სიყვარული, სიკეთე, თავმდაბლობა, სილამაზე... მასში შემავალი კერძო ფორმებია, ამიტომაც, მართებული იქნება, თუ მოვერიდებით სიტყვის „მშვენიერება“ ხშირ და არადანიშნულებისამებრ ხმარებას.

ნუ გავაუფასიურებთ მას!

1982 წ.

ო, ეს ბედნიერებაა...

რა არის ჩემი სიამოვნება?

რა არის და გასიამოვნო შენ, კარგო კაცო, გასიამოვნო შენ – პატარა გოგონავ და ბიჭუნავ, რომ თქვენს უსპეტაკესსა და უფაქიზესს, ულამაზესსა და უალამართლეს გრძნობებს ასეთივე გრძნობები დავუპირისპირო: აგაკისკისოთ, გაგალალოთ, დაგაფიქროთ კიდევაც, რწმენა განგიმტკიცოთ ჩასახული. გასიამოვნო შენ, ერთგულო ქალო, მივაგო პატივი კდემამოსილებას შენსას, ქედი მოვიხარო და ვეამბორო უწმინდეს ნაპირებს კაბის კალთისას...

ო, ეს ბედნიერებაა უკვე... სიამოვნება და თვითკმაყოფილება ხომ სულიერ ფასეულობათა გარეშეცაა შესაძლებელი განიცადოს კაცმა? ჭეშმარიტად!

1981 წ.

უთქვამთ...

უთქვამთ და იმეორებენ კიდევაც: „პირადი ბედნიერება საზოგადო თანაგრძნობაზე უნდა იყოსო დამყარებული, თორემ, ბედნიერება ბედნიერება აღარ იქნებაო“. მე დავსძენ, რომ ამ გამოთქმას არ გააჩნია საყოველთაობა, რადგანაც, როდესაც ბედნიერებაზე ვლაპარაკობთ, უნდა გავითვალისწინოთ მისი გამომწვევი მრავალი (სუბიექტური – პირადინტიმური) მხარე, რომელიც არ შეიძლება იყოს ცნობილი საზოგადოებისათვის და არცაა საჭირო. თუმცა, ერთი რამ ცხადია, საზოგადოებას არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს, არ უნდა ვნებდეს მის სასიცოცხლო ინტერესებს იგი...

ყურადღება იმასაც უნდა მივაქციოთ, რომ ბედნიერება დროში „მოჭრილია“, ესე იგი, წყვეტადია და განმეორებადიც მრავალფეროვანი მიზეზებითა და საფუძვლებით.

1982 წ.

ნაკითხზე და უპიცზე

ყველა ნაკითხი, წიგნიერი კაცი როდია კეთილი, კეთილი საქმეების მკეთებელი, მაგრამ, ერთი კია – ასე თუ ისე, ესმით მათ სიკეთის სიძლიერე, საყოველთაობა, აუცილებლობა და ნებსით თუ უნებლიედ, მაინც მისკენ იხრებიან...

უვიცებში კი, თუ გამოერივნენ ბუნებით ბოროტნი, მუდამ ავ საქმეებზე ეჭირებათ ცალი თვალი. თუმცა, ზემოთ აღნიშნული, უარყოფითი თვისებების ხალხმა თუკი თავიანთ მიდრეკილებებს გაუხსნეს გზა, უკანასკნელთა მიერ დაშვებულ დანაშაულებებთან შედარებით საგრძნობლად მაღალი და სერიოზული იქნება ერთობ.

1982 წ.

ურთიერთობა

ყოველგვარი ურთიერთობა – ეს ეხება ინტიმურ თუ სხვა ცხოვრებისეულ მხარეს, თავის ბუნებრიობაში პოულობს უსრულყოფილეს გამობატულებას, მაგრამ ეს როდი ნიშნავს ერთხელ და სამუდამოდ დადგენილი და შეუცვლელი იგი; ადამიანს, როგორც ძალუძს, ხელენიფება, თვით ბუნებას შეუცვალოს სახე, უფრო ლამაზი და მიმზიდველი გახადოს იგი, ასევე ცვლის არსებული დამოკიდებულების ფორმებს – უფრო დახვეწილსა და უბუნებრივეს სახეს აძლევს მას. მართალია, შიგადაშიგ, ამავე დროს ბევრი რამ გაუხამსდება, მაგრამ იგი საყოველთაო ზიზღს გამოიწვევს და აქედან გამომდინარე, თავისთავად შემოეცლება მას ყოველგვარი საფუძველი გავრცელებისა და დამკვიდრებისათვის...

1982 წ.

ადამიანის ნება

თქვენი ნებაა, ინამოთ ღმერთის, ასევე უკუ შემთხვევაშიც, მაგრამ, ერთი კია, რაც არ იცით და რაშიც არ ხართ დარწმუნებული, როგორ უნდა ინამოთ, ან არ ინამოთ? ასეთ დროს შეიძლება ასე გაიმართლოთ თავის: რომ ღმერთი არ ვინამოთ და რაიმე ფათერაკი შეგვემთხვეს, მერმე რაღა ქვა ვიხალოთო თავშიო და ასე შემდეგ.

ასეთ ხალხს შემიძლია ჩემის უვიცობით ამდაგვარი აზრი გავუზიარო: ძმებო და მეგობრებო, დილას რომ ადგებით და პირჯვარს სამჯერ გადაინერთ, კეთილი გზა გვეკონდესო, იტყვიო, მაგრამ ერთი იმას რატომ არ ფიქრობთ ხოლმე, როდესაც ნებით თუ უნებლიედ, „მოქმედებითა თქვენიო“ ტკენთ მრავალს გულს და ბოლოს კმაყოფილებით ჩაიხითხითებთ, კიდეც?.. არა სჯობია, ასეთ ყალბ მორწმუნეობრიობას კეთილი საქმეები აკეთოთ და იცხოვროთ ისე, როგორც ეს ნამდვილ ადამიანებს შეეფერებათ? მაშინ ღვთის რისხვაზე უფრო შესაძლებელი იქნება, ის, რომ თავად მოგქებნოთ ღმერთმა და დაგიფაროთ?..

1982 წ.

დანერილ – დაუნერელ კანონზე

მოქმედებდა, მოქმედებს და იმოქმედებს, კიდევაც, დანერილ-დაუნერელი კანონი. პირველის დარღვევისას მართლმსაჯულებასთან მიგეცემა საქმე. მეორისას, შეიძლება ასცდე მას, მაგრამ ხალხის ზიზღს ვერა.

დაუნერელი კანონი შინაარსით ქცევის სავალდებულო ნორმას ეტოლება. ამიტომ უნდა გაისხეულო, შეისისხლხორცო ის და მისი ყოველი დარღვევა განსხეულებას, დაშლას, საკუთარი ხორცის საკუთარი ხელით მოჭვლეჯას აღემატებოდეს უნდა სიმტკიცენით.

ადამიანის უბედურება

განახლება: ჩანასახი – ხორცი (ხილული მტერი); განვითარება: სული – გონი (მატერიის გარეგნულად უხილავი, მაგრამ მისი უდიდესი და უმშვენიერესი პროდუქტი); დასასრული: მტვერი – შლამი, მიწა, წყალი და ა. შ. უსასრულოდ, ანუ ის, ჩვენ არ ვიცით...

უმაღლესმა მშვენიერებამ, ადამიანმა, იცის ეს ბუნებრივი მოვლენები და ისიც იცის, რომ ყოველივე ბუნებრივად მიმდინარეობს, რომ ბუნებრიობისადმი წინააღმდეგომა არაბუნებრივია (ე. ი. უცხო უნდა იყოს მისთვის), მაგრამ მაინც, სჩადის მას. გამართლებას კი ამ უკანასკნელის შემეცნებაში ხედავს, ასეთ დროსაა ადამიანი ტრაგიკული და უბედური...

1982 წ.

ჩვენი ნუბაჟი

მოვა დრო, ამას საუკუნეები დასჭირდება ალბათ, რომ დღეს, რისთვისაც ვიღწვით და, თითქოსდა, სასწაულად შეიძლება გვესახებოდეს მისი განხორციელების გზები და საშუალებანი, ყოველივე ეს „სასწაულები“ ჩვეულებად ექცეს ხალხს, რადგან მათ უკვე სულ სხვა საზრუნავი და პრობლემები გაუჩნდებათ გადასაჭრელი. ჩვენ უნდა გვაძრწუნებდეს ყოველივე ამის წარმოდგენა, წარმოდგენა ჩვენი უმეცრებისა მომავალი თაობების წინაშე, მაგრამ, ჩვენ ნუგეში იმაში უნდა ვიპოვოთ, რომ მათთვის არც ის იქნება უცნობი, დაფარული, თუ რა ბრძოლისა და ჭიდილის რთული გზა განვლეს წინაპრებმა, რომ მათი ამაღლებული ცხოვრებისათვის შეექმნათ საფუძველთა საფუძველი.

1982 წ.

ბედნიერებაზე

ბედნიერება არის ის კეთილდღეობა, რაც გამონვეულია ცხოვრების მსვლელობაში ობიექტური ან სუბიექტური ფაქტორებით, ან ამ ფაქტორთა ერთობლიობით, რომლის არსსაც თვით ამ ჭრილში ჟამთა სვლა ვერას ავნებს, ვერ შეცვლის მის პირვანდელობას...

ზოგჯერ ადამიანი ფიქრობს, რომ რასაც თავად ვერ ფლობს, სწორედ იგი მიაჩნებს ბედნიერებას, მაგრამ შეუსრულდება თუ არა სურვილი, აღმოჩნდება, რომ იგი მაინც არაა ბედნიერი...

ეს უკანასკნელი იმიტომ ხდება, მეგობრებო, რომ ბედნიერებას ადამიანმა ნამდვილად რომ მიაღწიოს, მას ბიოლოგიურ სრულყოფილებასთან ერთად უნდა გააჩნდეს უნარი შეუხამოს მიზნის მიღწევის საშუალებას ის ადამიანური მოთხოვნები, რომელსაც კეთილშობილებას, სათნოებას, პატიოსნებას, სიკეთეს... ვუწოდებთ.

ბედნიერებას სიღრმის, სიმაღლისა და ინტენსივობის მხრივ ახასიათებს ცვალებადობა და მას აუცილებლობად გადაქცეული შემთხვევა ედება საფუძველად.

1982 წ.

პატარა რჩევა

მეგობარო, მეგობარო! გაიხედე და დააკვირდი, როგორ რონინებენ ლიფსიტები წყალში, როგორ დაშლივინებენ ღორები ყვერში, როგორ წკმუტუნებენ დაბმული ძაღლები, თავისუფალ მოძრაობას მონატრულნი და როგორ ყიყინებენ ბაყაყნი თავიანთ სტიქიაში, როგორ უპრეტენზიოდ გასცემს მაცოცხლებელ ბადაგს საქონელი, როგორ ლაზათიანად დაჰქრიან და კამარას ჰკრავენ ათასი სჯულისა და სახის ფრინველნი ცაზე, როგორ მისრიალებს და მისისინებს თავის ხვრელში უსახელო, როგორ იკუნტება ზღარბი საშიშროების მოახლოებისას და როგორ გულმოდგინედ ხლართავს ობობა ქსელს...

დააკვირდი, დააკვირდი! ბევრი რამ საცნაურ იყოს ეგებ?..

1982 წ.

ორიოდე სიტყვა „საწყისის“ გარშემო

რა იწვევს „მას“?.. რატომაა ასე „ეს“?.. თავისებურად არავითარ შემთხვევაში, თუმცა, ზოგადი სახითაა კითხვა დასმული, მაგრამ, მაინც, ზუსტსა და ამომწურავ პასუხს, ე.ი. არსებული მოვლენა, ვითარება საფუძვლის დადგენას, მისი გამომწვევი მიზეზების ახსნას მოითხოვს!

ყოველივე ის, რაც კი ხდება ჩვენს გარემომცველ სამყაროში, მიზეზ-შედეგობრივ „ფორმულაში“ ექცევა. და, რადგანაც ეს ასეა, ყოველი მოვლენის, რა სფეროსაც არ უნდა ეხებოდეს ის, ახსნა შესაძლებელია.

მართლაც, რისი შემეცნებაც დღესდღეობით მომხდარი ფაქტია – ეს პრობლემა გადანწყვეტილია, სხვაგვარად არც შეიძლება იყოს, შემეცნების თვალსაზრისით ცთომას თუ არა აქვს ადგილი. ბუნებრივია ისიც, რომ არსებობს არსებულშიც კი მრავალი ისეთი ფარული მოვლენები, რომლებიც გარკვეული დროის შემდეგ იჩენენ თავს და ყოველგვარი საკითხი შეიძლება ახლებურად დადგეს. ამის უამრავი შემთხვევები მოეპოვება მეცნიერებას. აქ, მთავარია, რაღაც საერთო კანონზომიერებათა დადგენა, რომ შემდგომ ამა თუ იმ პროცესის ახსნა რიგის მიხედვით წარიმარ-

თოს. რა თქმა უნდა, ეს დიდად დამოკიდებული იქნება იმაზე, თუ როგორ შეგნევს ლოგიკური მოქმედება. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ ადამიანი ბუნებრივ მოვლენებში აქტიურად ერევა, ქმნის ახალ-ახალ მატერიალურ-ტექნიკურ საშუალებებს, ერთგვარ ბაზას, რომელიც ასევე გარკვეული საფუძველი ხდება ახალი მიღწევებისა, გამოგონებებისა და ასე შემდეგ.

ამას იმიტომ შევეხეთ, რომ მეცნიერულ სფეროში, რაც კი მიღწეულია, ყოველივე ზუსტადაა განსაზღვრული. ფილოსოფია არც ერევა მათ საქმეში პირდაპირ, მაგრამ არაპირდაპირ თავისი კანონებით მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს განვითარებაში. ე. ი. ფილოსოფიის სული ყველგან ტრიალებს. ეს იქნება მისგან გამოყოფილი, დამოუკიდებელი თუ სხვა მის გარეშე არსებული მეცნიერებანი.

ახლა კი შევეხეთ იმას, რისთვისაც დაგვჭირდა ეს ექსკურსი, ე. ი. ადამიანებთან, საზოგადოებასთან მიმართებაში ფილოსოფიის როლისა და ამოცანების შესახებ...

რატომ ვამბობ „ადამიანების“ და რატომ არა „ადამიანის“? ადამიანები ხომ საბოლოოდ ცალკეულ ადამიანთა სიმრავლეს წარმოადგენს? და, ეს იმიტომ, რომ ადამიანს, როგორც ინდივიდს ახალი მეცნიერება „ფილოსოფიური ანთროპოლოგია“ შეისწავლის უფრო ღრმად და მას ვადროვოთ. ხოლო რაც შეეხება ადამიანების, საზოგადოების, მის ჯერ კიდევ შეუსწავლელი, მამოძრავებელი ძალების გაგებას, ფილოსოფია უნდა შეეჭიდოს მაინც და მომავალშიც ასე იქნება ეს, ვინაიდან, კოლოსალურად ამოუწურავია ის ცდომილებანი, რაც მათ ახასიათებთ. და რადგან ეს ასეა, ერთი შეხედვით, ხომ არ ვუარყოფთ ფილოსოფია, როგორც დამოუკიდებელი მეცნიერება იმ მიზეზით, რომ მაინც, ვერ დაადგენს იგი აბსოლუტურ ჭეშმარიტებას ამ მიმართულებით?.. რა თქმა უნდა, არა! რადგანაც, აბსოლუტური ჭეშმარიტების დადგენას ვერც დავავალებთ და, ბუნებრივია, ვერც მოვთხოვთ მას, მაგრამ, მთავარია და აუცილებელი – სინამდვილე შეფარდებით დადგინდეს დროში!

მართლაც რომ იყოს უკვე აბსოლუტურად, საბოლოოდ დაზუსტებული საზოგადოების, ადამიანების არსი, მაშინ, თავისთავად, უნდა გამოგვერიცხა მათი განვითარება მომავალში. იგი მკვდარი უნდა ყოფილიყო დროში და ამავე დროს ყოველი მეცნიერება, რაც კი არსებობს, მეცნიერება კი არა, მეცნიერების ის-

ტორია იქნებოდა...

სიტყვა „ფილოსოფია“ სემანტიკური მნიშვნელობით სიბრძნის სიყვარულს ნიშნავს, მაგრამ აქ მართო ასე როდია საქმე...

კამათის, ან ჩვეულებრივი საუბრის დროს, „ნამოგვეცდება“ სიტყვა „ასეა ეს“. ხომ უნდა დავფიქრდეთ რატომაა მართლაც ის ისე და არა პირიქით? ხომ უნდა ავხსნათ იგი? მართალია. მის დასაბუთებას ლოგიკა, შინაგან ბუნებას – ფსიქოლოგია, სილამაზეს – ესთეტიკა, ზნეობრივ მხარეს – ეთიკა, თვით სიტყვის აგებულება – შედგენილობას – გრმატიკა და ასე შემდეგ სხვადასხვა მეცნიერებათა განსჯემენ პასუხს, მაგრამ აქ დგება საკითხი სინამდვილის არსის, მისი გამომწვევი მიზეზებისა და საერთო ბუნების დადგენაში, რაშიაც გადამწყვეტი სიტყვა ფილოსოფიას ეკუთვნის, რომელიც, მართალია, მრავალთა თვალში „დონ-კიხოტურად“ გამოიყურება, მაგრამ, სწორედ ამაშია მისი გენიალურობა!..

1983 წ.

შეგრძნებაზე, გონზე...

შეგრძნებათა ორგანოების საშუალებით ადამიანს გარკვეული წარმოდგენა ექმნება მოვლენის, საგნის არსის, მისი ფაქტიური მდგომარეობის შესახებ. „გარკვეულს“ იმიტომ ვამბობთ, რომ არავითარ შემთხვევაში არ დავუშვავთ მტკიცებისას ამ კუთხით განხილული მოვლენის, საგნის, თითქოსდა, ჭეშმარიტი ახსნა. ეს უკანასკნელი გონების (ტვინის) საქმეა, რომელიც კაცობრიობის არსებობის პერიოდში დაგროვილ რეალურ ცოდნათა და ფაქტიური დონის ურთიერთშეჯერების საფუძველზე ცდილობს დაადგინოს აბსოლუტური ჭეშმარიტება (რაც კი ცდითა და პრაქტიკით ზუსტდება) და შეფარდებითი, შედარებითი ჭეშმარიტება...

გონება არის ის უდიდესი შენაძენი, საუნჯე ადამიანისა, რომელსაც ძალუძს ხილულის მიღმა ეძიოს ამა თუ იმ საკითხის, მოვლენის გადანყვეტისა და ახსნის გზანი და საშუალებანი.

გონება შეიძლება შეედაროს იმ ციფრებით აჭრელებულ დაფას, რომელიც ეს-ეს იყო მოემსახურა ვარჯიშს ამა თუ იმ ამოცანის გადანყვეტისათვის.

შეიძლება შემოგვედაონ, გვითხრან: თუკი შეგრძნებათა ორგანოების საშუალებით სწორად ვერ აღვიქვამთ მოვლენას, საგანს

იმდენად, რამდენადაც ყველამ სხვადასხვაგვარად შესაძლებელია შეიგრძნოსო ის, უფრო მეტიც, თვით ერთმა და იმავე ადამიანმა სხვადასხვა პირობებში, სხვადასხვანაირ ხასიათზეც მყოფმაც კიო. ნუთუ, ადამიანთა გონებას არ შეეხებაო ეს ყოველივე ანალოგიური კუთხით?..

ვპასუხობთ, რომ ადამიანის გონება (მისგან გამომდინარე აზროვნების პროცესი) შეცდომებისგან არაა დაზღვეული, მაგრამ მისი სიძლიერე იმაშია, რომ მას შეუძლია ჩასწვდეს შეგრძნებათა საიდუმლოებაში, ასევე, მრავალ სხვა საკითხში და გამოიყენოს იგი სინამდვილის დადგენისათვის, მაშინ, როდესაც შეგრძნებებს ხილულს მიღმა არ შეუძლია გონების, წარმოსახვის, აზროვნების „დაჭერა“. რაც შეეხება იმას, რომ ცალკეულმა ინდივიდმა განსხვავებულად შეიმეცნოს ესა თუ ის მოვლენა, საქმეს უარყოფითად მაინც, ვერ წყვეტს, რადგან ჩვენ ამ შემთხვევაში არ გვაინტერესებს მცდარად ასაბუთებს ვინმე რასმე თუ ზუსტად, არამედ, გვაინტერესებდა გონების რეალურ შესაძლებლობათა ბუმბერაზული ძალის ჩვენება ჭეშმარიტების დადგენის საჯილდაო გზაზე.

16. X. 82 6.

პატარა პრობლემა

თამამად შეიძლება ვთქვათ: მეცნიერებამ განვითარების ისეთ მაღალ წერტილს მიაღწია, რომ შესაძლებელია კაცობრიობის ბევრი უსიამოვნებათა მიზეზად იქცეს. ანალოგიურად ვერ ვიტყვით თვით ადამიანებზე, ისინი ჯერ კიდევ განვითარების შუალედურ წერტილზე ტრიალებენ.

შეიძლება გაუკვირდეს ვისმეს, ეს როგორ? მეცნიერება რა, იუპიტერიდან ჩამოსულებმა განავითარესო ისევ და ისევ ადამიანებმაო?!

პასუხი აღნიშნულზე დიდ სირთულეს არ წარმოადგენს: დიახ, ადამიანებმა შექმნეს ყოველივე, რაც თავად დაუპირისპირდათ ისევ და ეს მიზეზია იმისა, რომ ადამიანთა არათანაბარ, ცალმხრივ განვითარებას შედეგად მოჰყვა მათ მიერვე შექმნილის გაბუმერანგება...

გარდა ამისა, საერთოდ, კულტურის, მეცნიერების, სპორტის, ხელოვნების და ა. შ. არნახული აღმავლობის პირობებში ადა-

მიანებს ძალზე ნაკლები დრო რჩებათ იფიქრონ თვისტომებზე... აქ საქმეს ვერ წყვეტს მხოლოდ ცალკეულ საკითხებზე მომუშავე სპეციალისტთა თავდადებული შრომა, თუნდაც მათ სასწაულ მიგნებებს მიაღწიონ, არამედ აქ მთავარია, თუ რამდენად მასობრივია იგი.

ყოველი პროფესიის ადამიანს შეგნებული უნდა ჰქონდეს, რომ ის ბუნების ნაწილია, უფრო მეტიც, განსაკუთრებული ნაწილია და უფროთხილდებოდეს მას.

ბოლოს და ბოლოს, ბუნების სხვა ბინადარნი (თუ ადამიანებმა არ შეუშალეს ხელი) ინსტიქტურად ასრულებენ თავიანთ ვალს ბუნების წინაშე, ჩვენ, ადამიანებს გონება გვიშლის ხელს? მართალია, ადამიანი ბუნებიდან ბიოლოგიურად დაშორებას განიცდიდა, განიცდის და მომავალშიც განიცდის ალბათ, მაგრამ ეს ხომ არ უნდა ნიშნავდეს იმას, რომ მაინცდამაინც რობოტებად იქცნენ?..

1983 წ.

ბრძენკაცზე, უპიცზე და...

**„უფიცი ლანძღავს მასზე ძლიერებს,
მეცნიერებას და მეცნიერებს;
ნაწერებს წუნობს, წუნუნებს, სწყრება,
ვერ გრძნობს, რომ მათი ნაყოფით ტკბება“.**

გოეთე

რა განსხვავებაა, ბოლოს და ბოლოს ბრძენსა და უგუნურს შორის? მრავალმნიშვნელოვნად, თავის, დასაიმედებლად ხშირად გაიძახიან ხელმოცარულნი, რომელთაც, თურმე, ბრძენკაცებად მოაქვთ თავი. ნულარ იკითხავთ და რაღაც მოჩამახული სენტენციებით ლამის დაასაბუთონ კიდევაც ყოველი!..

რა თქმა უნდა, აღნიშნულ აზრზე არამცთუ მსჯელობა, რაიმეს თქმა, ყურადღების შეჩერება, არამედ გაფიქრებაც, კი არასერიოზულად მივიჩნიოთ უნდა. ბევრი რამ მტკიცებას არ საჭიროებს და თუ მაინცდამაინც შემოგვიჩინდნენ, რაღაც მოარული პასუხით ვაგრძნობინოთ უნდა ამგვართ აზროვნების უსუსურობა, გონე-

ბრივი სიბეცე. ამ შემთხვევისათვის მიზანშეწონილად ვთვლი გაგაცნოთ ერთი მოფილოსოფოსო ფიზიკოსზე გაცემული პასუხი, რომელმაც ზემოთ აღნიშნულის ანალოგიური აზრის შემცველი კითხვა დამისვა, აი, ესეც:

– ბატონო „ფილოსოფოსო“, მხოლოდ და მხოლოდ ბრძენკაცები არსებობდნენ ამ ქვეყნად, საფრთხე ცივილიზაციას არასოდეს დაემუქრება. პირიქით, შესაშური სისწრაფით განვითარდება, ცხოვრება ნამდვილად საამური და ზღაპრულად მშვენიერი შეიქმნება. რაც შეეხება განათლებულთ, მათში შეუძლებელია, არ ერიონ უგუნურნი, რაც ყველაზე საშიშია და ვნების მომტანი. განათლებული, რომელიც გაუგუნურებულია უვიც უგუნურზე ათასწილად სახიფათოა, ხოლო უვიცნი, როგორც ბრძენნი არ წარმოადგენენ საშიშროებას, თუ არ ჩავთვლით უვიცისაგან ინსტიქტურად გამოვლენილ ხელმრუდობის ფაქტებს, რომელიც გლობალურ დონეს ვერასოდეს მიაღწევს... ამიტომაცაა, რომ, ჩემო ფილოსოფოსო, საერთოდ, „ფილოსოფოსნო“, ბრძენკაცებს რომ ვცემთ პატივს და ქედს ვიხრით მათ წინაშე: იმდენად, რამდენადაც მათზე არის კაცობრიობის ბედი დამოკიდებული.

ახლა კი, ნება შენია, მეგობარო, ბრძენკაცად, უგუნურად, უვიცად, განათლებულად თუ „განათლებულ უგუნურად“ ჩათვლი თავს...

აქა-იქ შეიძლება ყური მოვკრათ ასეთ ფრაზას: „რისთვისაა სწავლა საჭირო, ღირს განა მასზე თავის მტვრევა? განა შეძლებს კი ადამიანი ჩანვდეს სამყაროს სრულ საიდუმლოებას? რა თქმა უნდა, არა!“ – პასუხობენ თავად... დიახ, ნაწილობრივ-მეთქი“ – ვეტყოდი მეც და დავსქენდი ბოლოს: „ვინაიდან ადამიანი განვითარების ბუნებრივ გზას ემორჩილება, სრულიად ბუნებრივია, მისი წინსვლა, შემეცნების სფეროს გაფართოების თვალსაზრისით, ამ მეტად რთულ და საპატიო გზაზე ადამიანთა განვითარებაში მეტ-ნაკლებად არათანაბარი ნიშნები შეიმჩნევა. ეს ეხება ადამიანთა ეთნიკურ ჯგუფებს, ასევე ამ ჯგუფში შემავალთაც. ჯერ ერთი, ადამიანმა დამოუკიდებლობა, შეიძლება გვეთქვა, „ადამიანობა“ რომ შეინარჩუნოს, არა აქვს „უფლება“ ჩამორჩენს საერთო განვითარებას (მტკიცება არ უნდა იმას, რომ თვით ეს პროცესი კეთილდღეობის განუხრელ ამალლებას იწვევს), რადგან ისტორიის მრავალსაუკუნოვანი მსვლელობა, ფაქტები განვითარებულის მიერ ჩამორჩენილის დამორჩილებისა და დამონე-

ბისა უხვად მოგვეპოვება.

არნახული წინსვლა მეცნიერების სფეროში ადამიანებისაგან მოითხოვს განვითარების შესაბამის დონეს არა მხოლოდ თვით ამ დარგისათვის, არამედ ისევ და ისევ მათთვის – მათი კეთილდღეობისათვის.

კეთილდღეობა, კი, ყველას მოეხსენება, მხოლოდ სურვილებსა და ოცნებებზე არ შეიძლება იყოს დამყარებული. თუმცა, ისიც საკითხავია – ეს უკანასკნელიც, კი სასურველად შეეძლება წარმართოს უვიცს ან ჩამორჩენილს?..

1983 წ.

ბედზე და ადამიანურ ცდომილებაზე

ბევრი ნუნუნებს საკუთარ ბედზე, თუმცა მათ შორის საკმაოდ მრავალია კარგად უზრუნველყოფილნიც, მაგრამ, რაღაც აკლიათ, რაღაც კიდეც უნდათ ბედნიერებას რომ ეზიარონ. უმუტესნილ ადამიანებში, ასეა ეს, თუ, არ გამოსცადეს მათ ცხოვრებასთან დაკავშირებული სირთულენი და ნამოჭრილმა წინააღმდეგობებმა არ გაუმახვილეს წარმოდგენა რეალურ ფაქტებზე, რეალურ ყოფაზე, თუ არ ჩამოიშორეს ბუნდოვანი წარმოსახვანი, ყოველთვის რაღაცით უკმაყოფილონი დარჩებიან, როგორადაც არ უნდა იყოს მათი ცხოვრება „ანყობილი“. და ეს სხვა არაფერია, გარდა უცოდინარობა რაიმე მოვლენისა შინაგანად; ადამიანის თვისება – დაურწმუნებლობისა ამა თუ იმ საკითხის, ამბის თუ მოქმედების ცოდნაში.

ზემოთ აღნიშნული რომ არა, მაშინ რატომაა ასეთი ადამიანები „სიმაღლეებისაკენ“ ლტოლვისას და მისი „დაპყრობის“ დროსაც კი ვერ პოულობენ, ვერ აღწევენ ბედნიერებას? რატომ ხდება ისიც, რომ სულ უბრალო, უკვე გათვითცნობიერებული, განვლილი ცხოვრების რომელიღაც ეპიზოდს ჩასჭიდებს ხელს, სიმაღლეებისაკენ სრბოლაში ხელმოცარულნი (ან მისი უარმყოფელნი) და მყის იგრძნობენ შვებას, ერთგვარ ნეტარებას – ბედნიერების ტოლფასს? განა აუცილებელია ადამიანებმა გამოსცადონ ამა სოფლის სიავენი?..

სწორედ ამაშია საქმე, რომ ადამიანთა ერთი ნაწილი ამ გზით

აღწევენ ნამდვილ იდეალს, მეორე ნაწილი კი – ყოველგვარ ცდომათა გარეშე და მათ დიდ ადამიანებს ვუნოდებთ; მესამე ნაწილი – არცერთი გზით სარგებლობს და მათთვის წოდების მინიჭება თქვენთვის მომინდვია, მკითხველო!

1984 წ.

გამონათქვამები

X X X

ლტოლვა სრულქმნილებისაკენ, სრბოლა სრულქმნილებისაკენ ჟინითა და წყურვილით; ჟინითა და წყურვილით – სიდიადის მისტიკურ ლაბირინთებში სულის სინმინდისა და განსპეტაკებისათვის. აი, ყველა ადამიანის გზა, – გზა მშვენიერი, გზა ერთადერთი, გზა უძლეველი! დაადექით ამ გზას და თქვენ იგრძნობთ ზღაპრული ძალმოსილებით მონიჭებულ ბედნიერებას – მის ძალას; უკვდავი ხარ მაშინ!

X X X

ძალზე ძნელია მსხვერპლის გარეშე, ჭეშმარიტება ვპოვოთ მსხვერპლი კი ჩვენ ვართ გონიერნი და უგონონი...

მაგრამ შედეგი? – სათაკილოა, თუ დაღი აზის ძალმომრეობის...

X X X

ერთმა თქვა: „ადამიანს უცოდინარობა ღუპავსო“, – „არანაკლებ ცოდნაო“, – დაუმატა მეორემ, – „ეჰ, მირჩევნია დავიღუპო, მაგრამ რისთვის ან რატომ, ვიცოდეთ ოღონდ!“ – დაურთო მესამემ.

X X X

საყოველთაოდ აღიარებულია, რომ ცხოვრება ბრძოლაა და გამარჯვებული გამოვიდეს ადამიანი აქედან, საბოლოოდ, ნიშნავს, ხალხს – ხალხის სამსახურს შეალიოს თავი.

X X X

მშვენიერებისაკენ სწრაფვა დამშეულთათვის ისევე შეუძლე-

ბელია, როგორც ეს – გასუყებულთათვის.

პირველთათვის დაბრკოლების მიზეზს წარმოადგენს ბრძოლა სიცოცხლის შენარჩუნებისათვის, ხოლო მეორეთათვის – სიხარბით გამონწვეული დაცემა.

X X X

მტკიცება არ უნდა, კაცობრიობამ ნორმალურად რომ იარსებოს, სიკეთით უნდა საზრდოობდეს. მაგრამ, საკითხავია, რომ იყოს ასე აბსოლუტურად, იარსებებს კი საზოგადოება?..

X X X

ბრძენკაცს თუკი შეუძლია, საერთოდ, თავი ბედნიერად ჩათვალოს, ასევე შეუძლია ეს უვიცსაც. მაგრამ, მათ შორის ის განსხვავებაა, რომ უკანასკნელი საკუთარი ვინრო შეხედულებითა და აზრით განსაზღვრავს მას მხოლოდ და თუკი ოდესმე ამაღლდა, სასონარკვეთილებაში მოექცევა იგი, რაც ბრძენკაცებში შეუძლებელია მოხდეს!

X X X

ბედნიერებას, მართალია, ადამიანი იშვიათად ეზიარება ხოლმე, მაგრამ, როდესაც ის ეწვევა, შეძრავს სიამოვნების უმაღლესი განცდით. შემდგომ ყოველივე საწყის დონეს უბრუნდება.

X X X

შემოქმედთათვის, ნამდვილ შემოქმედთათვის, პოპულარობასთან ერთად აუცილებელია სიყვარულითაც სარგებლობდნენ, რაც გენიოსთათვის უცხოა ხოლმე, მაგრამ – დასაშვები.

X X X

სხვის გავლენას იდენტურად დამორჩილებული ადამიანი ნიჟარაში მოქცეულ ლოფორთქინას ემსგავსება, რამეთუ საკუთარი ინიციატივა განულებული აქვს.

X X X

ტაკიმასხარაობაა და მეტი არაფერი რეალურობას დაცილებული ენამჭევრობა.

X X X

რეგვენ კაცს მორალურად ვერ შთააგონებ, მას უფრო მეტად შიში უნდა ჰქონდეს...

X X X

სანყისზე, მის არსზე იმიტომ გვმართებს ღრმა დაფიქრება, რომ მომავალი განვჭვრიტოთ, უფრო მეტიც, გარკვეულწილად შევიმსუბუქოთ იგი.

X X X

ხილულის მიღმა შეგეძლოს განჭვრიტო მისი არსი, აი, აბსტრაქტული აზროვნების უეჭველი ნიმუში, ჭეშმარიტების წვდომის შესანიშნავი უნარი – ადამიანის სიმაღლის უძირითადესი მაჩვენებელი.

X X X

თუ ადამიანს არა აქვს გაცნობიერებული თავისი ყოველი ან უმნიშვნელოვანეს მოქმედებათა არსი, შეუძლებელია მან შემეცნებითი ხასიათის ამაღლებული გრძნობებით ერთგვარი სიამოვნება განიცადოს.

X X X

ბედნიერებას ვინც მხოლოდ და მხოლოდ თავისი საზომით ზომავს, – ზოგად საკაცობრიო მონაპოვართა საპირისპიროდ, – ილუზიათა ნამსხვრევები შერჩება სანაცვლოდ ხელში.

X X X

ლალად, ლოგიკურად წარმართო ცხოვრება, არაა საკმარისი იმისათვის, რომ შეიცნო თავი შენი მხოლოდ, არამედ უნდა შეგეძლოს, უნდა შეგწევდეს ძალა გარდაქმნა იგი თანამედროვე, უფრო მეტიც, მომავალ ცხოვრებისეულ მოთხოვნილებათა და ამოცანების შესაბამისად.

X X X

თუნდაც სისულელედ ჩაგითვალონ ფიქრის უნარი, იფიქრე მაინც!..

X X X

სამწუხაროა შეცდომების დაშვება, მისი გამართლება – საზიზღრობაა. პატიება კი – კეთილშობილება.

X X X

ერთი პატიმარი ჩიფჩიფებდა: „ყველაფერს დავთმობდი, რომ ვიცოდე აქ რამ მომიყვანაო“. – იქ მყოფთ ხარხარი აუტყდათ. მან კი დანანებით დაუმატა: „ბედნიერებიცა და უბედურებიცა ხართ, რომ არ იცით და არც გსურთ გაიგოთ ის, რაც ხართ, „რაც რომ არ ხართ და რაც რომ უნდა იყოთ“ – ხარხარი ღრიანცელის მაგვარ ალტკინებაში გადაეზარდათ ბედის მოზიარეთ...

X X X

ცოდნა არაა მეცნიერება თავისთავად, არამედ, მეცნიერება – ეს არის რეალურ ცოდნათა პრაქტიკული მხარე, – საზოგადოებრივ და ბუნებრივ მოთხოვნილებათა დიამეტრული დინების აუცილებელი შედეგი დროში...

X X X

როდესაც დანაშაულზე წაგასწრებენ და ძლიერ შეგანუხებს სირცხვილის გრძობა (და არა კანონის წინაშე შიში) უფრო მეტად, ვიდრე დასჯა, დასჯის მოლოდინი... აი, ასეთი შემთხვევისას იჩენს თავს დაუწერელი კანონის სიმშვენერე და ძალა!

X X X

უპრეტენზიო დილეტანტი არც თუ ისე საზიანოა, მაგრამ, თავისი მდგომარეობით ზურგგამაგრებული რაიმეს კატეგორიულად გახვევდეს თავს – საშინელზე საშინელებაა.

X X X

მეგობარო, ნუ შეეცდები ყველა ადამიანის ღრმად გაგებას, თორემ შეგაზიზღებს თავსაც კი, იმდენ ლაფსუსს წააწყდები.

X X X

თუ გული სუფთა არა გაქვს, ვერაფერს შექმნი წმინდასა...

X X X

უგუნურს რომ შეეძლოს იგრძნოს, ან განსაჯოს თავისი უგუნურება, იგი უგუნური კი არ იქნებოდა მაშინ.

X X X

დარწმუნდე შენს უძლურებაში დაახლოებით იგივეა, შემეცნების თვალსაზრისით, დარწმუნდე – სიძლიერეში, მაგრამ ამათგან მაინც მეორე შემთხვევა აქცევს ადამიანს უძლველად!..

X X X

საკუთარი თავის შეცნობა აბსოლუტურად არცთუ ისე ადვილია, შეიძლება ითქვას შეუძლებელიც. იმდენად, რამდენადაც ეს რომ მოხდეს, ღმერთად უნდა იქცე!..

X X X

რაგინდ უმნიშვნელოც არ უნდა იყოს, კაცს აუცილებლად უნდა ჰქონდეს საბოლოო მიზანი და მით უნდა სულდგმულობდეს, რადგან ეს არის ერთადერთი გამოკვეთილი უპირატესობა ადამიანისა სხვა ცოცხალ არსებებთან შედარებით...

ნუ ავუქცევთ მას გვერდს. იგი ადამიანობის სიდიადეს გვაზიარებს!

X X X

ნასვამი კაცი შედარებით მდარედაზროვნებს, ამიტომაცაა მისი ჩვევად ქცეული მოქმედება შეუნიღბავი, ხშირად, გამამჟღავნებელი საკუთარი ბუნებისა.

X X X

ცხოვრება საინტერესო წამებაა და ესაა სწორედ უმშვენიერესი გზა ბედნიერებისაკენ!..

X X X

განავითარო გემოვნება ესთეტიკური, ინტელექტუალური და მორალური გრძნობების გაცნობიერების მიმართულებით, ნიშნავს ამაღლდე, მაგრამ ამ მხრივ რეალურობას თუკი დასცილდი, დაიტანჯები უთუოდ.

X X X

ტექნიკურმა პროგრესმა მისცა ხალხს თავისუფალი დროის დიდი ბიუჯეტი, მაგრამ, სწორედ, ეს იქცა უგუნურ-უვიცთათვის მთელი რიგი უბედურებათა უნებლიე მიზეზად და არასასურველ წყაროდ...

X X X

რაც არ ცოცხლობს, არც კვდება, ვინაიდან, მკვდარია ის თავისთავად... მაგრამ, გვხვდება ასეთი, არცთუ ისე სასწაული პარადოქსები: ცოცხლობენ, კვდებიან და ამ სიკვდილით, მხოლოდ და მხოლოდ, აფიქსირებენ მკვდრულ ყოფას.

X X X

ინამე ის, რაც იცი! აგრეთვე, იყავი ცნობისმოყვარე, რათა გაიფართოვო რწმენის არე. აუცილებელია ეს თანამედროვე ადამიანისათვის.

X X X

ადამიანები ჰქმნიან ლეგენდებს და მერმე თავად ხდებიან მონები მისი.

X X X

ნამება ღვთაებრივ სიმშვენიერეს აზიარებს მოაზროვნე – ძლიერ პიროვნებებს.

X X X

ცოდნა რწმენას შობს, რწმენა კი ანოყიერებს მას!..

X X X

მე არასოდეს ვყოფილვარ ასე ძლიერად და არასოდეს ისე სუსტად, როგორც დღეს... სიძლიერე უძღურობაშია... და პირიქით...

X X X

უცნაურად შეიძლება მოგვეჩვენოს, მაგრამ ერთი რამ ცხადია: კაცს, ნიადაგ, უნდა ჰქონდეს ვილაცის ან რალაცის „შიში“, გაცნობიერებული მასშივე მხეცად რომ არ იქცეს...“

X X X

შიში ამრავლებს სიყვარულს... მაგრამ შეუძლებელია სრულყოფილ საფუძვლად ჩაითვალოს იგი...

X X X

ყოველგვარი მოჩვენებითი ძალა, მის გარშემო ატეხილი ხმაური, რასაც არ უნდა ეხებოდეს ეს ქაოსსა ჰგავს. უფრო მეტიც, იდენტურია მისი! გავა დრო და ყოველივე თავის ადგილას დალაგდება.

X X X

ხელის გულივით ვხედავ და ვჭკვრეტ მომავალს, ესე იგი, ვაზროვნებ. მაშასადამე, მაქვს ცნობიერება... ო, რა საშინელებაა დროის სიმუხთლე... არტახები...

X X X

რა არის თავისუფლება? კარგად დააკვირდით თვით ამ სიტყვის სემანტიკურ მხარეს და მიხვდეთ უნდა...

X X X

ადამიანმა თავისუფლების გრძნობა, პირველ რიგში, შინაგანად უნდა განიცადოს, მაგრამ, სამწუხარო ისაა, რომ, თუკი ობიექტური მიზეზები ხელის-შემშლელად მოეგლინებიან, შეუძლებელი ხდება იგი. გარეგნულად არ ჩანს, თუმცა, ასეთი „თანამედროვე მონებად“ იწოდებიან.

X X X

ადამიანი, როგორც ბუნების შემადგენელი ნაწილი, თუ გახელოვნურდა, დაკარგავს იმ უძვირფასეს თვისებებს, რაც მას თან უნდა სდევდეს ნიადაგ, როგორიცაა: სიკეთე, სამართლიანობა, თავმდაბლობა, სიყვარული... და ყოველივე ის, რაც კი მშვენიერებად არის სახელდებული.

X X X

დათრგუნო უკეთური ზრახვანი შენი – ეს იგივეა, რომ ქლორის ხსნარი მოასხურო ბაცილებით სავსე გუბურას...

X X X

– თქვენი იდეალი, მეგობარო, საერთოდ?..
– ყოველივე, რაც იდეალურია, რასაც კი ჩემი გონება გასწვდება!

ზოგადი, მაგრამ უზუსტესი პასუხია ალბათ.

X X X

თუკი ჯილდოს ელი რაიმე მოქმედება – მოღვაწეობისათვის არაა, მაინცდამაინც, მოსაწონი, მაგრამ, როდესაც ჯილდო თავად გიპოვის, დიდებულზე დიდებულია!

X X X

როცა ადამიანები გონებასთან მწყრალ დამოკიდებულებაში იმყოფებიან, შიში, შიში უნდა ჰქონდეთ ერთმანეთისა უსათუოდ, თორემ მოთხოვნილებანი ისე „ბარბაროსულად“ მოქმედებენ, რომ დასჭამენ ერთმანეთს.

X X X

დიდ მოაზროვნეებს სჩვევიათ, გამორჩეთ ხოლმე წვრილმანები, რაც კაცუნებისათვის ოხუნჯობათა საბაბი ხდება.

X X X

ჩემო კეთილო, ვხვდები, რომ გეამაყება ქართველობა!.. ის თუ იცი, დამსახურება რომაა ეს იმ მრავალტანჯული ერისა, რომელმაც ბრძოლის, შრომის, სიმტკიცის, კულტურის, სიყვარულის უბრწყინვალესი ნიმუშები რომ მისცეს კაცობრიობას? და თუ ქართველობ, მოვალეცა ხარ, არ უღალატო მას.

გაიაზრე შენი არსებობა!

X X X

დიდებულია ესთეტიკური გრძნობის მაღალ გემოვნებად გარდაქმნა – განვითარება, მაგრამ ხანდახან დამღუპველიც კი ხდება იგი იმდენად, რამდენადაც მას მუდმივად პერმანენტულობა ახასიათებს, აგრეთვე, მოთხოვნილებებად ყალიბდება და მოხდება თუ არა მისი დაუკმაყოფილებლობა, (რაც ბუნებრივია), წარმოშობს ძალზე მტკივნეულ განცდას.

– უკიდურესობებს ხომ არ წავანწყდით?..

X X X

ყველაზე ბედნიერი ადამიანი, ალბათ, მაშინ არის, როდესაც განსაცდელში მყოფს დაიხსნის უანგაროდ, ან წაეშველება რასმე.

X X X

ათასნაირ მოვლენებს შეიგრძნობს ადამიანი, მაგრამ ამათგან საბოლოოდ ის, რასაც აღიქვამს სრულად, გაატარებს აზროვნების ყალიბში და გამოაწრთობს. აი, მხოლოდ მას შეუძლია ღრმა, წარუხოცელი კვალი დატოვოს მასში.

X X X

მოვალეობის გრძნობა მაიძულებს დავატანო თავს ძალა, რომ ერთი შეხედვით შეუძლებელი რამ შევძლო და ეს მოთხოვნილებაა მორალურ ნორმათა განსხვავებისა...

ილია: „ჩემი მსაჯული ჩემი ტვინია და ის პატარა ღმერთი, რომელსაც სინდისს ეძახიან“. – დიდებულადაა ნაბრძანები!

X X X

ბოროტი კაცი, პირველ რიგში, საკუთარი თავის დაუძინებელი მტერი რომაა, თავადაც კარგად გაეგება ეს, მაგრამ მაინც, არ იცილებს ამ ღვარძლიან სენს, რადგან მხოლოდ სხვისი წარუმატებლობისა და უბედურების „ხარჯზე“ მოელის მის განქარვებას ნიადაგ.

X X X

სასაცილოა, როდესაც უზნეო კაცი ზნეობაზე იწყებს ქადაგებას, თუმცა ძალზე დამაფიქრებელია ეს მოვლენა...

X X X

საშინელებაა უვიცი რომ დაუწყებს ჭკუის სწავლებას განათლებულს, განსაკუთრებით ისეთ საკითხებზე, რომლებიც თავისი მნიშვნელობითა და ცხოველმყოფელობით ანგარიშგასაწევია და რომელზედაც მას ბუნდოვანი, ან ზედაპირული წარმოდგენა გააჩნია მხოლოდ.

X X X

ყოველ არასრულყოფილ, უზნეო ადამიანთა თვისებაა, ხმამაღლა ჩასძახონ თვისტომთ მოჩვენებითი უკმაყოფილების გამოხატვის ნიშნად, ან მათი დამცირებისა და საკუთარი თავის ილუზიურად წინ წამონევის მიზნით, მაშინ, როდესაც ჩამოყალიბებული პიროვნება, თუნდაც, რომ იმსახურებდეს ვინმე შენიშვნას, ჩვეულებრივი ტონით, გააგებინებს სათქმელს და უფრო ეფექტურად იმოქმედებს მასზე, თანაც, ამით ზნეობრივ მხარესაც მიაგებს გარკვეულ პატივს.

X X X

ადამიანის განვითარება ობიექტურად თანმიმდევრული პროცესია, როგორც მისი ბუნებისათვის დამახასიათებელი, მაგრამ, თუ როგორ წარიმართება ეს პროცესი, ამაზე თვით ცალკეული ინდივიდის თავისთავადობა გაგვცემს პასუხს.

აქ, ისიც უნდა შევნიშნოთ, რომ ცალკეული უარყოფითი შედეგები, საერთოდ, ადამიანთა განვითარების აღმავალ ხასიათს ვერ დაამუხრუჭებენ, როგორც ყოველთვის, თავისი გზით წავა იგი.

X X X

თვითნებობა – ესაა შეგნებულად შეუგნებელი მოქმედება.

X X X

იყო გულმართალი, არაა საკმარისი ყოველი საქმის წარმართველად გამოდგე, არამედ აუცილებელია იმისი ღრმა ცოდნა, რაზედაც მესაჭირობას კისრულობ.

X X X

ნება კეთილი, კეთილი ნება – აი, რით უნდა სულდგმულობდეს ადამიანის, როგორც ბუნების პრივილეგირებული არსების მამოძრავებელი ძალები ცხოვრებისა – საკუთრივ!

X X X

გონისმიერი მოქმედება სარგებლიანობას ისახავსო, მიდრეკილებითი – სიკეთესო, უთქვამთ, მაგრამ, ერთი რამ არ უნდა დავივიწყოთ: თუ პირველს გამოვრიცხავთ, მეორე მოქმედებაში სიკეთის ნაცვლად, დიამეტრალურად საწინააღმდეგო რამ შეიძლება მივიღოთ.

X X X

სიმდაბლის გვერდის ავლით ეზიარო სიდიადეს – აი, ქეშმარი-
ტი მიღწევა ადამიანისა – სიკეთისა და ბოროტების სამანზე!

X X X

თავისუფლება არ შეიძლება გაგებულ იქნას ვინრო მნიშვნე-
ლობით, როგორც ამ სიტყვის ემპირიულ-ფოტოგრაფიულ ასლად,
ვინაიდან, მაშინ უფრო ახლოს მივჩოჩდებით თვითნებობასთან,
თავისუფლების არსს კი თვისობრივად ვუგულვებელვყოფთ.

X X X

ბედნიერებისაკენ მიილტვიან ადამიანები დაუოკებელი ჟინი-
თა და წყურვილით. ამ საპატიო „მარათონზე“ ზოგი სწორი გზით
მიემართება, ზოგი კი – გამრუდებულთ. პირველი გზით მავალნი
ფინიშს დროზე გადაკვეთენ და გამარჯვებასაც იზეიმებენ, მაშინ
როდესაც მეორე გზით მავალთ შეაგვიანდებათ ერთობ და თუნ-
დაც მიაღწიონ ფინიშს, მათთვის ჯილდო, უძვირფასესი ჯილდო
იქ უკვე აღარ იარსებებს...

X X X

თუკი ვისწრაფვით მშვენიერებისაკენ, სარგებლიანობის
ცდუნება უნდა დავსძლიოთ, მაგრამ ესეც შეიძლება მოხდეს; რას-
აც ერთ მომენტში სიმშვენიერედ რომ ვთვლიდით, მომავალში
სარგებლიანობის მატარებელ ნიშნად იქცეს და ასე შემდეგ.

აქ, კი, მთავარია, შეგნებულად ხდება ეს, თუ არა!..

X X X

ეჰ, რისკენაც ჩვენ მივილტვით – მივქრით დოლის ცხენებივით,
ყველაფერი რომ ისე მიიღწეოდეს, აზრს დაკარგავდა ყოველივე
აღბათ...

X X X

ბედნიერება შეიძლება კაცს მიენიჭოს ორ შემთხვევაში: კანონ-
ზომიერად და შემთხვევით. ოღონდ, პირველის შედეგი გაც-
ილებით უფრო ხანგრძლივია და ღრმა, ვიდრე მეორისა.

X X X

ყოველგვარი სწრაფვა ადამიანისა რაიმესადმი, ნიშნავს, მის

მიდრეკილებას სიამოვნებისადმი და მშვენიერია ის მხოლოდ მაშინ, თუკი არ წარმოადგენს სხვათა უსიამოვნებათა წყაროს.

X X X

ბედნიერად წარმართო ცხოვრება, ბედნიერად ჩათვალო თავი, ამისთვის აუცილებელია გაითვალისწინო ბევრი რამ, სხვისი გაუბედურებით მისი მიღწევა შეუძლებელია, რომ არაკეთილსინდისიერი მოქედება გამორიცხავს მას, რომ ზეალმტაცი სიყვარული თუ არ ახლავს შენს ყოველ საეტაპო ნაბიჯს და თუ არ საზრდოობ სათნოებისა და სიკეთის ძალისხმევით, ბედნიერება, ნამდვილი ბედნიერება ველარასოდეს გენწევა.

X X X

თუკი კარჩაკეტილ ცხოვრებას ეწევი, ბედნიერებაზე ფიქრიც კი შეუძლებელია!

X X X

სიყვარული, ეს ბუნების ბუნებრივობის, უმაღლესი სრულყოფილების გამოვლინების შედეგია! მისგან მონიჭებული სიამოვნება – ბედნიერებაა!

X X X

სიბრძნე ყველაფერშია... და ბრძენშია ყველაფერი ის, რაც საცნაურს ხდის მასში ყოველივეს.

X X X

ბრძენკაცებიც ჩათვლემენ ხოლმე. ეს პაუზაა მათთვის. უბრალო მოკვდავთათვის კი პაუზაა ჩვეულებრივი...

X X X

არიან ადამიანები, რომელთაც თავისებური, განსაკუთრებული თილისმა გააჩნიათ მოჯადოებისა: რაც უფრო უახლოვდები მათ და რაც მეტი ხანი გადის, მით უფრო გიზიდავენ ისინი. მაშინ, როდესაც არიან ადამიანები, რომელთა მიმართ საპირისპიროდ ხდება ყოველივე და ეს იმიტომაა, რომ მოჩვენებით, ყალბ ადამიანებთან გვაქვს საქმე, ხოლო პირველ შემთხვევაში, კეთილშობილებთან.

X X X

ბედნიერი ხარ იმდენად, რამდენადაც შეუცნობელი იყო, არის და იქნება უბედურება შენთვის!..

X X X

„ჭაობში“ ჩავარდნილმა ადამიანმა, თუნდაც რომ დააღწიოს განსაცდელს თავი, სრულიად უვნებლად, ამას ვერ შეძლებს მაინც...

X X X

არიან ადამიანები, რომლებიც მოიხელთებენ თუ არა განსაცდელში ჩავარდნილთ, მათ გათელვას ცდილობენ შეუბრალებლად და არიან – პირიქით რომ იღვწიან.

პირველნი სულმდაბალთა, ხოლო მეორენი დიადთა არმიას მიეკუთვნებიან.

X X X

სიტყვები სწორად რომ შევარჩიოთ სუბიექტის წარმოჩენისათვის, ამავე დროს, ობიექტურობასაც რომ არ ვუღალატოთ, აუცილებელია, გავითვალისწინოთ მისი მდგომარეობა, ადგილი თავისი წესის, რანგის ადამიანებთან მიმართებაში და ის დონე, რასაც თვით წარმოადგენს.

X X X

მიზანსწრაფვა, ნებისყოფა საბოლოო მიზნისაკენ გმირობის ჩადენაზე მეტია ხოლმე და რადგანაც ასეა, შეუძლებელია მას მნიშვნელოვანი შედეგი არ მოჰყვეს.

X X X

ხდება ხოლმე, როდესაც ნამდვილ საზოგადო მოღვაწეს, ზოგიერთი პიროვნება (თუკი შეიძლება ეწოდოს) ჩრდილს აყენებს: დაუმსახურებლად კილავს, აკნინებს მის ნაღვანს.

ასეთ ადამიანებს ხელმოცარულს ვუნოდებ, რადგან მათ ველარ მიაღწიეს თავიანთ სანაადელს, ვერ მოიპოვეს ხალხში სახელი, ავტორიტეტი და ისლა დარჩენიათ, ანთხიონ შური...

X X X

ვინც მშვენიერებას, სილამაზეს ჩაჰკირკიტებს, რათა რაღაც ჩრდილის მსგავსი რამ შეამჩნიოს, სულმდაბალი ადამიანები არიან.

X X X

ადამიანს ბევრ რამეზე შეიძლება აეშალოს „საღერღელი“, მაგრამ მისი ადამიანობა სწორედ მაშინ მჟღავნდება, როდესაც იმპულსურ მისწრაფებებს მოთოკავს იგი დროზე და გადამწყვეტ მოქმედებას გონს დაუქვემდებარებს.

X X X

ქალისათვის გარეგნული მშვენიერება ბუნების განუზომელი მადლია და თუკი მას სულიერებაც შეესატყვისება – ეს უკვე სასწაულია!

შინაგან და გარეგან მშვენიერებათა ერთიანობა – ჰარმონიულობაა – სრულქმნილების გენიალური ნიმუში!

X X X

მსხვერპლისა და შეცდომების გარეშე არც ერთი დიდი საქმე შობილა დღემდე და ასე იქნება მომავალშიც...

X X X

გრძნობათა ქარტეხილი, ვნებათა ჭიდილი და აქედან გამომდინარე, პერმანენტული სიბოხოქრე სულისა განსაკუთრებულ ადამიანთა ხვედრია, რომელნიც სიდიადესთან ერთად მისწური ალლოთი შეიცნობენ ცხოვრების ორომტრიალს და შინაგანად განიცდიან მას...

X X X

იმდენად, რამდენადაც ჩვევად გადაქცეული ყოველგვარი მოქმედება ადამიანს მოთხოვნილებად ექცევა, მისთვის, ამავე დროს, არ შეიძლება სასიამოვნოც არ იყოს იგი. მაგრამ ეს როდი ნიშნავს იმას, რომ ყოველგვარი სიამოვნება სასარგებლო ან მისაღები იყოს საერთოდ, ამიტომ, უნდა ვერიდოთ ცუდი ჩვევების გამომუშავებას, თუმცა, ერთი კია: სანამ ადამიანი ამ საკითხს გონივრულად ჩასწვდება, უკვე გვიანლაა ხოლმე...

X X X

ყველამ რომ მათემატიკური სიზუსტით შეასრულოს დაწერილ-დაუნერეელი კანონები, ცხოვრება შაბლონური, უინტერესო და მოსაწყენი იქნებოდა ვითომ?..

X X X

ცოლ-ქმრული, ან, საერთოდ, ქალსა და ვაჟს შორის ინტიმური ურთიერთობა ბედნიერებას ვერ მიანიჭებს ვერცერთ მხარეს, თუკი ამადლებული გრძნობები არ დომინირებენ...

X X X

ადამიანი თუ ადამიანის გულითადობას გრძნობს და ამავე დროს, დამაჯერებელია იგი და შთამბეჭდავი – მიენდობა მას უცილოდ!..

X X X

ადამიანის სიდიადე განსაკუთრებით მაშინ მჟღავნდება და გამოიკვეთება ხოლმე, როდესაც არ კარგავს იგი დიდსულოვნებას ყველაზე კრიტიკულ მდგომარეობაში – განსაცდელშიც კი!

X X X

ყველაზე დიდი ბედნიერება ადამიანისათვის, რაც კი შეიძლება არსებობდეს ამქვეყნად, ეს არის სიკეთის თესვის უმაღლესი ხელოვნება – სიკეთისათვის!!

X X X

სიყვარულის არსებობისათვის, ან არსებულის განმტკიცებისათვის ქალსა და კაცს შორის, როგორც ასეთი, სრულქმნილი, ან დადგენილი წესი არ არსებობს და არც შეიძლება არსებობდეს: ყოველივე ინდივიდებზეა დამოკიდებული, მათ ინდივიდუალურად აწარმოონ უნდა ურთიერთ „აქიმობა“...

X X X

თუკი იცი, სულითა და გულით იღვნი რაიმეს გასაკეთებლად ან შესაქმნელად შეუძლებელია, სხვას არ ასიამოვნო და არა ნაკლებ საკუთარ თავსაც!

X X X

ვის ყავს მტერი, ყველაზე მეტი მტერი? ამის თქმა, ცოტა არ იყოს, საძნელოა, მაგრამ ერთი რამ დაბეჯითებით შეიძლება ითქვას, რომ მტერი მხოლოდ და მხოლოდ სულელს შეიძლება არ ყავდეს.

X X X

კაცს შეიძლება ეპატიოს ვერ გამოთქვას ის, რაც სათქმელია, მაგრამ არასგზით – თქვას ის, რაც არაა სათქმელი.

X X X

ყოველ საქმეში ხელმოცარვისათვის, პირველ რიგში, დაადანაშაულო უნდა საკუთარი თავი...

შესაძლებელია არსებობდეს სხვა ხელშემწყობი პირობები ზემოთ აღნიშნულისათვის, მაგრამ, მთავარი, მაინც, თავი და თავია!..

X X X

ჭკვიან კაცთათვის წუნწინი ხელმოცარვის გამო ისევე ულამაზო, სახამუშო და სასაცილოც კია, როგორც, უჭკუოთათვის სიდარბაისლე.

X X X

შეცდომებზე თუ სწავლობს ადამიანი, მართლაც რომ მართებულია, მაგრამ რა უნდა უთხრა იმათ, ვინც ვერ აღწევენ ამას ან უარყოფენ, ან არცკი ცდილობენ საერთოდ? განწირულია ისინი და საცოდავნი!..

X X X

შეიცნო თავი შენი, ყველაფერს თავი რომ დავანებოთ, აუცილებელია მართლზომიერად მართო იგი!

X X X

ბრძენკაცი არასოდეს განიცდის მტკივნეულად უბრალო მოკვდავთა აზროვნების სიმაღლეს. მისი სიდიადე სწორედ იმაშია, რომ ყოველ კეთილსინდისიერ მოქმედებაში ხედავს და სწვდება სიბრძნეს. სიბრძნის გასაღებს – მის წყაროს...

X X X

სულიერი და ხორციელი სიმშვენიერის აბსოლუტური ჰარმონიულობა ისევე იშვიათია, როგორც ცისარტყელას გამოჩენა ცაზე. ამიტომაც, როცა ვესწრაფვით ერთისაკენ, მეორის არქონას უნდა შევეგუოთ და პირიქით. მაგრამ, ამათგან, მაინც პირველს უნდა მიენიჭოს უპირატესობა, რადგან იგი დროში მყარია ერთობ!

X X X

როცა ღვარძლით სავსე სულმდაბალი ადამიანი ქირქილებს კულისებში სხვის დამსახურებულ წარმატებებზე, კეთილსინდისიერი მსმენელი არ დაახანებს და მოჩვენებითი ქირქილით გამოწვეულ ღიმილს უმალ შეაყინავს ბაგეებზე.

X X X

ოცნება, მართალია, ბევრ რამეში ხელშემშლელია ადამიანისათვის, მაგრამ არა აბსოლუტურად. ერთი კია: მთლიანად ოცნებებს არ უნდა დაუქვემდებარო სიამოვნების მიღების სურვილი, რათა მან ინერტული და უმოქმედო არ გაგხადოს.

ოცნებანიც მარგებელია ზოგჯერ, იმდენად, რამდენადაც ის სუბიექტურ-ინტიმურია მთელი სისრულით.

X X X

უფსკრულში ჩავარდნილი კაცი მწვერვალის დალაშქვრას რომ აპირებდეს და ახერხებდეს კიდევაც ჯერ კიდევ მოუშუშებელი ჭრილობებით სასწაულია თითქოს, მაგრამ განა შეუძლებელი.

X X X

შურისძიება ჩადენილი ბოროტების საპასუხოდ ბოროტებას ამრავლებს, მაგრამ მისი გამორიცხვა შეუძლებელია ყოველთვის.

X X X

არასოდეს შურის თვალი არ გააყოლოთ სხვათა სამოსსა და სამკაულთა სიბრჭყვიალეს!.. იქნებ რაოდენ სიბნელეს შესაძლებელია ფარავდეს იგი?..

X X X

მიბაძვას მაშინ აქვს ადგილი, როდესაც ადამიანს ხიბლავს

თვისტომის, ერთგვარი მოქმედება მოხდენილად გამოვლენილი. კარგია ეს, თუკი დადებით შედეგთან გვექნება საქმე, და კიდევ უკეთესი, თუ მისი განვითარებითა და გარდასახვით ახალ სულს, ახალ სიცოცხლეს შთაბერავენ მას!

X X X

ვისაც სინდის – პატიოსნება დაკარგული აქვს, გამართლებას თვით, თავის ქცევაში, თავის მოქმედებაში ხედავს, ასეთი სიბრაღულს იმსახურებენ მხოლოდ!

X X X

ჰქონდეს კაცს სიკეთისადმი მიდრეკილება, როდი ნიშნავს მისი ყოველი მოქმედების კეთილად დასრულებას...

X X X

ზოგიერთი ერთმანეთში ურევენ „სიმამაცისა“ და „მოურიდელობის“ ცნებებს; უფრო მეტიც: უგუნურ მოქმედებასაც კი აკრავენ ზედ სიმამაცის იარლიყს...

X X X

რწმენით ბედნიერებას ზიარებულნი... აი, ჭეშმარიტების – ჭეშმარიტი გამოვლინება!...

X X X

რაიმე მოვლენისადმი რწმენა გულისხმობს მის ღრმა ცოდნას წარმოსახვისა და შთაგონების საფუძველზე აღმოცენებულს.

X X X

ეჭვი ბუნდოვანი, მაგრამ, მაინც, ერთგვარი სინამდვილეა... მირაჟი...

X X X

ადამიანი, რაც დღეს არის, ხვალ აღარ იქნება აბსოლუტურად ის, მაგრამ ეს ცვლილება რადიკალურად როდი ხდება. დიდებულისა თუკი ყოველივე დიალექტიკურად მიმდინარეობს და თვისობრივად დადებითი შედეგით გამოიხატება.

X X X

უთქვამთ: „თავისუფლების დაკარგვით ვპოვეთო თავისუფლება!“ – და სავსებით შესაძლებელია ეს!..

X X X

გემოვნებით ჩაცმულობა (და არა „გემოვნებით გაშიშვლება“), ზომიერება ამ საკითხში – ადამიანის გარეგნულ მხარეს განსაკუთრებულ ბუნებრიობას ანიჭებს და ის შეუძლებელია დადებითად არ შეფასდეს. უცხოს თვალში კი არანაკლებ ფასდება, ვიდრე მისი სულიერი მორთულობანი, ვინაიდან, პირველ რიგში, თვალში ისაა საცემი, რისი დანახვაც უმაღლესია.

X X X

ადამის შვილნო, არ ჩაგეთვლებათ მოჭარბებულ ვნებათა ჩაკვლა უარყოფითად ნებისყოფის მეოხებით, ხოლო გარყვნილობით – მისი დაოკება სამარცხვნიოდ დაგცემთ.

X X X

აღმოჩენა არაა იმის ხაზგასმა, რაც კი ადამიანის ცხოვრების არაჩვეულებრივი წილხვედრი ყოფილა ხოლმე.

X X X

ქალებისაგან ბევრ რამეს რომ მოვითხოვთ, ვიყოთ გულახდილნი, ობიექტურნი და განვსაჯოთ, თუ რა გავგვიცია მათთვის.

X X X

ყოველი, სიყვარულის გარეშე დაუფლებული, რაც ან ვინც არ უნდა იყოს ის, მყისვე კარგავს იმ მაგიურ ძალას, რისი მოლოდინითაც კი, შეეძლო ესულდგმულა ადამიანს თავდაპირველად.

X X X

ადამიანს უფლება აქვს ათასნაირი აზრები დაატრილოს თავში... არც არავინ ართმევს იმის უფლებასაც, რომ შინაგანად შეაფასოს იგი მეტნაკლები უპირატესობით, მაგრამ, მხოლოდ და მხოლოდ, მისი საბოლოო „განაჩენია“ ჭეშმარიტი კრიტიკრიუმი შედეგის საყოველთაო განსჯისათვის!

X X X

თუ ადამიანში მხოლოდ და მხოლოდ, უარყოფით მხარეს ეძებ და ამ მიზნით ნიადაგ ჩაჰკირკიტებ – აღმოაჩენ მას. მაგრამ, მთავარია კი ეს?..

X X X

მოთხოვნებივებსა და შესაძლებლობებს შორის პროპორციულობა თუ დაირღვა, შეუძლებელია უკიდურესად სავალალო შედეგს არ გადავანყდეთ.

X X X

სიკეთის რწმენა – სწორი მიზანდასახული აზროვნების შედეგია!

X X X

უბედურება მხოლოდ და მხოლოდ ადამიანის დაკარგვაა, მაგრამ არა – აბსოლუტურად...

X X X

საშინელებაა, შეიძლება ითქვას, აბსოლუტურად ყველაფერი ის, რაც არააადამიანურია.

X X X

ჭეშმარიტება ის კი არ არის, თუ ვინ რას ლაპარაკობს ჩემზე... ჭეშმარიტებაა ის, რაც ყველაზე უკეთ მე გამეგება და რომელზედაც დავა უტიფრობაა!..

X X X

ბევრს შეეძლო თავი ჩემი მეგობრად ჩაეთვალა. მე კი? – თურმე ერთეულნი...

X X X

იმაზე მეტს ვხედავ, რაცაა საჭირო და იმაზე ნაკლებს, რაც არაა საჭირო. ესე იგი?..

X X X

მე იმ მთის მდინარეს ვგავარ, რომელსაც ხანდახან ამღვრევენ

ჩამდინარე წყლები ხოლმე, მაგრამ მის არსს, სინამდის რომ ვე-
ლარ სცვლიან...

X X X

დრო... აი, საყოველთაო ჭეშმარიტება!..

X X X

ვინ მეცოდება? კაცი, რომელიც ცდილობს მოატყუოს, ან
როგორც ამბობენ, გააცუროს თვისტომი, მაგრამ, გამოჭერილს
იმდენი ჭკუაც აქვს მიხვდეს, რომ არ გამოუვიდა ისე, როგორც
ის ფიქრობდა და ჰქონდა გათვალისწინებული. ასეთ დროს
შეცბუნებული, თავისდაუნებურად, სამარცხვინო საქციელზე
წასწრებულთათვის დამახასიათებელ ელფერს გადაიკრავს...

X X X

დღეს, რაც „ჩვეულებრივია“, ხვალ შეიძლება „არაჩვეულებრი-
ვი გახდეს და ასევე პირიქით.

X X X

ნასწავლი ადამიანი, პიროვნება, შეიძლება შეედაროს უდაბნო-
ში გაყვანილ არხს, რომელიც წყლის ნაკადით ისე რეგულირდება,
როგორც ეს საჭიროა ბუნების მაცოცხლებელი მისიისათვის...

X X X

ადამიანის გენიალურობაზე, რომელიც ჩვენს ეპოქაში ჩვენს
გვერდით მოღვაწეობს, იმსჯელო რაიმე ობიექტურად, შეუძლე-
ბელია. ამ კითხვას პასუხი მომავალმა ეპოქამ უნდა გასცეს. ამი-
ტომაც, ბევრ ჩვენს თანამედროვეს თავისუფლად შეუძლია დამშ-
ვიდებულად იგრძნოს თავი...

X X X

შეიძლება საათს ატარებდე, მაგრამ ჩამორჩე დროს და პირიქი-
თაც!..

X X X

ყველაფერს შეიძლება განერიდოს კაცი, მაგრამ საკუთარ თავს,
ნურას უკაცრავად!

X X X

მუსოლინი ეგზალტირებისათვის ხალხს, თანამებრძოლ ფაშისტებს თავისებური სენტეციით მიმართავდა: „გიჯობდეთ ასწელინადს ცხვრად ყოფნას ერთი დღე იყოთო ლომი!..“ მაგრამ, საკითხავია, თავად რად იქცა, – კნუტად, ხალხის სამართლიანი განაჩენის მოლოდინში?..

ასე, რომ: სენტეცია სენტეციად დარჩება მხოლოდ, თუ ის სიბრძნესა და რეალურობას არის დაცილებული.

X X X

ფერიავ! სიმშვენიერეშია შენი ძალა, მაშინ, როდესაც სიყვარულშია ჩემი, ჩემს, მიერ შენი დაუფლების სურვილი გასულდგმულებული, მაგრამ, რად გინდა, მე რითაც მომადლებული ვარ უცხოა იგი შენთვის...

X X X

შეუძლებელია იუმორის გრძობით უხვად დაჯილდოებულ პიროვნებას ცხოვრების მძაფრი კოლიზიები არ გადაეტანოს საკუთარ მხრებზე; განცდილი უბედურება უმახვილებს ადამიანს განჭვრეტის უნარს...

X X X

ადამიანში ძალას გონება უნდა სძლევედეს მუდამ. აი, რატომ: ადამიანის ძალა სასრულია – ეს ასეც უნდა იყოს, მაგრამ, გონება? მას ხომ ნაპირი არ უჩანს! ის ხომ, მთელი სამყაროა; ის, ხომ, უსაზღვროა? და რაოდენ ცუდია და სავალალო, როდესაც ძალის მიერ გონების დაჩრდილვის შემთხვევებს ვაწყდებით მაშინ, როდესაც, ძალა გონებას უნდა ემსახურებოდეს მთელი სისრულით და, არა, პირიქით...

X X X

ადამიანი, როგორც მატერია, როგორც მისი ნაწილი, უსასრულოა, ამოუნურავია მასსავით...

X X X

პატივმოყვარეობა ადამიანს თუ ახასიათებს, უდიდეს ნაკლად თვლიან. რატომ? იმიტომ, რომ ადამიანი როგორც ასეთი, ჯერ

არ არის, შესწავლილი, მეტიც – შეუძლებელია!..

X X X

„ხორცი ჭკნება... სული მალღდება“ – წინსვლაა ეს, მაგრამ როდესაც უკანასკნელი ასწრებს პირველს – ვიტყვით: აი, ჭეშმარიტი მშვენიერებაო! მაგრამ, რაღა უნდა ვთქვათ მაშინ, ხორციდან ერთად თუ ჭკნება იგი?..

X X X

სიტყვის, მართალი სიტყვის მაგიური ძალა საყოველთაოა: ბას-რია, როგორც ხანჯალი, დაუნდობელი, როგორც ტყვია და განმკურნავი, როგორც წამალი!..

X X X

რწმენა, რწმენა და ისევ რწმენა ცხოვრების წინსვლის გზაზე! აი, ბედნიერების ზიარების უებარი საშუალება!..

X X X

ჩადენილი დანაშაულის სიმძიმეს გაიარე და ხალხის თვალში ამოიკითხავ...

X X X

ძლიერი ხარ სიკეთის ძალით – ბოროტებას ჩანასახშივე თუ მოსპობ, მაგრამ გამოვლენილ ბოროტებას ბოროტებით უპასუხო, გზის მაჩვენებლად არავინ შეგრაცხს.

X X X

ცხოვრება საინტერესო რომ გახდეს, საკუთარი მოქმედება კაც-მა ისე უნდა წარმართოს, რომ განვლილი გზა შთაბეჭდილებებით, მოვლენებით აღსავსედ და დიდ მონაკვეთად ეჩვენებოდეს, ხოლო გასავლელი დროის მიმართ უკმარისობას გრძნობდეს ნიადაგ!

X X X

ადამიანს გეგმაზომიერი მიზანდასახული მოძრაობა აწრთობს ფიზიკურად, მოქმედება კი – სულიერად. საბოლოოდ, მათი ერთიანობა – ჰარმონიულობაში ვლინდება ნამდვილი ზეალმტაცი სრულქმნილება ყოველ მოკვდავთა!

X X X

იფიქრე, იოცნებე, იაზროვნე, წარმოსახვას გაუხსენ რაბები; გარკვეულწილად მონყედი სინამდვილეს: აფრინდი ზესკნელში, შეიჭერ ქვესკნელში; შეუსხეულდი წყვიდადს, რათა, ერთგვარად, იხილო სიახლე ნათელით გაცისკროვნებული და სხვაც აზიარო მას!

X X X

არაფრისაგან, საფუძვლის გარეშე, ვერაფერს შექმნი; ვერაფერს ააგებ ძალიანაც რომ მოინდომო და არც არავინ გავალებს, მაგრამ ცუდი ის იქნება, როდესაც „რალაციისაგან“ „არაფერი“ შეგრჩეს საბოლოოდ...

X X X

ჩვევად გადაქცეული საქმიანობით თავად, შესაძლოა, არც კი იგრძნო სიამოვნება თვით ამ მოქმედების პროცესში, მაგრამ, საბოლოო შედეგით, უთუოდ, მიიღებ ბევრ რასმე მნიშვნელოვანს...

X X X

ადამიანის შემეცნების ერთადერთი, მაგრამ ბუმბერაზული ძალა მის გონებაში, ინტელექტში მდგომარეობს, რითაც ის სამყაროს სხვა, სულიერ არსებათაგან დიამეტრალურად განსხვავდება.

X X X

ჭეშმარიტება წინააღმდეგობების სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლის შედეგად ყალიბდება; როდესაც ორი არაჭეშმარიტება ერთმანეთს ებრძვის თვისობრივად, ახალი რამ წარმოიშობა, მათთან შედარებით პროგრესული. მაგრამ, როდესაც ჭეშმარიტი აზრს... მის მატარებელს ებრძვის, შესაბამისად, არაჭეშმარიტი... და მარცხდება თავად – ეს უკვე სამართლიანად, ჭეშმარიტების გამარჯვებაა. ზოგჯერ პირიქითაც ხდება, რაც დროებითია, – უჭკუოთა სიმრავლის მაჩვენებელია მხოლოდ.

X X X

ხდება ხოლმე, კაცი რომ არ აცლის კაცს ლაპარაკს, ასეთებმა, ნუთუ, არ იციან, რომ ლაპარაკის აკრძალვით სასტიკად სდევნიან ადამიანს? და, თუ, ეს, მართლაც ასეა, უვიცებთან გვექონია საქმე.

მაგრამ იციან და, მაინც, არ იშლიან უზრდელებთან.

X X X

არ იცრუო უნდა, თუ ის სხვისთვის ზიანის მომტანია... და არც მაშინ, თუ ეს იძულებით არაა ნაკარნახევი, რომელსაც არ უნდა მოჰყვებოდეს უარყოფითი რამ...

X X X

ეჰ, ბევრი რამ შეიძლება თქვან ჩემზე, ბევრი რამ მომამადლონ ან ჩამომაცილონ, მაგრამ, ერთი კია: ეს ცოდვილი სული უფრო მეტს აღიქვამს, გრძნობს და განიცდის, ვიდრე ეს საჭიროა ჩვეულებრივი მოკვდავისათვის... მძლავრი არტერია... ანკარა სისხლი ბნელეთში მოქცეული გამოუვალი ხვედრით...

X X X

მამაკაცისათვის, რაც შეიძლება ასე თუ ისე დასაშვები იყოს, ქალისათვის მიუღებელია, რაც მათ ბიოლოგიურ განსხვავებულობაში მდგომარეობს, მაგრამ მოხდეს ისე, რომ ქალმა არ დაუშვას ის, რაც არაა მისთვის დასაშვები, მაშინ ხომ მამაკაცები დასაშვებსაც ვერ დაუშვებდნენ?..

ესე იგი, რა გამოდის აქედან? – სიცარიელის შევსება.

X X X

ადამიანის შეგრძნებებს, აღქმას და აქედან გამომწვეულ გრძნობათა ნიაღვარს, მის დინებას გონება უნდა მართავდეს, სანინააღმდეგოდ ინსტიქტებს დამორჩილებული ცხოველებისა.

X X X

საბრალო თავო, მხრებზე ასე მშვიდად რომ წამოსკუპებულხარ, რად ხარ ეგრე თვითდაჯერებული შენს ნაფიქრ-ნააზრევში? რომ გითხრან, მილიონები დაატარებენ მაგდაგვარსო, ვიცი შენი ამბავი, ასე უპასუხებ: ჭეშმარიტება „გარკვეულ“ საკითხში ერთიაო...

სწორედ ამ დროს ცდები და აი, რატომ: თუ საკითხი გარკვეულია, შენი აზრი ვის რაში სჭირდება, გაურკვეველზე, კი, მითუმეტეს...

შენ, მაინც შენსას არ იშლი და აგრძელებ...

ნება იყოს შენი, ბატონო!

X X X

კაცი სულიერად გახრწნილია და გულბოროტი, როდესაც სიკეთეს, სათნოებას არაფრად აგდებს, ხოლო ყოველ უკეთურ მოვლენაზე, კი, ნიშნის მოგებით რომ ქირქილებს.

X X X

დიდი კაცი თუ გამოჩნდა არენაზე, მას ისე მისდევენ – ეტანებიან და ეცემიან თავზე, როგორც მეხი სიმაღლეს. მეხი, უმეტესწილად, თუკი ანადგურებს დაცემის ობიექტს, დიდ ადამიანებს ვერას აკლებს, პირიქით, ფასდაუდებელ სამსახურს უწევს მათ პოპულარიზაციის საქმეში.

X X X

გენიოსები კი არ ქმნიან ამინდს, არამედ, პირიქით...

X X X

„მე არ მაქვს სიკვდილის უფლებაც კი; მე საჭირო ვარ!“ – ასე შეუძლია თქვას ადამიანმა, რომელიც დარწმუნებულია თავისი ყოფით ხალხის სამსახურში.

X X X

ერთი ნაცნობი მყავდა, რომელსაც საკუთარი თავის გარდა არავინ დარჩენია გაუკილავი...

X X X

იმდენად ნუ გაძლიერდები, ყველას რომ მოერიო, თორემ, მერმე, საკუთარ თავს დაუნყებ მუშტის ცემას. და არც იმისი იმედით იქონიო, ვინმე წამოგეშველოს.

X X X

ყველაზე უკეთ ხელმოცარულებმა იციან ერთმანეთის დაიმედება, თუმცა, ისიც კი იციან, ფუჭია ყოველივე.

X X X

„ხელი ხელსა ბანსო და...“ მაგრამ, ნურას უკაცრავად, შეიძლება პირდაუბანელი დარჩე.

X X X

ადამიანის ფსიქიკის ღრმად გაგება თუ განიზრახე, პირველ რიგში, უბრალო, რიგით ადამიანებს დაუახლოვდი.

X X X

გაიჭირვე, გაიჭირვე, თუნდაც ამისათვის საამისო საშუალება არ გაგაჩნდეს...

X X X

ერთი და იმავემ მოყირჭება იცის, პერმანენტულმა სიახლემ – გადაგვარება, მაგრამ ყველაფერს როდი ეხება ესენი.

X X X

ვეფხვი თუ ხარ, იყავი მაინც, ოღონდაც, შენი ჭირიმე, კატად ნუ გადაიქცევი.

X X X

კაცმა კაცი მოკლაო, რომ გითხრან, არამც და არამც არ დაიჯერო, რადგანაც ერთი მათგანის კაცობა მაინც ნამდვილად გამოირიცხულია.

X X X

პატიოსნება – ეს ერთგვარი უპატიოსნებაა ამ უკანასკნელის წინაშე...

X X X

თავი გიყვარდეს შენი და მოგწონდეს, დასაშვებია, რადგან ამაში ხელის შემშლელი ან მოცილე ნამდვილად არავინ გეყოლება.

X X X

სხვისი შექება არ წარმოადგენს სირთულეს. უფრო რთული საქმეა, თავად გახდე ადრესატი.

X X X

მწერალმა, როდესაც თავის ახალ რომანზე კრიტიკულ წერილებს გაეცნო, გაიფიქრა, ეს რა ღრმა ნაწარმოები გამომსვლიაო.

X X X

ნემსის ყუნწში კი გაძვერი, მაგრამ მიიხედე, უკან და დაინახავ მდევარს, მასში გაძრომა სულაც არ დასჭირდება.

X X X

თუ ვინმესთან სერიოზული შეხლა-შემოხლის დროს შესაშური მოთმინება გამოიჩინე შიგადაშიგ და მისი წყალობით მოიგე კიდევაც, მერმე ნუ მოჰყვები ამის თაობაზე რასმე. მოთმინება თუა, მოთმინება იყოს ბოლომდე. ასე სჯობს.

X X X

ბევრი კარგავს ჭკუას ამქვეყნად, მაგრამ ისინი ამაზე არასოდეს წუხან და ჩივიან: „მიშველეთ, მიხსენით, როგორმე მიპოვეთო...“ მის გარეშედაც მშვენივრად გრძნობენ თავს.

X X X

ყოველი სირთულის გამარტივება შესაძლებელია და, ამავე დროს, აუცილებელიც, მაგრამ ის კი გაუგებარია, თუ რატომ ქმნიან მას ხელოვნურად?

X X X

სამართლიანობას ყოველთვის სხვისგან მოველით და მოვითხოვთ კიდევაც, რომელიც უდიდეს სამართლიანობად მიგვაჩნია ყველას...

X X X

დიოგენისათვის თავშესაფრის მოვალეობას კასრიც კარგად ასრულებდა, მაგრამ ერთი ეს მითხარით: ყველას რომ მისთვის მიეზაძა, რა გამოვიდოდა ნეტავი? კასრები წალეკავდა ქვეყნიერებას თუ ფილოსოფოსები?..

X X X

– ჭკუა დავკარგე, ჭკუა დავკარგე – დაბეჯითებით გაიძახოდა ვილაც, მაგრამ ეს მართლაც ასე რომ ყოფილიყო, როგორღა შეძლებდა ამის აღიარებას?

X X X

ადამიანებს სიახლეთა უკმარისობის უამის დადგომის საშიშროება არ ელით, არც შეანუხებთ. საქმე ისაა, რომ საშიშროება თვით მაგაშია.

X X X

სიშიშველე მშრალია, წყურვილს კლავს. ვარდის კოკორი გაიშლება თუ არა, სიკვდილს უნდა ელოდოს ნიადაგ. აი, განუკითხავი საცოდაობა.

X X X

სიცოცხლეს სიკვდილი მოჰყვება, მაგრამ ამ უკანასკნელს პირველი არასოდეს. უკვდავებას სიცოცხლეშივე უნდა ეზიარო, ფუჭად არ დაკარგო დრო იმაზე ფიქრით, რომ ის მას შემდეგ თავისით გენწვევა.

X X X

ერთ რაღაცაში მაინც უნდა გაუტოლდე ან გაუსწრო ცხოვრების დონის მაჩვენებელს, თორემ ჩათვალე, თითქოს არც კი გეცხოვროს.

X X X

ზოგიერთი მშობელი მატერიალური უზრუნველყოფით ცდილობს უზრუნველი ცხოვრება შეუქმნას შვილებს, მაგრამ მათ მატერიას კი აცლის ამით ფეხქვეშ!

X X X

– შეცდომა! შეცდომა! – გაიძახიან და მაგიდაზე გამეტებით უშენენ მუშტებს. ნეტავი რა დააშავა ასეთი მაგ საცოდავმა?

X X X

სანამდე სხვისთვის ყულფს მოამზადებდე, იზრუნე სათადარიგოსათვის, აუცილებლად გამოგადგება იგი მეორე მოქმედებისათვის, სადაც მოქმედი პირი შენ იქნები მხოლოდ.

X X X

წინააღმდეგობა – ეს კაცობრიობის არსებობის მასტიმულირებელი წყაროა.

X X X

სიცრუეში დაოსტატება უდიდეს სიბრძნეს მოითხოვს...

X X X

ხანდახან თავი ისე გაიშვიათებული ხდება, რომ ტანსაც ატმოსფეროსაკენ მიაქანებს.

X X X

სარკეში დაუძინებელ მტერს ვხედავ. საქმე ისაა, რომ ჩვეულებრივ დროს ვერ ვამჩნევ მას.

X X X

მწერალმა, როდესაც თავის ნაწარმოებზე უარყოფითი კრიტიკული წერილი წაიკითხა, აღშფოთდა: „ამაზე მეტი საზიზღრობა შეიძლება, აზრები მოგპარონ, მოგპარონ და დაგიპირისპირონ კიდევაცო?!“

X X X

რაც უფრო მაღლა-მაღლა მივიწვევთ, მით უფრო ვამსუბუქებთ დედამიწას.

X X X

უშურველად გაიღო, უშურველად ხარჯა და ბუმბერაზი დარჩა ბოლოს.

X X X

მზე შეიძლება ხელის გულითაც დაჩრდილო...

X X X

სულის გადანერგვაც შეიძლება, მაგრამ ასეთი ოპერაციები დიდ დროს მოითხოვენ: პაციენტთა მთელი შეუგნებელი სიცოცხლის მანძილზე უნდა გაგრძელდეს...

X X X

დასაბუთებული ეჭვი ფაქტია...

X X X

ნეკროლოგისათვის ტექსტს თვით გარდაცვლილი ტოვებს.

X X X

დაუმსახურებელი პატივის მიგება ადამიანს კი არ ამაღლებს, არამედ აუფასიურებს მას.

X X X

ჭკუა არასოდეს არაა ზედმეტი, მაგრამ თუკი მასში გვიან „ჩა-ვარდი“, პირადად მაინცდამაინც დიდ სამსახურს ვერ გაგინევს...

X X X

ბუნებით მლიქვნელმა, როდესაც კამათის დროს არავის და არაფერს რომ არ დარიდებია, ისე გააცამტვერა, გაასწორა მი-წასთან ყველაფერი, რა თქმა უნდა, განაცვიფრა მსმენელნი. მა-გრამ მათ რა იცოდნენ კბილის პროტეზის გაკეთება რომ დავი-წყებოდა საცოდავს.

X X X

ბევრ ადამიანს ბუმბერაზი ორგანიზმი აქვს, მაგრამ სულს ვერა და ვერ დაუდვია ბინა მანდ. ის კია, თავად მშვენივრად მოკალათებულან სრა-სასახლეებში.

X X X

ისტორიის შემოქმედნი, დამხმარენი და შემყურენი – აი, ძირი-თადი მასა ადამიანებისა, კაცობრიობას არსებობას რომ ანარჩუ-ნებენ.

X X X

გულგრილობა – ეს ყველაზე საზარელი სახრჩობელაა სული-სა.

X X X

მეგობარო, იმდენს აზროვნებ, რომ მეშინია არ დაგცვივდეს იგი და არ წაღეკოს ყოველივე.

X X X

ძალდატანება? მშვენიერია, მაგრამ საკუთარი თავის მისამართი არ დაგავინყდეთ!

X X X

დაუნდობლად ებრძოლე საკუთარ თავს და თუ დამარცხდი, მართლაც შეგეძლება დაიტრაბახო, ნამდვილი თავი მქონიაო.

X X X

თევზი ანკესზე პირით წამოეგება ხოლმე, ადამიანი დამატებით, თავითაც...

X X X

როცა მოგმართავენ უმეცარი ხარო, ძალიან კი ნუ გეწყინება, რადგანაც უცილოდ გრჩება უფლება გაინთავისუფლო თავი მისგან.

X X X

ადამის შვილნო! ნუ აჩქარდებით, ნუ გადაგრევთ, ნუ მოგხიბლავთ „სიმდიდრის დოლი“. იცოდეთ! – ყველაზე დიდი სიმდიდრე და განძი – ესაა პატიოსნება, სინდის – ნამუსი.... გაუფრთხილდით – ყოველივეს მოპოვება, დაკარგულის აღდგენა შეიძლება, გარდა ამ ღვთაებრივისა... ნუ დაკარგავთ მას! ის თქვენ ხელთ გიპყრიათ...

X X X

ვინც არად აგდებს განვლილ გზას და მხოლოდ მომავლის იმედით საზრდოობს, თავისთავად გამოორიცხავს აწმყოთი კმაყოფილებას. საბოლოოდ, ასეთნი წუთისოფელს უღიმღამოდ განვლენ. ისინი კი, ვინც წარსულს განადიდებს მომავლისა და დღევანდელი დროის საპირისპიროდ, უარეს უკიდურესობაში ვარდება...

ნამდვილი ადამიანები არიან სამივე დროში მცხოვრებნი მხოლოდ, რომელთაც გასიგრძეგანებული აქვთ ყოველი თვისტომთა სამსახურისათვის...

X X X

ყოველ მოქმედებას სარგებლიანობის იარლიყს თუ მივაკრავთ,

შეიძლება აბსურდულ ყოფაში მოვექცეთ. ერთხელ და სამუდამოდ უნდა შევიგნოთ, რომ ბევრ რამეს ფილოსოფიური მტკიცებანი არ ესაჭიროება...

X X X

ადამიანი ძლიერია, თუ მას გააჩნია უნარი დაეუფლოს საკუთარ მოქმედებას გარკვეული მიმართულებით მიზანდასახულად წარმართვისათვის, მაგრამ, კეთილშობილი მხოლოდ მაშინაა იგი, თუ ეს არ ეწინააღმდეგება, არ ლახავს თვისტომთა საფუძვლიანსა და კანონიერ ინტერესებს.

X X X

ადამიანებს, რომელთაც დადებითი მიდრეკილებანი ახასიათებთ, ინტელექტით ნასაზრდოები, ინტერესითა და ნებისყოფით განმტკიცებული, – აღმოგვხვდება: აი, უდიდესი მაღლი ბუნებრიობისა და შექნილ თვისებათა ჰარმონიულობისა – მშვენიერებით სახელდებული!

X X X

ადამიანის ბუნება ასეთია: სურთ გამორჩეულნი იყვნენ, რაც შეიძლება მეტი ილაპარაკონ მასზე...

ზოგნი მართლაც აღწევენ ამას ღირსეული გზით, ზოგნი, კი – უღირსით...

პირველთ დიდება! მეორეთ – რისხვა!

ასეთია მორალურობას დაფუძნებული ჭეშმარიტი განაჩენი.

X X X

აბსურდულია და საშინელება იმის მტკიცება, რომ ადამიანს სამყაროს რაღაც ნამცეცად, რაღაც ნაწილაკად და არარაობად რომ სახავენ... მაშინ, როდესაც ადამიანი, ეს არის სამყაროში თავისებური სამყარო, რომლებიც „ურთიერთგარეშე ვერ იარსებებდნენ“.

რაც შეეხება მტკიცებას, ადამიანის არარაობის შესახებ; ასეთი რამ ჭირდებათ იმათ, რომლებიც ადამიანის მიერ ყოველგვარი ბოროტების გამართლებას, ან მის დაშვებას რომ ცდილობენ.

X X X

აღბათ ზღაპრად მოეჩვენებოდა კაცს ათეული წლების წინათ რომ ეთქვათ რაიმე გულის გადანერგვის თაობაზე, ან კიდევ, მოჭრილი სხეულის ზოგიერთი ნაწილის კვლავ მიერთებაზე... მაგრამ, დღეს ეს უკვე რეალობაა, ფაქტია...

ამჟამად რომ ვკითხოთ დღევანდელ ადამიანს, მთლიანად თავის შეცვლა ხორციელდება და სერიოზულად რა შეიძლება მოჰყვეს ამას-თქო; ის გაკირვების გარეშე უმალ გიპასუხებს: „იდეები შეიცვლებიანო მხოლოდ!..“

X X X

გარკვეულწილად ეს ცხოვრება სიმსუბუქითაა დამძიმებული!

ბოლოთქმა

„ბიბლია“ ხელშესახები ჩემთვის და, აღბათ, აბსოლუტური უმრავლესობისათვის, ეროვნული ხელისუფლების მოსვლის შემდეგ გახდა შესაძლებელი.

დედამიწის ზურგზე ახალი არავის არ უთქვამს, რაც მანდ (ბიბლიაში) არ წერია, მაგრამ ადამიანებს არ ერთმევა შესაძლებლობა მიუახლოვდნენ ჭეშმარიტებას და ამით სიცოცხლეს ცხოველმყოფელობა და აზრი მისცენ.

თავად ჩემს თავს ამგვართა რიგში ვთვლი და თუ როგორ გამოვივიდა, მკითხველმა განსაჯოს პირუთვნელად.

უფალი გვფარავდეს!

2009 წ. 12 დეკემბერი.

სინანული

(ნამდვილი ამბავი)

ტელეფონი: „ალო!.. ალო!“ – დავით, შენ ხარ?“ – ვილაც მძლავრობს!
„დიახ, მე ვარ, ვერ გიცანით; რას გვიბრძანებთ, მეგობარო?“
– „მგელიკა ვარ... გამიგონე, არ გამიბა მასლაათი,
სალამოხანს ჩემთან მოხვალ ცოტა სუფრის მასალათი!“
პასუხს აღარ დაელოდა, ასე დაასრულა ფრაზა:
„განბილებას მირჩევნია ყელში გამომისვა დანა!“

აბა, რა მექნა, ვიცოდი, რაში იყო საქმე სრულად?
ეგებ ჩემი მისვლა წყვეტდა მოვლენების წაღმა ბრუნვას?..
ჰოდა, ასე, ჩემს მეგობარს სანოვაგით მივადექი,
როგორც მკარნახობდა გული – მორიდებით, მოკრძალებით!..

ლილაკზე თითს ვაჭერ მშვიდად, მაგრამ კარებს არვინ ალებს...
გავიფიქრე, ესეც ასე! ნუთუ უქმად გავისარჯე?..
გამაცურა?.. მაგრამ რისთვის? გავგულისდი ვყარე ცოფი
და კარს მუშტი დავაძგერე რიხით – ბრაზით, განა ცქოფით!..

გაბრუნებას ვაპირებდი... ოთახიდან მესმის: „დავით!
თუ კაცი ხარ, წამს დამაცა, აღარ მომჭრა, ბიჭო, თავი!“
ცოტა ხანიც და ხორაგით თავი ამოვყავი ლოჯში,
– სუფრა დამხვდა არეული, სიგარეტის იდგა ბოლი!
უსიამო გრძნობამ მყისვე შემიპყრო და ავიმღვერი:
– მაინძელო! მარტო ხარ თუ... ვინმე უცხოს ხომ არ ელი?!“
– ეხლავეო! – მგელიკამ და წარმადგინა ტურფა ქალთან:
„გაიცანით, ძმაო დავით, ამ ანდამატს ჰქვია ნანა!
ახლა ვგონებ დროა, არა? ნავიმუსაიფოთ ერთად,
ნეტავ რაღას მოლუშულხარ, სუფრას გავაახლებ ხელად!
თუ ამ ტურფამ მოგჭრა თვალი, მოვრიგდებით კაცი არ ხარ?
აი, აქ გვერდით მომიჯექი, გარინდული რადა დგახარ?!“
– ეჰ, მგელიკა, რას მაკადრებ! განა დავითს იცნობ ასე?
რომ ნამუსი... შევირცხვინო – გავიხრწნა და გადავგვარდე?!..“
– „არა, დავით, ვერ გამიგე – ეს ხომ სიტყვას მოჰყვა ესე...
შენ ოღონდ მოისურვე და აქ ჩამოვსვამ ციდან მტრედებს!“

რალა მექნა? დავწყნარდი და სუფრას გავუსწორე თვალი:
მხოლოდ ვყოფილიყავ მტკიცედ; მტკიცედ, მტკიცედ როგორც რვალი!
ღვინო მასვეს, მომალხინეს; კაი კაცობა დამნათლეს:
რაც მე იმ დღეს ხოტბა მასხეს – ეყოფოდა გმირის სახელს!..
რალაც ყურში ჩასჩურჩულა მგელიკამა ერთ წამს ნანას,
მერმე „ნაზად“ ნაჰკრა ხელი და ნანა მყის სადღაც გაქრა...
გამიკვირდა, გოცება ვერც შევძელი დამეფარა...
მაგრამ მყისვე დავრწმუნდი რომ აზრი აღარ ჰქონდა დავას.
მართლაც, რალაც ერთ საათში წამოგვადგა ორი ქალი,
ორივენი მოხდენილნი – საჩინონი – ნატვრის თვალნი;
თავად წარგვიდგინეს თავი; „ჩვენ ვართ ნანას მეგობრები,
ეს ცხოვრება მხრებით მიგვაქვს – სილამაზის მეოხებით!“

თითო ჭიქა მოსინჯეს და შემოგვხედეს აღმაცერად:
„არ გვცალია საქმე ითხოვს, აღარ დავახანოთ მეტად!“
მგელიკამ არ დააყოვნა; ასე მითხრა: „ჩემო დათო,
ნაწყენი რომ არვინ დავრჩეთ ნაღდად გვიჯობს კენჭი ვყაროთ!..“

სიცოცხლეში ამგვარი რამ გაგონილიც აღარ მქონდა
და ამან სულ გამაოგნა, დავჯექე ჩემთვის – მივეც ოხვრას...
გონს რომ მოველ გვერდით მეჯდა, მართლაც შეხედული – კარგი,
მაგრამ თვალს აღარ ვუსწორებ – გულს ღრძოდ მანვეს დანაკარგი...
ხმას არ ვიღებ, დავაყოვნე, ოდნავ ჩამელუნა თავი;
მსურს რამეთუ მოვიშორო – გესლით გავკრა მწარე ბრჭყალი!
მაგრამ დახე, საოცრებავ... „დამიყვავა“ თავად ქალმა,
ხელი „ხისტად“ მომდო ლოყას – აატარა, ჩაატარა...

მერმე თვალი გამიყარა. გამიღიმა, იდაყვს მადებს,
ირონია წარვე ტონით თილისმურად მეტყვის ასე;
„ოი, რა ბიჭი ყოფილხარ, მორცხვი და მორიდებული...
ლამის მეც აგყვე... აღვტკინდე; ლამის აზვირთდეს ეს გული...
მოდო, მოდი ნუ გრცხვენია, ნუ ხარ ასე აღანძულად,
დროა გაიწაფო, თორემ დარჩები სულ დაჩაგრულად!
ქესატად ხარ?.. მითხარ, კაცო, ნუთუ ისე ვარ წამხდარი,
რომ ამისთვის გაგანზილო და არ გაგისწორო მხარი?..“

ასე იყო, კიდევ ბევრი საკმარისად დავაკელი,
მანამ მას რასმე ვეტყოდი; მანამ ზე აღვმართე ხელი!..
მაგრამ ქალი რის ქალია, მითუმეტეს, ისიც სიძვა –
ცეცხლის ალზე თუ არ შეგნვა, თუკი აღარ შეგარბილა..
და მეც ასე „უტოდველი“ შევიქენი მისი მსხვერპლი,
თუმც იმასაც დავამატებ – ვერ დავატყვე ჩემი ხელი.
მანაც მითხრა: „რად ხარ რიდით, თუ ფიქრებში გადაფრინდი,
აღარ გიჯობს მეაღერსო – დაიკმაყოფილო ჟინი?“

ამ კითხვაზე სინანულმა შემიპყრო – დამრია ხელი
და დიღემის წინაშე მდგარს – ერთილა მქონდა სათქმელი:

„რომ გეაღერსო, არ მაქვს ძალა ტრფობით გამთბარი,
მიბნედილი ვარ, ცბიერებით არ ვარ ნავალი;
პირმოთნეობა სიმახინჯის არის მწვერვალი!
რალა ვქნა თუკი არ ვარ მისი მონა-მხევალი?..
არ ვუარყოფ, რომ ლამაზი ხარ და ტანკენარი,
მაგრამ ღვთაებრივ ძლიერებას ხარ მოკლებული;
თუ სიშვაშკაშე გაქვს სახის და მკერდათქვირული...
არა გსდევს, კარგო, სინარნარე – ნაზი ქალური...
შენ გარეგნული სილამაზე გსპობს – განიავებს!
და იმას რასაც თქვენ ეძახით დროის ტარებას –
სწორედ ის გაცლით სინატიფეს ძლიერ მადლიანს,
– ალვისტანობა, კანი თეთრი ვერ გხდით შუქმფინარს...“

მან სიგარეტი აიღო, ფეხზე გადაიღო ფეხი.
მერმე უცებ აელვარდა გავარდნასა ჰგავდა მეხის:

„ოი, საბრალოვ! სულელი ვარ შენ რომ გიმღერი,
რაებს მიჰქარავ! ამ უმგვანო ლაზღანდარობით?
განა არა ხარ ამ ქვეყნის შვილი, გაღვთისნიერდით?!
თუ ფორმალობის მოღანდება... გიპყრობთ სახადი?..“

მე მივმართავ ისევ მშვიდად, – არ ვლალატობ დიდაქტიკას:

„არც ერთი ვარ და არც მეორე მაქვს გასავლელი,
არც სხვის დიდებას ავყოლილვარ მიზანსწრაფული;

მე მხოლოდ მტანჯავს ტრაგედია თქვენი ცხოვრების –
განუსაზღვრელად დამთრგუნავი ჩემი აზრების!..“

არ იხევა ქალი – სიძვა – უსაშინლეს ცოფსა ყრიდა –
გამძაფრებით მესხმის თავზე; სურვილი კლავს – დამცეს ძირსა:

„მე ჩემს ცხოვრებას ტრაგედიად არასგზით არ ვთვლი,
არც კომედიად მესახება ნუთისოფელი
და არც იფიქროთ – თითქოს ვინმე საბრალო ვიყო;
თქვენ მეცოდებით, ამ ცხოვრების ვითომცდა გმირო:
ქაქანებ, ვითომ, არ ვიცოდე რასაც ვაკეთებ,
ფუ! შე ლაჩარო, ნაძირალავ – უტვინო ვირო!
ნეტავ იცოდე რას ბუზღუნებ, რას ურაკუნებ?..“

შევყურებ აუღელვებლად, შევასმინო მინდა რალაც,
რომ ვალი ღვთის აღარ დამრჩეს, დროზე გავისტუმრო ღალა:

„ნეტავ რად ცდილობ შეურაცხყო ჩემი ღირსება?
განა თავს გახვევ შეიცვალა ძალით თვისება?!
მაგრამ ცხოვრებას თუკი არ გრძნობ, გაგიჭირდება
და მასზე ფიქრით გული შენი თუ არ ინთება...“

გზა აცდენილებს სჩვევიათ სხვათა აზრთა ჩაჭიდება,
ამით ზადის სურთ დაფარვა ან პირიქით გამდიდრება...
ამ საფარით უცებ ქალმა ტყვიასავით დამახალა:

„ვინც რომ ფიქრობს მისთვის კომედიად ცხოვრება!
ხოლო თუკი გრძნობ მას – ტრაგედიად რეგვენო!!
გამოფხიზლდი, რომ სიავკაცეს განუდგე შორსა
და რაც მაკადრე უვიცობით – მოინანიო!“

მივხვდი ჯიქურ მიახლებით, ნამდვილად ვერ ვაღწევ მიზანს,
ავდექ ნელა, მოვსვი ჭიქა... და ვიმარჯვებ მოქნილ სიტყვას:

„ოი, საბრალოვ, რარიგ ცდები და ითელები,
რომ არად აგდებ ქალურობას და სილამაზეს...
ო, როგორ ფიქრობთ, მტრად ვარ შენთვის მოვლინებული?“

და ან კი ვავლენ დიდაქტიკურ სიამპარტავნეს??
მე არცერთი არ მამოძრავებს – შემარცხვენელი...
მხოლოდ მინდა რომ შენი მრწამსი არ იყოს მცდარი,
სხივმომფინარევე, იყავ თავის შემბრალებელი...
ყველაზე დიდად სათაკილო თუ გიფიქრია,
აბა რა არის მითხარ გულით – მოურიდებლად?..
კვლავ გიმეორებთ... რომ მიპასუხოთ გულახდილად,
შეუშვოთვლად, უდრტვინველად და სიმართლითა...
სათაკილო არ არს აგრერიგად ბუნებით შემკულს,
გაძარცვულ გქონდეს სიქალწულე უგუნურობით!..
ხორცი ქცეული სააღბათოდ... რაღაც გროშისთვის...
და მაინც მე თქვენ... მოგიხადოთ უნდა ბოდიში...“

ქალმა თვალები დაჰხარა, ცხარე ცრემლი ბლომად ჰყარა,
მერმე აქვითინებულმა – მალალსა ღმერთს შეჰღალადა:

„დიდება მამასა და ძესა შემინყალე მე...
ო, სულო ძლიერო... გევედრები გამეცი ხმა...
დაუფარავად... თქვი!.. თუ ვცოცხლობ მე შენს გარეშე?..
თქვი! რად დამცირდი აგრერიგად, სად გაჰქრი ასე?..
საზიზღროებავ! სისაძაგლევ! შორს ჩემგან-მეთქი!
მე არ გიცნობ შენ, ბოროტებავ!.. წადი, გამშორდი!
გთხოვ... გემუდარები... გამშორდი, გამშორდი მალე...
შურით არასდროს შევპყრობილვარ, არც განმიცდია,
მაგრამ საკუთრივ ჩემი თავი არ დამინდვია,
შეუბრალებლად გამიძარცვავს – შემირცხვენია...
ო, სულო – სულო! სად დაიკარგე... გამეცი ხმა...“

მინანერი:

ცდუნების მსხვერპლნო, შეისმინეთ წმინდა ლალადი:
გახვთისნიერდით, გაცისკროვნდით და გაძლიერდით;
უტიეთ ყველგან ბოროტებას – თესეთ კეთილი,
– ირწმუნებთ ძალას მარადისად გადარჩენილნი
უტიეთ ყველგან უხამსობას, მხარი ზნეობას,
– ირწმუნებთ ძალას, უპირველეს – მაინც მეობას!

1979 წ.

პოემა უცნაური ქორწილი

შესავალი

არც იგავი, არც ზღაპარი; არც ძველი და არც ახალი,
უნდა გაიამბოთ, მოგიტხროთ ერთი პატარა ამბავი.

თავად ვყოფილვარ მხილველი აქ ჩამორითმულ ალისა,
მომსწრე ყოველი ამისა, მომსწრე წვისა და დაგვისა!..

ფიქრს აზრი მოჰყვა, აზრს კიდეც განსჯა მრავალი რამისა.
წარმოჩენ-გამზეურება ღრმად დამჩნეული კვალისა!

ერთსა გთხოვთ, არ აგვიჩქარდეთ მოვლენის შეფასებაში,
მხოლოდ გულდასმით განსაჯეთ და მერმე დასვით ნიშანი!

თუკი რამეს საწყისი აქვს – ბოლოც ექნება ნამდვილად,
ამრიგად, დამშვიდებით და გონით გავსდითო საქმის სვლას!

დარს რომ ავდარი მოჰყვება და, პირიქით, ავდარს – დარი,
ეს არ იწვევს ვნებათ ლელვას, ჩვეულებრივი რამ არი.

ცხოვრებაშიც არის ასე, ბევრი მხარე დასანახი,
თუ ამ მხრით არ მიუდექი, დამარცხდები – გელის კრახი!

რაც კაცს თავზე გარდახდება თხრობის ფასად არ ღირს ყველა,
მაგრამ თუკი გულს გვიმდულრებს... დაფიქრება გვმართებს, ღმერთმან!

ეს ასეა! და თუკი გსურს კაცურ კაცად დარჩე ქვეყნად,
არვინ იყოს ცუდის მთქმელი, არვინ დარჩეს გულნატკენად;

უნდა ცხოვრებას მისდიო თავის წესითა და რიგით;
ყოველ ცუდ ზნეს განერიდო – არ იარო რიხით – რისხვით...

იყავ მუდამ თავმდაბალი რაგინდ წინსვლა გქონდეს დიდი,
მხოლოდ მაშინ ექნება ხალხს შენი პატივცემა, რიდი!

თუ ცხოვრება დაგიქანდა – ჩამოიშვა დაბლა დირე,
ალარ უნდა იწუნუნო, თითქოს ღვთისგან გაინირე!..

ეს ცხოვრება სარკე არის კარგისა და ცუდი საქმის,
ამიტომაც თავს უთხარი – არ გაგექცეს მრუდედ თვალი.

რწმენის უქონლად არასდროს არ მოჰკიდო საქმეს ხელი,
თორემ უცილოდ იცოდე – მასთან ერთად დაიმსხვრევი!

უზომოდ სმა ნუ ირწმუნებ ვაჟკაცისას გარგებს სახელს,
მაშინ ცდები, ითელები, ემსგავსები ნამდვილად ხელს...

და თუ ღვინოს სხვას აძალებ ურიგობას ავლენ ამით;
მასპინძლობ თუ სტუმარი ხარ, გამიგონე, არ გაქვს ფასი!

სადაც იყო, სულერთია, ჩვეულებრივ მოიქეცი,
არავის არ აგრძნობინო, რომ ზრდილობის გეცა ქეცი!

რაგინდ ცოდნით იყო სავსე, დაიმკვიდრე ერთი წესი:
– არვის შეაძულო თავი უალაგო შენიშვნებით!

მეგობრების შეძენის დროს თავში გქონდეს ერთი მცნება;
რომ ამ სახელის ტარების ყველას როდი აქვს შეძლება!..

კაცი თუკი სულიერად დაცემული არის დაბლა,
თვალი რამემ არ აგიკრას, მოელოდე მისგან ღალატს!

მტრები თუ გყავს ავსებული ღვარძლითა და ბოროტებით,
ძალა თუ შეგწევს მოთმენის – ადვილად გაუხსნორდები.

უგუნურთან მოერიდე კამათს, ბჭობას ან მსგავს რასმე,
მაგგვარ ქცევით იცოდე, რომ საკუთარ თავს ასამარებ!

სიცრუით თუ სხვას ვნებ ერთობ ბოროტების ხარ ტოლფასი,
ამიტომ სჯობს მოიშორო როს შეგიჩნდეს სენი მსგავსი.

ცხოვრებას ვინც ველარ სდია, წინ-წინ ველარ წაინია;
საფიქრალი მართლაც კია – ვერაფერი გამოსვლია.

გინდ ყოფილხარ ასე სოფლად; გინდ დაუფლეთიხარ ყორანს,
საკუთარი თავის მტერი ველარ გასწევ მეგობრობას.

შეგონება ზოგ-ზოგათათვის გამომაფხიზლებლად იქცა,
ზოგათათვის კი უღალატო – სანდო მეგზურად და ხიდად.

თავი პირველი

ნათელი ღამით მოცულა მთა, მინდორ-ველი, ყოველი;
სიო ქრის ანდამატურად სიამტკებულობის მომგვრელი.

სიმშვიდე გადასდებია მთებს ჭალარებს და მოვერცხლილს...
– გული გრძნობს სიდიადესა განგების ნებით მოვლენილს!..

ცაზე ვარსკვლავები ეშხით ციმციმებენ, კრთიან – თრთიან,
ბუნების სიმშვენიერე უცილობლად ამას ჰქვია!

აგერ ვაზი, უსურვაზი... პურის ყანა; მდელო ნაზი...
შფოთიანი ალაზანი მირბის რიხით, მსხვრევით – ზათქით.

ამით საყდრულ სიმყუდროვეს მომნუსხველად – შეფარვით ჰპობს,
სულს გაამებს, გახალისებს, უხილავი სიმით გიხმობს!

მთვარე სილალით გარემოს დაჰნათის და ესალმება,
როგორც თვის სწორს უხმობს მგოსანს, როგორც თვის სწორს ეუბნება:

„ჰე, ძმობილო, მითხარ ერთი... აღარ მეტყვი ვილას ეტრფი?..
– თუ გასურს გრძნობებს გზა გაუხსნა აი, იმ ბილიკს გაჰყევი...“

– რომელ ბილიკს? – აღარ აცლის შორეული მგოსნის ღანდი, –
მითხარ, მითხარ – მეღალეობა: – ჯერ ბევრი მაქვს საჯიხარი!

მინდა გულით ვახმიანო ქნარი, სასურველი ქნარი...
ისე, ნაღდი თუ არ იქნა ვის მოვუყვე ეგ ამბავი?..

– ეჰ, ძმაო, რად ამიღელდი? მომისმინე, გეტყვი ნათლად;
აგერ, მარჯვნივ – ალაზნისპირს გზა რომ მიდის დაკლაკნილი,

გაჰყევ მარჯვედ! გენაცვალე, არ გახისტდე, იყავ ლალად,
გზატკეცილზე რომ გადახვალ მარცხნივ გაუყევი შარას.

მეტს კი უკვე ვერას გეტყვი, თავი თავად გაანძრიე;
რასაც ნახავ აღინიშნე და ლექსად გადააქციე!..

მთვარემ ეს უთხრა თუ არა, გადაქანდა, გადმოქანდა;
ცის კიდეზე ჰორიზონტთან გაცურდა და მიიმალა.

შეუმჩნევლად ჩამობნელდა, ცაზე ღრუბელთ ჯარი დგება;
გულისშემძვრელ ნადირთ ღრიალს იმეორებს მთათა ენა.

მგოსანს ეს სულ არ აფიქრებს – გზას მიიკვლევს დიდის ამბით,
და რას ხედავს?! მიდის კაცი თავის ბარგითა-ბარხანით.

მგოსანი მყის, მთელი ძალით, მთელი გონებით და განსჯით;
ამოდრავდა – ამუშავდა ლალი მოქმედებისათვის!

გაჰყვა უცნობს. ინტერესი გახდომოდა ძალზე დიდი, –
თუ რა იყო იდუმალი და რას ჰპირდებოდა იგი.

უცნობი ჩანს ძალზე ფრთხილი, ეტყობა რომ ეს ადგილი
ნაცნობია მისი ძველი – ალბათ ყრმობისდროინდელი!

დახეთ? გვერდზე გადუხვია, სოფლის შარას აჰყვა აღმა;
იქიდან კი რიგზე მარცხნივ საცალფეხო ბილიკს გაჰყვა.

სიბნელეში ამ უცნობის სილუეტი მკრთალად ჩანდა,
მაგრამ ნათლად ემჩნეოდა რალაც ნერვიულის განცდა.

ახალსოფლის კარიბჭესთან მას შეეგებნენ ქალები,
რომლებმაც დარბაისლურად ასე გააცვენეს სათქმელი:

– ქორწილი გვაქვს საოცარი... როცა შეხვალთ... გაერკვევით, იქ არს მრავალ ჯურის ხალხი, თავთავიანთ დანამატით;

უცნობი თუ ნაცნობები; მხდალები თუ ვაჟკაცები, ყველა რაღაცით გართული... ყველა რაღაც სადარდელით...

უმეტესობას შეადგენს, მხოლოდ და მხოლოდ მამრები; ამშვენებენ სეფის კიდეს დეზებიანი მამლები.

ხართ უცოლო?.. რა სჯობია! ეგებ ბედმა გაგიღიმოს, მაღალ ღმერთმა ინებოს და ანგელოზი გაპოვნინოს!..

რა ქნას უცნობმა? – ნებდება, ძალას გაჰყვა მისი ნება, ფიქრობს: „უკადრისობაა ამ ქალთა არ დაჯერება...“

შეერია ისიც ხალხში, როგორც ხდება ქორწილებში, მანაც ითამაშა ნარდი, თუმც მოიგო, მაგრამ ფული?..

– არ აიღო, არ ინდომა, თან ღიმილი გადმოტბორა, არ ელოდნენ, შეცბა ხალხი; დააზუსტეს: აი, კაცი!

ჯგუფს ერთი გამოეყო წითური და ტანად მრგვალი, უცნობს სთხოვა გვითხარითო: „ვინ ხართ? ან აქ როგორ გაჩნდით?..“

მაგრამ ამ დროს მყისიერად დაიქუხა დამბაჩებმა, ხალხში ბრგე კაცი გამოჩნდა და ითხოვა გაგონება:

– ბატონებო! არ მოგმართავთ მიკიბ-მოკიბულად, ლიქნით; მხოლოდ ნამდვილს მოგახსენებთ, „ურყევსა“ და „მოსილს“ ფიცით!

რასაც გეტყვით აღარ შევცვლი; აღარ შევცვლი, არა, არა!.. საამისოდ მაქვს მიზეზი, რამაც რომ გამასამსალა!

შემთხვევა მოულოდნელი გახდა ამის ძირი, არსი, – შვილმა გადაწყვიტოს თავად, თავად თვისი მომავალი...

პირობა კი ასეთია, მორკინალნო, არცთუ ძნელი,

ვინც რომ შვილის გულს დაიპყრობს... ფარველობდეთ მაღლა ღმერთი.

ეს ბრძანა და მაშინათვე დაიკავა ყანნი ხელში,
თქვა: „ასპარეზს გაუმარჯოს, შესვით სადღეგრძელოები!“

ხალხი ხორაგს მიეძალა, ზოგი ისეთ ძალით ხრავდა,
რომ მგოსანმა თქვა ხმადაბლა: აი, მესმის; აი, მადა!

თავი მეორე

მკითხველებო, უცნობს დახეთ, ამღვრეული უჩანს სახე,
კაეშანს რომ არ გადაჰყვეს უნდა მოუწხერხოთ რამე...

თუ მოვლენის თვითმსვლელობას ჩვენც დინჯად და მშვიდად გავჰყვეთ?
– გული ასე მკარნახობს, რომ დაეყრდნეო უკანასკნელს!..

მაშინ ეგრე, მეგობრებო, დავუბრუნდეთ ამბის თხრობას.
ნეტავ უცნობი რას შვრება; ნეტავ გული მოიოხა?..

ის კი არა და ერკვევა ზღაპარია თუ ნამდვილი?..
– ფიქრობს და აზრი ერთმევა, აქვს ხასიათი აყრილი.

არ იცის რას მიაწეროს ამდაგვარი ახირება;
ლამის გონება დაკარგოს, ლამის გული გაუსკდესა...

კვლავ დაფიქრდა, გაიაზრა... და პირს ლუკმა ძალით ჩასჩრა,
„ახალშენიც“ რომ იგემა გამოცოცხლდა – გაიბადრა!

მგოსანი მსწრაფლ დაიძაბა, თან თავს დაატანა ძალა,
მაგრამ შეცბა, ვერ გაერკვა – ღრმა ფიქრებმა გადასძალა!

ძლიერ დაღონდა, გაოცდა; ერთხანს გაერთო, დაყოვნდა;
აზრების დამორჩილებას ტყუილუბრალოდ ლამობდა!..

მოვლენები რადგან ასე „უჩვეულოდ“ წარიმართა,
ვერ გაგაცნობთ უცნობს ჯერე, მართალს ვამბობ დამიჯერეთ!..

რა წამს დოლი აბრაგუნდა, რა წამს აჭყიპინდა ზურნა

ლამის ცრემლი გადმომდინდა, ლამის სული შემეხუთდა!..

ილხინე! რა დროს ცრემლია, ხალხი მოუცავს განცხრომას;
სტომაქებს ისე სტენიან... ნეტავ შეძლებენ ადგომას?

ტყავი წელვადი – არ იყოს, მას რომ არ ჰქონდეს დანდობა;
ბევრის მუცელი ნამდვილად ვერ გაუძლებდა ამ ყოფას.

საქორწილო რიტუალმა რა წამს იწყო ფრთების გაშლა,
კრებული მყის გაირინდა, დაშოშმინდა და დაწყნარდა.

ამ დროს, მშვენივრად მორთული, ნელა შემოჰყავთ ასული;
ლალი, ლალივით ბრიალა, ნარგიზი ტანად ზრდასრული.

პირმცინარი, პირმწყაზარი; ვარდ-ბაღნარად გადაშლილი,
სათნოდ ზრდილი, გაფურჩქენილი – მოლიმარი თვალწარბშილი!

რალა ბევრი გავაგრძელო მას ვერ ავწერ კალმით, ძმებო,
ანგელოსი იყო ღვთისა – შესადარი დილის მზისა!...

ეს საპატარძლო საჩინო, დასვეს რიდით და ალერსით,
მაგრამ მას ქათინაურზე არ გაბრწყინვია თვალეზი.

და მან, ნეტავ რა მოხდება, რომ ვერ პოვოს გულისნორი?
– მაშინ ჯვრის თუ ბედისწერა აღბათურად გადაწყდება!

პირობა რომ ასეთია, ქალწულმა ეს კრავად იცის,
მაგრამ რა ქნას? ვერ გატეხა სიჯიუტე მამამისის...

მინდობილი იგი ბედსა, თავის უმწეობას ხედავს;
ხმა რომ დროზე აღიმაღლოს, ჯერჯერობით ველარ ბედავს.

გამქირდავად მოავლებს თვალს ხალხით გაჭედილ სეფას,
გულს ოხვრას ამოაყოლებს; გამოსავალს ვერა ხედავს...

და ასე, ბედს მინდობილი, გულმდულარი სვეს ნებდება;
რა ქნას, უნდა დამორჩილდეს? ქვეყნად ყველაფერი ხდება.

ბუნების ნაზი ქმნილება უგუნურთა მსხვერპლი გახდეს?
– ხდება უფრო უარესი ბოროტება და სიმდაბლე!..

თავი მესამე

მკითხველებო, თქვენი ნებით ცოტას უკან დავიხვევი,
შევეცდები მოკლედ გითხრათ თუ რამ შექმნა ეს მიზეზი;

ჩვეულებრივ, როგორც ყველა ისე იზრდებოდა ლალი,
მხოლოდ იყო დედისერთას სილამაზე ალბათ „ბრალი“.

ბევრი გულით თაყვანს სცემდა, მაგრამ ლალი, პირმწყაზარი,
ახლოს არვის იკარებდა, – ასე იყო ვითარება!

მომნიშვნების ასაკში კი ნეტარების სხივმა გაჰკრა;
სახეს მოედო აღმური, ლამის ზეზეურად დადნა...

ლალის ამ ფერისცვალებას მშობლების მხრივ მოჰყვა წყენა...
თუმცა მათ არ დაახანეს – ამდაგვარად ჰპოვეს „შველა“:

– გვიჯობს გავათხოვოთ ანი, თვრამეტი წლის უკვე არის;
ვილამ უნდა დაგვიწუნოს, სხმულია და ტანკენარი!

ნულარ დავაყოვნებთ დიდად, კარგი მაჭანკალი გვინდა;
აგვირჩიოს სიძე თავად, ჩვენი დროის ალიფაშა!..

ეს ხმა გავრცელდა თუ არა, მაშვლებმა მყის წაიმძლავრეს;
მიდი-მოდოდნენ ერთად, ულევად და წყება-წყებად!..

როგორც იქნა, ბოლოს ერთზე შეაჩერეს არჩევანი
და ნიშნობის დღედ დანიშნეს მარტის ბოლო კვირადღა.

თან თქვეს: „გვიჯობს გადავწყვიტოთ, ქორწილიც ზედ მივაყოლოთ,
მოვილხინოთ, გავიხაროთ, სიამე და სიტკბო ვნახოთ!“

თქმა და საქმის წამოწყება არაფრით დაყოვნებულა,
მხოლოდ ლალიმ მოიწყინა და ძლიერ დაღონებულა...

ნიშნობისთვის გულისყურით მოემზადნენ – შეხვდნენ რიხით,
ძალ-ლონე არ დაიშურეს სახელისთვის, დიდებისთვის!..

ლალიმ თუმცა გაიმძღავრა, საქორწილოდ მორთეს მაინც;
სირცხვილი არ გვაჭამოო დაარიგეს დიდის ამბით!..

„სათაყვანებელ“ სასიძოს თმა არ შერჩენოდა თავზე,
ჰქონდა იგი მოტვლეპილი, იქნებოდა ორმოცი წლის.

ტანად ჯმუხი, დაბერტყილი, მუცელ გადმობრუნებული,
მკლავები მხრებს მორგებული გახლდა დაკოტიტებული...

მოგრძო სახე, ფართო შუბლი ჰქონდა დანაოჭებული;
ულვაში და ქილვაშები მეტისმეტად მოშვებული...

– გარეგნული მხარე რაა, – გაიფიქრა ლალის მამამ, –
მთავარია აქ სიმდიდრე და ცხოვრების კარგი მადა!

როს ქალი გაუწინმატდა, ლამის თვალებით შეჭამა,
– როგორც, რომ ხნავს აღმართს ძალა – ლალის დედა ისე დაცხრა.

თუმც ანგარიშგასანევი სცენა მაშინ გაიმართა,
რა წამსაც სასიძო, დათვა, საპატარძლომ დაინახა:

ჯერ მთლად გაშრა ლალი ლალი, შემდგომ სასონარკვეთილი
გადესვენა დედის მკლავზე, – სახე გაფითროდა ძალზე.

წყალი როცა შეასხურეს, წამსვე გაახილა თვალი,
თქვა: „ღმერთო რა დავაშავე სხვა სასჯელი აღარ არის?..“

ნიშნობა მყის ჩაიშალა, თითქმის „ანყობილი საქმე“
საპნის ბუშტივით გასკდა, – ხელს-თვალს შუა დაიკარგა!..

ნადიმი მაინც გაიმართა, ვერ დავძრახავთ რიგს თუ ასცდა,
სტუმარ-მასპინძლობის ყადრი როგორ შეელახათ აბა?..

სიტყვას სიტყვა სდევდა მძლავრი, სადღეგრძელოს შესადარი;
– არ გამოტოვებს უთქმელი, ამა მთისა, ამა ბარის!..

როს მოეძალათ სასმელი, სათქმელს მოჰხადეს სარქველი
და განურჩევლად ამღერდა სტუმარი თუ მასპინძელი.

განბილებულმა სასიძომ მაინც არ მოჰხარა ქედი:
– რა ვქნა, ძმებო, ნუ დამძრახავთ, რას გადავალ რაც არს ბედი.

ჩინებული გოგონაა, მაგრამ ჯერ მან რა იცის რა?
დრო გავა და აზრს შეცვლის ანგარიშმა ბევრი დასცა!..

ვითომ სიყვარულს ეძებენ, მასთან ერთად სილამაზეს,
სწორედ მინდა მოგახსენოთ ამაშია სივაგლახე!

დრო ყველაფერს ნირს შეუცვლის, მხოლოდ ანგარიშს კი არა!
ცარიელი – ტარიელი ნეტავ რაღას არგებს ქალსა?!

ბევრჯერ მომხდარა, ამგვარი, ხშირად, ასცდენიან გზასა;
ქმარ-შვილიც რომ მიატოვეს და რომ გაჰყოლიან სხვასა!

და რომ ეს არ განმეორდეს ჭკუა უნდა იღრძოს ბევრმა,
თორემ ცხოვრება დაჩაგრავს გაუწილებს სიცოცხლესა!..

– მართალი ხარ, მეგობარო, – დაუმონმა ლალის მამამ, –
მაგრამ შვილს ახლა გავუგებ, საქმე მაინც გეგმით წავა!

მე მამა ვარ, მაქვს უფლება ჩემი ძალა დავამტკიცო,
ქორწილს მაინც არ გადავწევ, თუნდაც, ძმებო, ურო მგლიჯონ.

პირობებს იქ მოგახსენებთ თავის წესით, თავის რიგით!
– ახლა კი გთხოვთ დავასრულოთ, აღარ შევირცხვინოთ პირი...

თავი მეოთხე

დადგა ჯერი სასურველი – „ბრძოლა“ ბედმაძიებლების,
მხოლოდ უცნობს დაღრეჯია სახე არცთუ ძველისძველი...

ასეთ „საპატიო“ კონკურსს აბა ვინ წარმოიდგენდა,
მაგრამ ფაქტი ფაქტია და კურიოზიც ხშირად ხდება!..

შესაფერი რიტუალი წინ უძღოდა მრავლისმთქმელი,
თავიდანვე აწყობილი საქმე ჩანდა დაწყობილი.

დადგა რიგი „ვაჟკაცების“ თუმც აქა-იქ გაერივნენ,
საცოლის მაძიებლები – ტანჩოჩორა „ყმანვილები“.

როგორც წესი, როგორც რიგი კენჭი ყარეს დასაწყისში
და გარკვეულად განსაზღვრეს გოგოსთან ბაასის წილი.

პირველი ცდის უფლება კი ერგო, ვინმე, გვარად ჩინარს,
სახელად კი მიხო ერქვა, ჩამომხმარი ჰგავდა მძინარს...

„ორაზროვანი სიტყვების“ დააყენა ბუქი – მტკვერი,
სად აღარ მიედ-მოედო ჩაიხლართა აზრთა ტვერში.

ბოლოს დაიმედებულად ასე დაასრულა „აზრი“:
– ლალი, თუკი გერჩის გული გამომყევი სხვას ნულარ ცდი!

ისეთ ყოფაში გამყოფებ, ველარ წარმოიდგენ, ვიცი,
ოქროს ტახტზე დაგსვამ კარგო და აგავსებ ტრფობის სხივით!..

და, ამით ჩვენს „ცნობილ“ მიხოს რეგლამენტი გაუთავდა,
ლალიმ კი – უარის ნიშნად თავი ნაზად გააქანა.

შეცბა მიხო, გაშრა მიხო, ვერას მიხვდა, ალბათ მიტომ
ხმამალლა წამოიძახა: – „ჰო, თუ არა, ჩემო გვერიტო?“

– არა-არა, არა-არა... ლალიმ ასე დაუმარცვლა;
მწველი მზერით მიანიშნა: – სუ! გაჩუმდი! ყბედო, კმარა!

სიცილ-კისკის და ხარხარში რიგი მიდის, მიდის, მიდის;
ზოგი ყბედობს, ზოგი ხუმრობს და ზოგი კი სახრავს იჩრის!

ზოგი „ხდის“ და ზოგი „აცმევს“ კაცი თავს ველარ გართმევს,

მაგრამ მგოსანს რა დააბნევს, „ყულაბაში“ მეტს დაატევეს.

და ასე, რომ მიიწურა რიგი, მრავლისმთქმელი რიგი,
მაგრამ ლალის მონონებულს ვერვის ვხედავთ – არცა გვიკვირს...

„დებულების“ ბოლო პუნქტით კენჭი უნდა ყარონ წესით
და მით უნდა გაარკვიონ ლალის „საბოლოო ხვედრი...“

ქალწული მთლად გაფერმკრთალდა, დაეფლითა სახის ფერი,
შეხედულება გაუხდა ძალზე შესაბრალებელი!

და როდესაც წამოიწყეს საჩოთირო პროცედურა
მყის გაისმა გულშემძვრელი ხმა ღვთიური საამურად:

– რა ხდება?! რამ გაგაგიჟათ, რამ აგირიათ გონება?
თუკი გრძნობთ რასაც სჩადიხართ, სჯობია მორთოთ გოდება!..

სამასხარაოდ აქციეთ: წესი, ღირსება, ადათი?
ვინ მოგცათ ამის უფლება, ო, ერთი, ღმერთო, მაგათი...

იცოდეთ აბუჩად იგდებთ, ოჯახის ნამდვილ შვილობას,
მას აჭკნობთ, თან ასამარებთ, გზას აძლევთ უსირცხვილობას?!

სულ ერთი ბენო ნიშანი კაცობის აღარ გქონიათ,
გადარეულხართ, რას ვხედავ, რა უმგვანონი ყოფილხართ?!

„თავისებურად“ თუ ნათლავთ, – ამართლებთ ასეთს ქცევასა;
თქვენთანა ბჭობა აღარ ღირს, ფუჭად ავიშლი ვნებასა!

ისემც გზა არეულად ვთვლი თავს და გაჩენას, – ყოფასა,
მიჯობს ნავიდე, ნასვლა ჯობს, ყურება ამგვარ ცოდვასა!..

მყისვე დაშოშმინდა ხალხი, შეწყდა უფმური გნიასი.
და მოლოდინმა მოიცვა მამაკაცნი და დიაცნი!

როცა გამეფდა სიჩუმე; როცა დაწყნარდა ყოველი,
ნარნარით გამოემართა, აღარ იკითხავთ რომელი?..

ჩვენ მასში ლალი ვიცანით ღვთიურ ნათელის მფლობელი,
უმანკო, გაბრწყინებული; სიამის, სითბოს მდომელი.

უცნობს როცა მიეახლა ცრემლნარევ და მწუხარის ხმით,
რაცა მის გულს ღრღნიდა – ხრავდა შეფარვულად შეჰლაღადა:

„გააცხადე რომ შემირთავ, რაგინდ აღარ გსურდეს ესა;
მხოლოდ ასე გადამარჩენ, – ამარიდებ განსაცდელსა!..

ამ ყოფას რომ თავს დავაღწევ, მერმე აქედან გავაღწევ,
უხმოდ ბედს დავმორჩილდები, ის თავის ძალით ამავსებს.

ერთადერთი ამ, ამ ხალხში თქვენ ბრძანებულხართ ვაჟკაცი!
ხედავთ? როგორ გადირია მამაჩემი... ჩემი მამი?..

უკვე, აქ არ მედგომება და ანკი აქვს ამას აზრი?
ჰოი, ღმერთო მონყალეო, ამარიდე გზა საზარი!..

უცნობი წამს გაირინდა მერმე ხელი ახლო გმინავს,
წაზად მიეაღერსა თან, ამდაგვარი, უთხრა სიტყვა:

– ანგელოზო, დამაბრმავა შენმა ნათელსხივოსნებამ,
მაგრამ გული დამიღონა სიყვარულის წილ ჩარჩობამ...

შენი სილამაზის მაღლი ჩემს მკვდარ გულსაც გადაედო,
კარგო, მოვკვდე, დავსამარდე – რამე ცუდი გავიეღვო...

ლამის გული გამიჩერდეს, სუნთქვა მეკვრის მზეთა მზეო,
როგორც გსურდეს მიმსახურე, ოღონდ შენს მზეს არა ევნოს!..

თანახმა ვარ, გეთანხმები, აფერუმ! შენს საწადელსა!
აბა მე რას შეგედრები... მე სულ სხვა ვარ... ლალი, დღესა!..

ლალიმ აღარ დაახანა; არ დაიბნა არაფრითა,
მექორწილეთ გადახედა, ორაზროვნად მიანიშნა:

– რადგან გადწყვიტეთ „ბრძნულად“, სიყვარული უცნაურად გამეძარცვა და დამეთმო“ – სული ჩემი დამეფლითა;

ცალკერძ მიაღწიეთ თქვენსას!.. მაგრამ განა ისე მოხდა ვქცეულიყავ თქვენი მონა; თქვენს ბილწ სულის გამათბობლად?..

აჰა! დაცხრით გადავწყვიტე! ჩემს ბედს ამ ვაჟს ვუკავშირებ!.. და თუ რატომ და ან რისთვის მნიშვნელობა არ აქვს სხვისთვის!..

მკითხველნო, ვერ გადმომიცია თუ რა ღრიანცელი ატყდა, როგორც უნდა მომხდარიყო – ვითარება დაიძაბა;

დამარცხებულ „სასიძოთა“ ერთი ჯგუფი აყაყანდა:
– წვერმოშვებული გვარჩია! ხედავთ, როგორ გაგვამწარა?

აბა, ხომ სულ გაგვამასხრა, პირველად ნარდი გვასწავლა, ახლა – ხელსა და თვალს შუა რა ანგელოზი აგვართვა?!

თვითონ თხოვნაც არ იკადრა, თავი აღარ გაგვიყადრა, თანაც სუყველა გაგვთათხა, ო, რას ბედავს მანანწალა?..

„ჰუმანური“ იდეებით თავზე ყვავივით დაგვიჩხავლა, მას ჩვენ ეს თუ შევარჩინეთ ვყოფილვართ მისი ბახალა!..

ყანწით ხელში, სუფრის შუა ლალის მამა რიხით წარსდგა, იქ მყოფთათვის საამებლად დააკვირდით აი, რა სთქვა:

– მეგობრებო, ნუ ჩამითვლით ასეთ ქცევას ახირებად, თუკი რატომ? მოგახსენებთ; მოგახსენებთ ამას ხელად!

ამდაგვარი რამე ალბათ არც გინახავთ, არც გსმენიათ, როცა ხელის ერთი მოსმით წყვეტდნენ უურთულეს ამბავს.

მაგრამ ხშირად ხდება ასეც; ასწონიან საქმეს ასჯერ და ეს საქმე მის შემოქმედს უცილობლად ძირს რომ დასცემს!

„ცდა ბედის მონახევრეა“ – არის ასეთი თქმულება,

ჩქარა ყანნები შეივსეთ აღარს გარგებთ ყურება!..

ნეფე-დედოფალს ვუსურვოთ სიცოცხლე და გამარჯვება,
დღეგრძელ იყოს სვე მათი და სავალი გზა სადიდებლად!..

– ესე თქვა თუ არა მყისვე, ყანნი უმალ გამოსცალა;
ორთავ ხელი ზეაღმართა და ხმამალლა შემოსძახა:

– ასე დაგეცალოთ მტერი, აგიმალდეთ ფუძე-ჭერი,
ისე გეველოთ გენავარდოთ, როგორც იყოს შესაფერი!

თითქმის ყველამ გამოსცალა; თითქმის ყველამ შესვა ყანნი,
სადღეგრძელოებიც ითქვა გამიზნული საქმისათვის...

ბოლოს ლალის მამამ მყისვე აუჩქარებლად და დინჯად,
მივიდა და ვაჟკაცურად გადაკოცნა თვისი სიძე.

შვილსაც გადახვია „ხელი“ – „მაპატიეო“ – ეს უთხრა
და მთლად აცახცახებული ღრმად ჩაიკრა გულქვა მკერდში.

ამით დასრულდა ქორწილის ღამე ერთი – მრავლისმთქმელი...
შემდგომ მოვლენათა თხრობა? გავაგრძელოთ სხვა რა გვეთქმის!

თავი მეხუთე

მეორე დღეს, ჩვეულებრივ, თითქმის განახევრდა ხალხი,
მხოლოდ დარჩნენ ახლობლები, და „შეთქმულთა“ ერთი რვალი.

ვინც ზომაზე მეტი შესვა გაჭირვებით იდგნენ ფეხზე;
სახე ერთობ დაღმეჭოდათ – იხრებოდნენ გვერდი – გვერდზე.

ანგარიში არეოდათ, ძალა ხომ სულ დალეოდათ,
არ იცოდნენ, რა განეგრძოთ ან საერთოდ რა ელონათ.

მაგრამ ინერციის ძალით ინსტიქტურად ხანხალებდნენ,
სულს თუმცა ძლივს იბრუნებდნენ, – სასმელს სასმელს ამატებდნენ!

ზოგიერთს კი მაგიდაზე თავი მძლავრად ჩაეყვინთა,

ყუმბარაც რომ გამსკდარიყო ვერ იგრძნობდნენ, ნაღდად, ვფიცავ!

ვინც ბახუსს ვერ შეეგუა, ადგილზე ვერ ჩერდებოდა
და მათ გზნებათ დაოკება ძნელად თუკი ხერხდებოდა.

ვინც კი ვერ შეირგო ღვინო კუჭს ირეცხდნენ დიდის ამბით,
რომ ხელახლა დამსხდარიყვნენ – ამოეყორათ სტომაქი.

მაგრამ ყველას ვერ დავძრახავთ ან ვინ კადრებს აუგს, მართლაც,
რადგან ბევრმა „მსმელის კლასი“, უცილობლად აიმაღლა.

ამის გასამზეურებლად არ გვჭირდება დიდი არზა,
ვიცით, ნაღდ მსმელთ არ სჩვევიათ სადღეგრძელოების გაბმა!

სუფრის ირგვლივ შეჯგუფული ზორბა – ზორბა ვაჟკაცები,
მჭიდროდ ისხდნენ ძმაკაცურად ღვინოს სვამდნენ ვახტანგურად!

ხან ყანწებით, ხან თასებით; ხან საყვავილე ვაზებით,
კიდევ რით და როგორ სვამდნენ არ ღირს გადმოვცე აღწერით.

მხოლოდ მინდა დავსძინო, რომ ჭამა-სმასა და ღრეობას,
აღარ ჰქონდა დასასრული და არც ბოლო წამახული!

შუა დღე იქნებოდა როცა საქონელმა იღრიალა,
ყველას ყურთსმენა წაეღო – ყურადღება დაეძაბათ...

თურმე, ნუღარ იკითხავთ და ჯიშის ძროხას კლავენ დანით...
ზოგ-ზოგმა ხმა აღიმალლა: – აღარა აქვთ ამ ხალხს თავი?..

ნეტავ, როგორ იმეტებენ?.. ხორცი თავსაყრელად არის,
თუ შეჭველად დაკლავდნენ... ამ ოჯახში ხომ ყავთ ხარიც?!

და ვინც მიზეზი იკითხა, უპასუხეს მკვახე ხმებით:
– ბევრი ფულის ჭამისათვის ეს ერგოო განაჩენით!

რომ ეს მგოსანმა გაიგო, ჯერ ხუმრობად მიიჩნია,
მაგრამ როცა დაარწმუნეს ძალზე ძლიერ გაიკვირვა:

– ჩვენში ფულის ფლანგვისათვის და ან მის მსგავს საქმისათვის ისჯება ან დაისჯება ვფიქრობ რომ ადამიანი.

აი, აქ კი როგორცა ჩანს ძალზე მკაცრი ჩვევები აქვთ; თუ არ დაემორჩილები განწირული მორევი ხარ...

მაგრამ სჯობს, რომ საქმის არსში უფრო ღრმად და ნათლად ჩავსწვდე, გავიკითხო რაც კი მოხდა და ან რაც ვერ დავინახე.

ფულს ძროხა როგორ შეეჭამდა, ან სად უნდა შეეჭამა? ან რამდენი შეეჭამა, რომ ამგვარად დაესაჯათ?!

ამას ფიქრობდა და თანაც, სულს უღრღნიდა სულ ის აზრი, როგორმე არ ასცდენოდა საქმის ნალდი შინაარსი!

და როდესაც გაემართა ძროხა, სადაც დაკლეს დანით, თვალწინ სურათი წარუდგა საოცარზე საოცარი:

მუცელ გალადრულ ძროხიდან ამოჰქონდათ ფული შმაგად: დაღეჭილი-დაფლეთილი და მთელ-მთელიც ბევრი გახლდათ!

მგოსნმა ცნობისწადილი დაიკმაყოფილა მაშინ, როცა ერთმა მებინახემ შეასმინა ამგვარ ამბით:

– ქორწილს შეწეული თანხა, სულ მცირე ათი ათასი, აუღია დიასახლისს – გადაუმალავს თავლაში...

პირუტყვი რის პირუტყვია, გაერჩია თივა, ფული; რაც წააწყდა მით იჯერა, დაიკმაყოფილა გული!..

ბოლო ასიანს რომ ღეჭდა შეუსწრია ლალის მამას... და ამ „ბოროტმოქმედებას“ ასე აეხადა ფარდა!..

საქმე, ვთქვათ, საქმედ გაიხსნა, ნაწილი ფულიც დაიხსნა; სახაშლამე ხორციც სუფრას ხომ შეემატა ნამდვილად?..

რალას იზამ, ჭამას და სმას ვერ ავკრძალავთ; ვერც დავძრახავთ,

თუმცა მასზე გადაყოლილ ბევრჯერ უგემიათ სარმა!..

კურიოზულ ფაქტზე მბობა, ამით დავასრულოთ თხრობა,
ან ლალის და უცნობს შევხვდეთ, უცილოდ ღირს მათზე ბჭობა.

რადგან შეთანხმება მათი ერთობ ღრმაა თავის აზრით,
საინტერესოა მიტომ მათ სვე-ბედზე საუბარი!

თავი მეექვსე

არ იქნებოდა ურიგო დაგვეხატა ჩვენ ის სახლი,
სადაც დღეებს გაატარებს „ცრუ“ სიძე, „ცრუ“ პატარძალი:

ოდა სახლი ქვა-ბეტონით მკვრივად გახლდათ ნაშენები,
მარმარილოს ქვებით იყო წინახედი ნამშვენები!

თაღისებურ მოყვანილი, ჩუქურთმებით დაფარული,
ჰარმონიულად შერწყმული, მრავალფერად დახატული!

ამ შენობას, ძირითადად, ორ სართულის ჰქონდა სახე,
თუ არ ჩავთვლით სახურავზე მინიატურულ სასახლეს.

ამ კოშკია ვილას ირგვლივ გაეშენებინათ ბაღი,
ულამაზესად მიჯრილი ყვავილების იდგა ჯარი!..

აი, აქ დიდის მოწინებით მიუჩინეს გმირებს ბინა,
საჭმელს, სასმელს – სანოვაგეს არ აკლებდნენ თბილსა – ტკბილსა.

პირველხანად ქალსა და ვაჟს გაუძნელდათ სიმთა გაბმა,
მაგრამ თან-თანდათანობით ყოველივე რიგში ჩადგა.

პირველად ლალი დაიძრა მორიდებით – დამფრთხალი ხმით,
მაგრამ მაინც მომხიბვლელად ნამდვილ ქალწულურ სინაზით!

მის ნაამბობს, ნასაუბრევს სევდის მკრთალი აჩნდა დაღი,
თუმცა, შინაარსი მისი მიმზიდველი იყო მაინც.

უცნობი მას გულისყურით და ოდნავად თავდახრილი

უსმენდა, თუმც არაფერზე არ გაუცია პასუხი.

მხოლოდ იმ დროს, როცა ლალიმ დაყვავებით და სინაზით საიდუმლო რომ გაეთქვა სთხოვა, – ერთხელ რაც თქვა გაკვრიო;

მხოლოდ მაშინ, მხოლოდ მაშინ თვალი გაუყარა თვალში, როცა ცრემლის ნაპერწკლები გათინათდნენ ერთი წამით:

– რადგან ურთიერთნდობითა და გაგებით განვიმსჭვალეთ, არც მე არა მაქვს უფლება დავმალო ის, რაც მანვალეხს.

მაგრამ დღეს ხომ დაღლილნი ვართ? წაძინება გვარგებს ალბათ და მთვარიან ღამეს უფრო მოუხდება ამბავს გათქმა!..

თქმასთან ერთად უცნობი მყის გაიშხლართა ვაზის ჩრდილში, თავქვეშ ხელი ამოიდო და ჩაეძინა მკვდარივით...

ლალის ისლა დარჩენოდა თვალი გაედევნა მისთვის, თვით ოცნებებს მისცემოდა რათა შვება ეგრძნო იმით.

დაღამდა. ბუნებამ ფრთები გაშალა ლალად – გაშალა. ჯერ ქარი ააქოთქოთა, მერმე ღრუბლები აშალა!

ცა მოიქუფრა, სიავე უცების შემოაპარა და სოფელს ნალველი მწარე აკმარა, განა აკმარა?

გარემო ჭეჭა-ქუხილმა შეძრა და სეტყვით დაფარა, ვაზის ზვართ ფოთოლ-მტევნები სულ ერთიანად დაფატრა.

ბუნების ჭირვეულობამ არც ისე დიდხანს გასტანა, მაგრამ რად გინდა, დოვლათი მოსპო და ქარს გაატანა...

უნდა გვესმოდეს ბუნებამ მუდამ არ იცის გატანა, ხან სიხალისეს წაგართმევს, ხან – ნალველს უცებ გაფანტავს!

ვისაც შუბლი აქვს უძარღვო კაცურ საქმეებს არ იტანს, ვერ შთააგონებ, ვერც განვრთნი – მუდამ თავისას გაიტანს.

ამ ხალხზე არ ღირს მოცდენა; მათ განცხრომაზე ლაღადი.
რადგან მათ გზებზე, ნამდვილად, სხვებს გავლას განა ვასწავლით!

ვფიქრობ და მგონი აჯობებს ჩვენც ამ მხრით მიყვეთ თხრობასა,
არვინ შეგვრისხავს ამისთვის, არც შეგვილახენ ცნობასა!..

როცა ბუნება სიშმაგით ერთობ უგონოდ თვრებოდა,
ჩვენი გმირები თავიანთ თავგადასავალს ჰყვებოდა:

ლალიმ თავისი ცხოვრება შეუფარველად დახატა,
ჩვენ მას ზემოთაც შევეხეთ, ახლა დროს ნულარ დაკვარგავთ.

ჩვენ კი უცნობის წარსული, მისივე ენით გათქმული,
ისევე გადმოვიტანოთ, როგორც გვკარნახობს მას გული:

– ოცდაათი წელი განვვლე, ოცდაათჯერ ოცდაათი
სიყვარული, სიხარული, სიტკბოება განვიცადე.

ბევრი ვნახე. წუთისოფელს ბევრი სითბო გამოვსტაცე,
მაგრამ მასზე ბევრად უფრო სიდუხჭირე გამოვსცადე!

მრავალფერად გზა სავალზე სიყვარული მახლდა მუდამ,
თუმც სიკეთეს უხვად ვთესდი, არ ვითხოვდი უკან ხურდას;

ღალატს გულში არ ვივლებდი, გული მქონდა მუდამ სუფთა
და ასეთი შემართების მრავალს ვყავდი მტლედ – სალბუნად!

მშვენიერთა სქესს ყოველთვის პატივს ვსცემდი – ვეკლებოდი,
მაგრამ გულარძნილ ცხოვრებას არასოდეს ვეძლეოდი.

კაცებისთვის „რქების დადგმა“ მტკივნეული იყო ჩემთვის...
და ასეთმა ჩვევამ, წესმა ღრმად გამიდგა ნდობის ფესვი.

გატანა და მეგობრობა, ხალხი, ხალხი, ისევ ხალხი!
მუდამ იყო და იქნება არსებობის დედა აზრი!..

მაგრამ აყოლ-გადაყოლა არის მუდამ მართებული?..
თუ სიყვარულით არაა ყოველივე ავსებული.

არ ვინამე ბრძნულად თქმული: – „რაც არ გესმის ნუ ეჩრები
თუ იქ არ კრთის შენი სული და არ გიძგერს მისთვის გული!..“

და ლაგამი ვისთვისაც კი ამომედო უნდა დროზე,
ვერ გავწირე, შევიბრაღე, მათ კი მგლურად გამიყოლეს.

მაგრამ ბუნებამ კეთილად ზედ კალთა გადამაფარა:
მან დამიბრუნა ყოველი, რაც რომ დავკარგე, დამაკლდა...

P.S. უცნობმა თვისი ცხოვრება ასე თამამად რომ გათქვა.
მე რა უფლება მექნება მის გვარს – დავუწყო დაფარვა?

ანდა რა მნიშვნელობა აქვს არჩვადეა თუ რაფავა,
ლომიძე, მაგალობლივიშვილი თუ ვინმე ლექსო ნანავა.

– აქ გვარ-სახელი ერთია, ერთი რამისა მზომელი,
იცით, მკითხველო, თქვენგანაც ამ მხრივ თანხმობას რომ ველი?..

რახან შევეწყვეთ ჩვენ უცნობს „ლექსო“ დავარქვათ სახელად,
გვარი მკითხველმა ინებოს, ჩვენგან ეს კმარა სამხელად...

თავი მეშვიდე

ლექსო რომ თავის ცხოვრებას ათას ფერებით ხატავდა,
ამასობაში ღამეს დღე ეპარებოდა კარდაკარ.

ლალი მთლად სმენად ქცეული ნათხრობს ღრმად გულში იხვევდა,
მთელი თავისი არსებით მას ტრფობისათვის ინვევდა!..

მაგრამ ერთი რამ აკრთობდა, ერთი რამ ჰქონდა საჯანჯლო;
– ასეთი ხვედრი რადაო – ღვთიურ კაცს, ოქროს – ბაჯაღლოს?!
ბედმა სახლს რომ მოაშორა, ეს ვთქვათ, კიდეც არაფერი...
ხეტიალი... წლები, წლები... რა მიზანი... ნეტავ მეტყვის?

ლექსომ როცა დაასრულა წარსულ დღეთა წვრილად თხრობა,
ლალიმ თრთოლვით შეაპარა: – გთხოვ არ შეწყვიტოთო მბობა...

მსურს გავიგო რას აპირებთ, რა მიზანი გაქვთ საპირედ?
თუ ცხოვრების განდგომილად არსებობა გადაწყვიტეთ?

არ გეწყინოთ, არ შემრისხოთ, არ აქციოთ მაღლი ღვარძლად,
სიხარული – სევდა-დარდად; სიყვარული – სანამლავად.

მომიყევით, გამოუცდელს წამადგება ალბათ სადმე,
თორემ აღარ გადაგლლიდით და ვერც შეგბედავდით ამდენს.

რომ არსებით შემიპყარით ნამდვილად ვარ ამის მაცნე
და ან თქვენთვის მომინდვია – დანარჩენი თქვენ განსაჯეთ!

ერთსაც გეტყვით კიდევ, ბარემ, სიტყვას მოჭრილს არა მწარეს,
რომ მომავლის აღარ შეგვრცხვეს – ვუსწორობდეთ, ლექსო, თვალებს!

რასაც განგება შეგამთხვევით, რასაც გარგუნებთ სანილოდ,
აღარასოდეს ეცადოთ გადააქციოთ საცილოდ.

თუნდაც სატანჯველს გარგებდეთ, თუნდაც სიყვარულს გახვევდეთ,
ბედის სვლას მშვიდად სჯობს შეხვედეთ, არასდროს უნდა გახვედეთ!

მით დაიამებს წყლულს კაცი, მით უფრო ჰპოვებს შველასა!
– გამოსავალს რა ვიპოვით თუკი თავს მივცემთ გვემასა?

ლტოლვილი ლალის სიტყვებმა უღრმეს ფიქრებში ჩასძირა
და მაშინ მისი გულისთქმა ძნელი არ იყო სამხილად.

ლექსო ფიქრებმა დასწურა და სიბობოქრემ არია,
თავი ხელებში ღრმად ჩარგო ერთხანს ნელი-ნელ აქნია...

მერმე ძალუმად მოეშვა, ღიმილი გადმოაფრქვია,
ფეხზე რომ წამოიძართა, ვილას კიდისკენ გასწია...

ლალი მას გვერდი-გვერდ მიჰყვა – ნელგამართული, ნარნა-რით,

პასუხსა მშვიდად ელოდა და არა გულის ფანცქალით.

მოაჯირს, რომ გაუსწორდნენ ლექსომ მარჯვენა ასნია,
ლალის მოუხმომ, ვითარც სწორს და მრავლისმთქმელად ანიშნა:

აი, ხედავ რომ ბუნება ხანდახან რა მშვიდი ხდება,
– ხან დაინყებს ნელა თრევას და ხან სულ მთლად გადირევა!

ერთ შედეგს კი უკვე ვხედავთ, ზვრები როგორ გადათელა,
თუმცა ყველაფრის მიზეზი თვით ბუნებამ თავად შექმნა!

ასე არის, თავად ხალხი სჭედს თავის ბედს თავის თავით;
თავის ჭკუით, თავის საქმით მას მოიმკის რაც თვით არის!

მძიმე სასჯელს ველით? შევხვდეთ! ვაჟკაცურად შევხვდეთ მაინც...
ამით სხვებს რალაც ვასწავლოთ და ნიმუში მივცეთ რამის...

თავად მე რაც შემეხება, ჩემო უპოვარო ლალი,
მთლიანად ჩემი ცხოვრება მაგალითის ხდება თვალი!

ხალხი უკეთ შევიცანი, მის ბუნებას უკეთ ჩავსწვდი,
ჩანავლულმა სიყვარულმა კვლავ იფეთქა მთელი ძალით!

ახლა დამშვიდებული ვარ, საფლავს წავალ ხითხითითა,
არვისა ვთხოვ გამაცილოს ვიშ-ვიშით და ქვითინითა.

P.S. მესამე დღე ქორწილისა იყო მშვიდი და ნათელი;
მზე სხივებს უხვად აფრქვევდა, სიო ჰქროდა ნელზე ნელი.

სახელდახელოდ გამართულ სუფრას უსხდნენ ახლობლები,
უცხო არვინ დარჩენილა, გაიკრიფნენ თავის ნებით.

ქორწილი სულ მიავიწყდათ, – საზრუნავი გაჩნდა ბევრი:
მშრომელი კაცის მარჯვენას – შველას მოითხოვდა ზვრები!

თუ ამა წლის მოსავალზე ჩაქნეული ჰქონდათ ხელი,
ხსნა მომავალ წლის დოვლათის გარჯა გახდა საფუძველი.

ამნაირ რთულ განსაცდელში ბევრჯერ მოხვდნენ ამ მხარეში,
მაგრამ აღარ დაბნეულან, აღარც გაბმულან მახეში!

ამ იმედით, შრომის ჰანგზე მოვამთავროთ საუბარი,
შრომას შედეგი ამშვენებს, როგორც მარგალიტის თვალი!..

თავი მერვე

დადგა ღამე, მრუჟე ღამე; უხმაურო მყუდრო ღამე,
ღრუბლიანი, ულაზათო – უნიავო და მთვლემარე.

ამ დროს ლალი ვილაში წევს, ლექსო – ვილას აივანზე,
არცერთს აღარ ეძინება, ეხუთებათ სულის არე!

რაზეც ვაჟი ფიქრობს, იწვის, გოგოც მასზე ინაცრება,
მაგრამ მათი სურვილების შეერთება შეიძლება?

ვთქვათ და მოხდა, რაც ასეთ დროს გარდუვალი არის თითქმის
მაშინ როგორღა ატარონ მათ ცხოვრების მძიმე ტვირთი?

და თუ თავი შეიკავეს, ბუნებრივ სვლას აღუდგნენ წინ,
ქალს შელახული სახელი, მშვიდს აღირსებს ოდესმე ძილს?

ლექსო დილით ალიონზე თავის გზას უნდა დაადგეს,
მაგრამ ლალის მიტოვება ამ ყოფაში საქმეს არგებს?

ფიქრობს ლექსო, ბორგავს ლექსო, იწვის, იწვის – იფერფლება,
ლალი კი გვერდით, ოთახში თაფლის სანთელივით დნება!..

ლექსომ ერთხანს იბობოქრა, მერმე მკვდრულმა ძილმა შთანთქა,
თუმც კი, მთელი საფიქრალი ძილში უფრო მძაფრად ჩაჰყვა!..

დანოლამდე გარეგნულად არ იმჩნევდა წვასა და გვას;
მძინარემ გულისნადები სულ პირწმინდად – ნათლად გათქვა:

ჯერ ლოგინში შამფურივით აქეთ-იქით იტრიალა,
გულზე მონოლილმა სისხლმა ჩქროლვა იწყო აღმა-დაღმა!

და ეზმანა თითქოს ლალი უკოცნიდა ბაგეს ნაზად,
ვნებათ ღელვამ გაახელა – ატორტმანდა – აბარბაცდა.

სიბობოქრემ, აღტკინებამ ის ბურანში გაახვია:
რალაც ხმამალლა ახსენა, შემდეგ ისევ ძილმა სძლია...

ლალის როცა ხმა მოესმა მშფოთვარე და გატანჯული,
არ იცოდა რა ელონა, სიმწრით დაეკანრა გული!

მან იფიქრა: „ავად არის!“ – გაცივდაო გარეთ ნოლით, –
„მივალ, ვეტყვი, შემოვიყვან ვაჟკაცურად, განა ძრწოლით!“

მძინარესთან რომ მივიდა გაღვიძება სცადა ფრთხილად,
თუმც გონზე ვერ მოიყვანა – ვერას გახდა ტკბილი ხმითა.

მაშინ დაიმედებულად, შუბლს შეახო ხელი ნაზად,
მაგრამ სიმხურვალემ მისმა გული ვნებით დაუნაცრა.

ხელი მყისვე მოაშორა, დაჟინებით დააცქერდა...
გული შეუღონდა მერმე – მძინარესთან ჩაიკეცა.

ძალა იყო განგებისა, ლექსოს უმალ გაელვიდა;
ძილმა ვერ გადაასახლა გზნება ყურადღების მიღმა...

და რას ხედავს... საოცრებავ... სიზმარია ეს თუ ცხადი?
არა, თვალი არ ატყუებს – ეს ნამდვილად არის ლალი...

იგი წამოვარდა შმაგად, ხელში აიტაცა ქალი
და ოთახისკენ გავარდა უძვირფასესი „ნადავლით!“

შუქი ჩართო და რომ ნახა, გულწასული იყო იგი,
შეზლოგნზე გადაანვინა, შეაპკურა წყალი ცივი...

ლალიმ თვალი გაახილა, მიაჩერდა ლექსის თბილად: –
„ეს შე...ნ...ა ხარ?“ – წამოსცრა მან და თვალი კვლავ მიელულა!

ლექსომ საკინძე შეუხსნა... ყვრიმალეები დაუხრისა,

ლალით თავი რომ დასწია გულმკერდი მყის აუჯილდდა!

ბაგე აუთრთოლდა მაშინ, მთელი ტანით აცახცახდა,
ვნების ტალღებს მისცა თავი, სანეტაროდ განემზადა!..

ვაჟის გონება და განსჯა ვნებათ ლელვამ გადაფარა;
მყის დაავინყდა ყოველი გახელებულს ცეცხლი სწავადა!

ვით მწყურვალი ანკარა წყალს, დაენაფა ბაგეთ შმაგად;
მერმე კისერს, ლოყებს, ყვრიმალს, სალუქმკლვავეს – მხრებს და თვალებს!..

ქალსა თითქოს კურდელივით განაბულსა მწევრის კლანჭში,
სიდიადის გრძნობით მოცულს დაკარგული ჰქონდა თავი.

ვაჟმა გოგო გადასწია, შემდეგ უფრო გადაზნიქა,
მერმე რალაც მანქანებით უსწრაფესად გააშიშვლა...

როცა შეწყდა მძაფრი ქშენა, წამს გაისმა ჩუმი კვნესა...
და ანაზდად, თავისთავად, დაცხრა ვნება, სულთა ლელვა...

ქალს თვალებზე აკრთა ცრემლი, როგორც მარგალიტის თვალი...
დილის ნამი ბალახებში... ვით მზის სხივთა ათინათი!

კვლავ მოსწია ვაჟმა ქალი კოცნით ამოუშრო თვალი,
მერმე გულში ღრმად ჩაეკრა, მიესვენა როგორც მთვრალი.

ეფერა და ეალერსა, როგორც შვენის ვნებითა მთვრალს,
არც ქალი გახისტებულა მანაც ბევრი სითბო გასცა!..

და ასეთ სიამტკბილობით გაატარეს მთელი ღამე,
მეტს ჩვენც ნულარ ჩავერევით, თვით იცოდნენ თვისი საქმე.

მაგრამ ისიც არ ივარგებს, აქ შევწყვიტოთ თხრობა გრძელი,
ხომ ვერ ვაიძულებთ მკითხველს – განუსჯელის გახდეს მჭვრეტი?..

და რომ არვინ აგვიდუღდეს – სიყვარულის იგძრნოს ძალა;
ჩავსჭიდებთ ხელს სინამდვილეს და ფინალშიც ჩორთით გავალთ!

დასასრული

რადგან ქალსა და ვაჟს შორის ბობოქრობდა ტრფობის ცეცხლი,
როგორ შეიძლებოდა, რომ არ გაეგოთ ერთმანეთის.

თაფლობის თვე კვლავ ვილაში გაატარეს ეშხის ალში,
მათ სიამეს აღმაფრენას აღარ გააჩნდა სამანი!

ტყით დაბურულ მთებში, ღრეში; ალაზნის ზღაპრულ ედემში
– ვერ ძლებოდნენ ხეტიალით, თავს ირთობდნენ გამეტებით!

ასე განვლო ერთმა წელმა. ოჯახს შეეძინა ვაჟი,
უფრო კარგს რას ისურვებდნენ – დიდებულად იგრძნეს თავი!

მართლმსაჯულების წინაშე ლექსო, თავად, მშვიდად წარსდგა
და.....

რწმენით სავსე, ნდობით სავსე ლექსო თავისი ცოლშვილით,
ახალ ცხოვრებას შეუდგა – სოფლის სამსახურში ჩადგა.

მკითხველებო, ეს რაც მოხდა ბევრმა წყალმა ჩაიარა,
მხოლოდ თავის კალაპოტში, მხოლოდ, მხოლოდ მანდ იარა!..

ახლა კი ამ ჩვენს ძველ მგოსანს მაგრად ჩამოვართვათ ხელი
და გულლიად ერთხმად ვუთხრათ: „ვართ-ქო დამშვიდებულე-ბი!“
1979 წ.

არ დაიჯერო

თ.ძ.-ს

ვიცი, ვიცი რაც გწვავს – რაც გლრნის,
რაზეც გტკივა გული,
რალას იზამ ეს ცხოვრება
ასეთია კრული!

ბედი, ბედი, ოი, ბედი...
რას გვიმზადებს? საბელს?!
სახელს ეძებს? არავითარს,
არ დაგიდევს სახელს!

ბედის მდურვით, მართალია,
ვერ გავაგნებთ გზა-კვალს,
ვერაფერსაც ვერ დავაკლებთ
ბოროტსა და მსახვრალს,

მაგრამ გული, როცა გული
ველარ იტანს ამდენს,
რალა ჭირი უნდა უყო
სიმწრის ღვარსა ნადენს?

ვეკითხები თავს ამას და
თავსაც ძალუმ დავხრი,
– არა, არა მაინც მჯერა
ფარ-ხმალს ჩვენ არ დავყრიო!

ჩვენ უფლება არც გვაქვს ამის,
რაც უნდ გვიგონ მახე,
რისი შიში – გაორება
თუნდ გვიღირონ სახრე!

მტერმა მანამ არ იძინოს
ხელს ჩავიქნევთ სანამ,
ტყავი ასკვეც გასძრობოდეს –
დანახავდეს თანაც!..

მჯერა მალე დადგება დრო –
ჩვენცა გავშლით მკლავებს,
სუფთა ჰაერს ჩავისუნთქავთ
გავახარებთ თვალებს!..

სიზმარია? მირაჟია;
ეს ყოველი განა?
არა აღარ დაიჯერო
იგი წყვილიაღს ფანტავს!

ჯურღმულში ვართ ჯერაც მაგრამ
ამის რწმენა თან მსდევს;
ქართულ ზღაპრის გმირებივით
დაცავლენავთ ქაჯეთს!

მაშ, კეთილად აგვისრულდეს
აგრერიგად თქმული;
მამულისთვის – სინათლისთვის,
დე, გვიძგერდეს გული!

22.11.1985 წ. გუბერსკი.

ლალი ნიკლაუსი ექსპრომტად

ნიგნის გმირებს ლალი ეშხით
მგონი ყველას აჭარბებ!
– გულსა და გონს ვერ ვმორჩილებ,
ღმერთო, ეს რა დამმართე?..

ნუთუ ისევ ძველებურად
გადავეშვი ამურში?..
– რაგინდ ასკეტური იყო
გულს ვერაფერს დაუშლი...

რადგან ასე შემძრა თქვენმა
მიმზიდველმა არსებამ,
გამჩენს, ლალი ნიკლაურო,
გიდიდებდეს განგება!

2009 წ. 20 ოქტომბერი

შორენას სექსის გაკვეთილები და მისთანაები...

შორენა სექსის გაკვეთილს,
ვფიქრობ, სხვის ტექსტით ატარებ;
პირდაპირ გეტყვით, ნუ იზამთ,
გზიდან ნუ აცდენთ პატარებს!

ტექსტის ავტორი, ვგონებ რომ
დილეტანტია ამ საქმის,
ვინც კი ცოტათი ერკვევა
დამეთანხმება ამაში.

სხვაგვარად როგორ გავიგოთ
ხელოვნურ სიტყვათ თამაში,
ან შეკითხვები ქუჩაში
არასგზით მთქმელი – არაფრის...

„გრძნობათა იმპერიაში“
ხელოვნურად ვერ შეძვრები,
– თუმცა შიშველს რომ გიყურებ
სექსს უნებლიედ ვეძლევდი...

ვთქვა რომ აღარა გნატრულობ
ვიქნები ცრუ – „მაგდაგვარი“,
სურვილი მაქვს რომ გასწავლო
სექსი, ნამდვილი, სხვაგვარი.

ახლა კი უნდა გაჯახო
სექსზე, მე, ლექსი ამგვარი,
რომელიც ალბათ დიდია
თქვენზე თავისი „ასაკით“.

აი, ესეც:

ველარ წარმომიდგენია
სექსზე, უფრო მეტი განცდა,
როცა მისი ძლიერება
ძვალ-რბილსა და რიფებს ატანს!

გულს აამებს, სულს ალაღებს;
ხელსაც გაგხდის, ხოლმე, კრავად!..
ნალველს სულ გადაგინმინდავს,
თან მეშვიდე ცაზე ახვალ:
სიდიადეს შემოჰგმატებს,
გაქცევს აზვირთებულ ტალღად,
ათრთოლდები მაშინ როცა
მყის რომ ჟრუანტელი გცვარავს;
უხილავი სიმი გიხმობს
ველარა სძლებ, გთენთავს ნაზად,
თუმცა სულ არ ხარ დაღლილი,
მაინც ძილის ბინდი გფარავს!..
აბა რაა სექსზე უფრო
ნეტარი და თბილი განცდა,
როცა მისი ძლიერება
ძვალ-რბილსა და რიფებს ატანს!

1979

ხომ ხედავ ჩემო შორენა,
სექსზე ნალდად ღირს ბაზარი,
სასიამტკბილო იქნება,
პრაქტიკულად თუ გვასწავლი!..

ამას ვერავინ დაგიშლის,
„სისტემა“ მოდის მაგარი,
სულ მონაგონი იქნება
მაგასთან აჯაფსანდალი.

„იმედი“ ერთ დროს „იმედად“
მიტრიალებდა სულ თავში;
ახლა ვერ ვპოვე, უცილოდ,
გადავარდნილა ბარდნარში...

ძველი არ მითქვამს, შორენა,
არცა რაიმე ახალი,
რჩევა მაქვს: გამხიარულდი.
სექს „ბომბებს“ გაუთანაბრდი.

აათამაშე..., ფიგურა
გამოკვეთილად დანანი,
შეირგე, შეიხმატკბილე;
გაიშხუილე ლანანით.

ამით ქვეყანას აჩვენე,
ნამდვილი ქალის ღირსება...
და თავისთავად გიპოვის
ჰეროსტატესი დიდება!

მინაწერი

რომ არ იფიქრო, შორენა,
ქვენა გრძნობებმა ამიკლო.
პარტნიორობას გთავაზობ
ოღონდ ეგ უნდა გამიგო:

ყველაფერს თავი ანებე
სექსი, მექსი თუ ბენქსია;
ქალური ქცევა ადიდე,
ნამდვილ ქართველს რომ სჩვევია!

გამოსწორდება ყოველი,
ცოდვები ყველას გვამძიმებს,
ვისაცა ასე არ ესმის,
მე მისი ყოფა ვატირე.

ვაჟიშვილი ვარ დღესაც კი;
შენს მერმეც ასე დავრჩები,
მიტომ, ამიტომ... რადგანაც
განსაკუთრებულს არ ველი!..

ნაირფერადი სიზმრებით,
თითქმის ცხოვრება გავლიე,
ყანწით ვსვამ შენს სადღეგრძელოს,
ჩაო, ბოლომდე დავლიე!..

22.12. 2009 წ.

შორენა შიშველ-ჩახდილი

ო, ეს რა გახდი, შორენა,
სექს – სიმბოლო თუ სექს – ბომბა,
მართლაც მაგარი ვინმე ხარ,
აზრების მიჭირს თავს მობმა...

„შორენა ნეტავ შიშველი
ერთი ნატურში მანახა;
თუა „ის“ მართლა იმფერი,
რაც ეთერიდან – ხშირად ჩანს...“

აღბათ, ეს ასე იქნება,
რახან შორენამ ინება...
- ვისაცა მოესურვება,
აყრის სუყველას ღირსებას.

სხეული ქაჯი – ამბოხით,
ცვედანებს თავზე ემტვრევა,
ქალი ვნებით, თან ამბორით
სულში გვიძვრება, გვესხმება!

აბობოქრებას, შორენა,
ბევრი ისე ვერ გაგიგებს,
მაგრამ შენ შენსას მიანექ;
შენსას ჯიგრულად დაითრევ!..

შენზე ფიქრებმა, ნამდვილად,
მთელი სიმშვიდე წამართვა;
- რაც რომ უაზროდ გეჩვენოთ
ლიად სექსზე ვარ თანახმა!..

შუბლის ძარღვს, აღბათ, გავინწყვეტ,
ვნების ქარცეცხლში დაგათრობ;
თამაშ-თამაშით, ალერსით
მამაპაპურად დაგამყნობ!..

შორენა, უნდა გამიგო
გადარევას ვარ ნამდვილად,
სიტყვები თუ ვერ მოვზომე,
რა ვქნა, ნებას ვერ წაფუვალ...

ო, რა მაგარი იქნება
შორენა შიშველ-ჩახდილი!
„იმედი“ მაგფერ შიშველი
გადასტყორცნილი მთას იქით!

თბილისი 2009.16.XII

შორენას გამოსმაურება...

ჯემალ ბატონო, მოგმართავთ,
მადლობელი ვარ ძალიან,
რადგანაც ჩემმა ფიგურამ
აგრე რომ გაგახალისა!..“

ჩემი მიზანიც ეგ არი:
ვფიქრობ, ამით რომ, ჯემიკო,
ვნებები მიძინებული
სუყველას უნდა გაგილღვოთ.

აზარტით უნდა განენწყოთ,-
ასეა ახლა საჭირო,-
თუ „სიბნელეში“ არ გინდათ
მთელი სიცოცხლე გატკვიროთ.

ჯემალ, შენ რასაც მთავაზობ,
ჯერ მისთვის არა მცალია:
– წამონწყებული საქმენი
ბოლომდე მისაყვანია!..

ხომ ხედავ, ქალი ქალს დასდევს;
„მამაკაცი“ კი - „მამაკაცს“.
უბედურებას მე ასეთს
ვებრძვი ირიბად „ჯამალმან!“

რეპლიკა

მესმის მე თქვენი, შორენა,
ნაწილობრივ ეს ასეა,
მაგრამ ბევრი რამ სხვაგვარად;
– თუ ნებას დამრთავ, გავბედავ...

შორენა არ მაცლის

თქვენ ხელს მე ველარ შეგიშლით,
დემოკრატია... ასეა!
რაც გინდა, ისე იფიქრე...
– თუთბერიძემ არ გარეკა?..

ო, ნანკა ხომ ფიგურირებს,-
„სიმაღლის დროის“ წამყვანი,-
ქალი, ვით ცივისსხლიანი,
სინამდვილეში დამტკბარი...

„რუსთავი ორი“ მიჯოკრავს...
„კაცი“ როლს მართმევს ქალისას,
საიდუმლოთი მოცულან;
– ველარ გაიგებ, რას იზამ?..

ვესწრები მაგათ შოუებს,
ნამდვილად, შურით შევსცქერი,
ლამის ეჭვებმა შემჭამოს:
– ქალი მე ვარ თუ ეგენი?..

ასეა ჩემო, ჯემიკო,
საქმენი ჩვენი დროისა:
„ძველმოდურობა“ – „...ბზიკობა“,
სულ ერთიანად მოისრა!..

მინანერი

ვხვდები, შორენა, ღმერთმანი,
ყველაფერში რომ ერკვევი;
პირველ ჩვენებას მიაწევი:
ვერვინ მოგჭამოს ფეხები.

აღბათ ოდესმე მოგწვდება,
ჩემი გოდება – საზარი,
– ცალ ბარკალს მაინც ხომ მომცემ?
და თუ არადა, მამკალი...

2009 წ. 27 დეკემბერი

პატარა გოგო

(სიმღერა)

პატარა გოგომ მატკინა გული,
გული მატკინა პატარა გოგომ;
- რა ვქნა, უფალო, რა გავაკეთო
გადავიტანო... ნეტავი როგორ?..

პატარა გოგო, პატარა გოგო,
გალაღებული დაფრინავს - დაჰქრის;
სულ არ ან უხებს ჩემი ტკივილი,
გულთან არ მიაქვს მას ჩემი დარდი:

მეცხრე ცაზეა ათას ფიქრებით,
ტკბება და თვრება სიამით იგი:
სინამდვილეში იქნებ, ეგების,
მართლაც გამოჩნდეს ნამდვილი ბიჭი.

იქნებ გამოჩნდეს ნამდვილი ბიჭი,
ბიჭი ვაჟკაცი – გოგონას ღირსი,
– უცნაურია, მაგრამ დღეს, იცით? –
ბედის ბორბალი უკუღმა მიდის!..

პატარა გოგოვ, პატარა გოგოვ,
გაიფრთხიალე მოფრინდი ჩემთან,
– ბებერი ხარის რქანიც ხნავენო,
ხომ გაგიგია, – თქმულა ძველთაგან!

პატარა გოგომ მატკინა გული;
გული მატკინა პატარა გოგომ,
– რა ვქნა, უფალო, შენ შემინყაღე,
რომ გავიფიქრე რატომ და როგორ...

ლორენა

(სიმღერა)

ვახ! რა მაგარი ყოფილხარ
კაცი ვერ მოგწყვეტს თვალსაო,
– გულს თუ არ დამწყვეტ, ლორენა,
არ გაგანბილებ, ქალაო!

გაოგნებული შეგცქერი, –
კვლავ სიჭაბუკემ გამკრაო, –
ისეთი სხმული რამა ხარ,
ქალავ, თავს ვკარგავ თანაო...

განზე თუ აღარ გადგები,
ზედა შეგაკლავ თავსაო;
ფარჩას დაგიგებ, გაგათბობ;
ნავს ვანანავებ ზღვასაო!

ქვეყანა შეზანზარდება,
იზამს ფინალი ამასო,
– გულში ყოველი გაივლებს,
ვინაც კი თვალი დაგასო...

მგონია ასე აჯობებს –
გადამაფარე კალთაო,
დათვრები ვნების სიამით,
ბუნება გიმღერს ნანასო!..

მოკლე ბიოგრაფია

დავიბადე... დავბადებულვარ... მოვევლინე და ასე შემდეგ... ცნობილი პირები თავიანთ ბიოგრაფიას რომ წერენ, ასე იწყებენ და შემდგომ ტყუილ-მართალს, რომ იტყვიან, ხან ასე და ხან ისე უბერავენ. სხვების რა მოგახსენოთ და მე პირადად, ვერცერთი მიმართულებით დავუბერავ: ჯერ ერთი, ამას არც კაცობა მაპატიებს და არც ისინი, ვინც ჩემი ცხოვრების გზას არცთუ ისე ცუდად იცნობენ.

ასე რომ, ჩემო ძვირფასო მეგობრებო, პირველ რიგში, დაბადების თარიღს ჩემსას თავს არ მოგახვევთ დაბეჯითებით. ამიტომ, მოკრძალებით აღვნიშნავ: „დავბადებულვარ“ 1949 წლის 1 მაისს ნაგვაზაოში..“ ახლა, ვინც ჩემს პირადობის მონმობას გადახედავს, ჩაიქირქილებს – ტყუილში გამოვიჭირე, იქ სხვა თარიღი წერიაო. ის კი არადა, ცხონებულ მამაჩემსაც შეუცვალეს სახელი სხვადასხვა საარქივო მონაცემებიდან გამომდინარე. კიდევ კარგი, პირადობის მონმობაში დღეს არავის მოსვლია აზრად მამის სახელი აღნიშნულიყო. ამიტომ, თამამად შემიძლია, წიგნს თუ გამოვცემ, „გრიგოლის-ძე“, „ჟორჟის-ძე“, (რაც ნამდვილია), დავაფიქსირო. ისტორიასაც ეგრე შემორჩება და ყოველივე ამის გამო ძალიან გახარებული ვარ და თქვენც თუ გაიზიარებთ ამას, ძვირფასო მკითხველო, ძალიან მადლობელი ვიქნები. ყოველივეს, თუკი ცნობიერება ბოლომდე შემომრჩა, არ დაგივიწყებთ.

მაშ ასე, დავბადებულვარ 1949 წლის პირველ მაისს გრიგოლ (ჟორჯი) არტემის ძე ჯღარკავას ოჯახში (ნაგვაზაოში). ამას, რა თქმა უნდა, ზუსტად ვერ მოგახსენებთ, რადგან გადმოცემით ჩემი ამქვეყნად მოვლინება საავადმყოფოში მომხდარა, რომელიც რაიონულ ცენტრთან ახლოს მდებარეობს, რომელსაც ოდესღაც მარტვილი ერქვა და სხვათა შორის, დღესაც ამ სახელს ატარებს.

ახლა კი, მკითხველო, მაპატიეთ, თუკი ცოტაოდენ თავსატიცხს გიჩენთ, რათა გაარკვიოთ ზუსტად იმ დროს რაიონის სახელი, რომელმაც სამშობლოს გამბედნიერებლად ჩემი თავი მოუვლინა, – ტაბუირებული რომაა. არც ის უნდა გაგიკვირდეთ, მომავალში ამ რაიონს (მარტვილს) ჩემი წინაპრების შთამომავალთა სახელიც ეწოდოს და არც იქნება გასაკვირი ისტორიული გამოცდილებიდან გამომდინარე ასეც მოხდეს...

დედა, დუშა ანტონის ასული სანაია დღესაც შემართებითაა,

რა თქმა უნდა, სულიერად. ისე, ცალ თვალში ჩინი აქვს დაკარგული, ორი ჯოხით დადის და სოციალური დახმარების სიმძიმეს რომ არ გაესრისა, „საბედნიეროდ“, გაანთავისუფლეს მისგან, რაც „უდავოდ“ მისასალმებელია...

მამა, ვერ ვიტყვი მშვიდად განისვენებს-მეთქი 2001 წლიდან, მაგრამ მაინც ბედნიერად შეიძლება ჩაითვალოს, რომ ვერ მოესწრო დღევანდელ დღეს და ამით მის გონიერ შთამომავლებს ნუგეში თავისთავად ეძლევა...

საერთო წინაპრებზე ვრცლად ვერ მოგიხსრობთ, რადგან, მას მომავალში მას მერმე ვაპირებ, როდესაც მსოფლიოში ცნობილი, თუ დღეს რა ტერმინსაც ხმარობენ ხოლმე, ცნობადი ვიქნები. ასე, რომ ფირცხალავეებზე, ჯღარკავეებზე, სანაიებზე, დანელიებზე, კუპრავეებზე და ასე შემდეგ, მკითხველებო, ძალიან საინტერესო მასალებს მოგანვდით და შეგიძლიათ ამის მოლოდინში წინასწარ გამხიარულდეთ ან ისიამოვნოთ. მითუმეტეს ეს თქვენს ჯანმრთელობას სამომავლოდ დიდად წაადგება! და ნუ მოთოკავთ თავს, რათა ზედმეტი სერიოზულობა დაიჩემოთ ან გამოიჩინოთ. ეგეთი ამბები წიგნის კითხვისას დაუშვებელია და ნურც თქვენ გაჯიუტდებით!..

მამ ასე, როგორც ზემოთ აღვნიშნე, დავბადებულვარ ერთ მშვენიერ მაისის დილას თუ შებინდებისას, რასაც მაინც და მაინც დიდ არსებით მნიშვნელობას არ ვანიჭებ და ნურც თქვენ გაიჩინთ თავსატეხს ამ მიმართულებით..

ბავშვობა ურიგო არ მქონია. ორი ძმა მყავს: ერთი, მამელი, ჩემამდე მოევლინა ქვეყანას და ერთიც, გოგი, ჩემს შემდეგ. ესე იგი, შუათანად ვითვლებოდი და ვითვლები დღესაც, რაც უდავოდ შთამბეჭდავია და საამაყო და ამით ძალიან კმაყოფილად ვგრძნობ თავს.

სკოლაში სწავლის პერიოდი ძალიან პროდუქტიული და საოცარზე საოცარი გახლდათ თავისი მრავალფეროვნებით, რაც უდავოდ ცალკე წიგნად გამოცემას იმსახურებს და ამიტომაც აქ თავს არ შეგანყენთ. ოჰ, ეს რა წამომცდა, უფრო სწორი იქნებოდა მეთქვა – არ გაგანებივრებთ ზედმეტად სიხალისით-მეთქი და ჩემს თავმდაბლობას, დარწმუნებული ვარ, ამით განსაკუთრებულად გამოვკვეთდი და თქვენც, ძალიან გთხოვთ, ძვირფასო მკითხველო, დამეთანხმოთ ამაში.

როგორც ჩვეულებრივ ახალგაზრდათა უმეტესობას, მეც მიყვარდა ერთი, ორი და ასე შემდეგ, ვინც კი განსაკუთრებული

სიმშვენიერით გამოირჩეოდა. ვუძღვნიდი ლექსებს, ვათენებდი ლამეებს და, მართალი გითხრათ, ჭეშმარიტი სიყვარულით ვთვრებოდი და ეს დღემდე გამომყვა, რაშიც კარგის მეტს ვერაფერს ვხედავ და ამჟამადაც ჯიუტად ამ აზრზე ვდგავარ.

სპორტის ბევრ სახეობას განსაკუთრებული თავდავიწყებით მივსდევდი და წარმატებებიც გამაჩნდა. სწავლისთვის ამას ხელი არ შეუშლია და საბოლოოდ, ოქროს მედალიც კი დავიმსახურე, მართალია, ამ ოქროს მედალმა დღეს სამსახური ვერ გამინია (არცერთმა ლომბარდმა არ ჩაიბარა), მაგრამ, როგორც ასეთი რელიქვიად დარჩენილს სულაც არ რცხვენია სიამაყით რომ გამოიყურება. უფრო მეტიც, მისი წყალობით თბილისის უნივერსიტეტში შეღწევა ერთი საგნის ჩაბარებით შეეძელი, რაც უდავოდ მის კეითლშობილებაზე მეტყველებს და ამას ვერ დავუკარგავ. უნივერსიტეტში სწავლის პერიოდი მრავალმხრივი და ფათერაკებით სავსე იყო და თუ არსთა გამრიგემ დამაცალა, მას ერთ წიგნს თუ არა, მესამედს მაინც მივუძღვნი, რაც, ალბათ, უდიდესი შენაძენი გახდება მომავალი თაობებისათვის. ამასაც ვაზუსტებ: მომავალში ამ ქვეყანაზე ვინც აპირებს გაჩენას, არ გავანბილებ.

მკითხველები, თუკი ასეთნი, საბედნიეროდ, მრავლად იქნებიან, შესაძლოა სინანულით შემომჩივლონ და ასე შემდეგ, მაგრამ მათ პირობას ვაძლევ, რომ ყოველგვარ ინფორმაციას, სანამდეც ეს (წიგნის გამოცემა) მოხდებოდეს, არ დავზარდები და პირადად ჩემგან მიიღებენ. დარწმუნებული ვარ, ასეთნი ბედნიერად თუ არა, კმაყოფილად იგრძნობენ ან ჩათვლიან თავს. ერთს დავსძენ: ურიგოდ არ დამიმთავრებია თბილისის ჯავახიშვილის სახელობის უნივერსიტეტი, რისი დასტურიც გახლდათ ის, რომ ერთადერთს თუ არა (1972 წელს), ეკონომიკის ფაკულტეტის კურსდამთავრებულთაგან ერთ-ერთს მაინც ასპირანტურაში შესვლისათვის სამეცნიერო საბჭომ, რასაც პროფესორი მამია ლაღანიძე ხელმძღვანელობდა, რეკომენდაცია მომცა დითირამბებით და თანაც, თბილისში გამანაწილეს სამუშაოდ ვაჭრობის სამინისტროში უფროს ეკონომისტად, რაც იმ დროისათვის ძალიან დიდი დაფასება გახლდათ.

მართალია, აღნიშნული მისამართით მუშაობა ვერ დავინწყე ერთი უბრალო მიზეზის გამო: ის ადგილი ვილაც გავლენიანი პირის შვილის თუ ძმისშვილისათვის მიუკუთვნებიათ, რაც, რა თქმა უნდა, ჩემთვის არავითარ შელავათს წარმოადგენდა. გული მაინცდამაინც არ შემწუხებია და არც ფერი დამიკარგავს. ის კია,

უმუშევრად ყოფნა კარგა ხანს რომ გამიგრძელდა, პროტესტის სხვადასხვა ფორმებს მივმართე, რაც ძალიან შედეგიანი და მიზანმიმართული აღმოჩნდა. ასე აღმოვჩნდი, ჩემდა სამწუხაროდ, საკმაოდ მოზრდილი, გრძელი სასურსათო მაღაზიის ხელმძღვანელად და სწორედ იქიდან იწყება ფათერაკებით სავსე ცხოვრების მნიშვნელოვანი ეტაპი, რომელიც სამ მოზრდილ წიგნს თუ არა, ერთს მაინც იმსახურებს და ჩემო ძვირფასო მკითხველნო, თქვენს ბედნიერებას ცოტა ხნით თუკი გადავდებ, ნუ გამინანყენდებით – ქესატად ვარ და რომც დავწერო, მაინც ვერ გამოვცემ დღესდღეობით. ასე რომ, ჩემო კარგებო, მატერიალური უღონობა აუცილებლად უნდა მაპატიოთ, ნამდვილად მჯერა თქვენი სულგრძელობის!

მაისში დაბადებულმა ციხე უნდა გამოსცადოსო, წამიკითხავს სადღაც და თუკი ჩემს ცხოვრების ეპიზოდებს გადავფურცლავთ, ძალიან შთამბეჭდავად ამართლებს ზემოთ აღნიშნულ ვერსიას:

პირველად ხელფასი რომ ავიღე, თანამშრომელთა ერთი ნაწილი რესტორან „საქართველოში“ წავიყვანე, რომ ეს განსაკუთრებით აღმენიშნა... იდგა 1972 წლის იანვარი.

სუფრაზე რომ ვისხედით, უგუნებოდ ვიგრძენი თავი: ხორციანი კერძი არ მიიღო გულმა, ლობიანი მოვატანინე (როგორც შემდგომ აღმოჩნდა, იმ მომენტისათვის გამზრდელი ბებია ლიუ ჩაგუს ასული ფირცხალავა, რომელსაც დედას ვეძახდი, გარდაცვლილი ყოფილა...).

სუფრის დამთავრების შემდეგ, რესტორნიდან რომ გამოვედით, სასტუმრო „საქართველოს“ წინ უცნობმა ტაქსის მძღოლმა მგზავრს გაჰკრა გვერდი, რის შედეგადაც ის დაეცა და დაშავდა კიდევ. გამოჩნდა მილიცია (მაშინ ასე ეძახდნენ) და ჩვენც, იქ მდგომნი, როგორც მოწმეები, განყოფილებაში წაგვიყვანეს ძნელადი ქუჩაზე. სამორიგეოში, ვხედავ, მილიციის თანამშრომელი მთვრალ ახალგაზრდას სასტიკად სცემდა. ჩემთვის ეს წარმოუდგენელი ფაქტი გახლდათ. მორიგეს კანონიერებისაკენ მოვუწოდე, რის გამოც თავაზიანად დედის შეგინება მივიღე. მეც თავაზიანობით უმალ ვუპასუხე და მილიციელი იატაკზე გასრიალდა... ცოტა ნასვამი ვიყავი, რასაც ცუდი ზეგავლენის მოხდენა ჩემზე ნამდვილად არ შეეძლო. დღესაც ჩემს იმ საქციელს გამართლებულად მივიჩნევ.

ატყდა ერთი ამბავი – ძნელი შეიქმნა ჩემი დაკავება (სამართლიანობა მოითხოვს ვთქვა, რომ საცემრად ხელი არ დაუკარე-

ბიათ). ერთი კაცი არ დამავინწყდება – მაიორი ანდრო ხარჩილავა – ვაჟკაცი, ძლიერი აღნაგობის კაცი, რომელმაც ჩემგან ტრავმა მიიღო, მაგრამ იქ რაც მოხდა და რატომაც, ამის შესახებ მილიციის უფროს ხაჟალიასთან სიმართლე არ დაუღამავს, რასაც ჩემი შემდგომი ბედისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა ჰქონდა.

პირველი ხელფასი კამერაში აღესრულა საბოლოოდ. სიგარეტის მონევა იქ დავინყე. გარდაცვლილი ბებიის დაკრძალვას ვერ დავესწარი, რაც ყველაზე დიდი საშინელება გახლდათ. ისე, ნამდვილად იყო ხელშენყოფა – დაკრძალვის დღეს გამიყვანეს კიდეც კამერიდან სხვებთან ერთად ვითომ სამუშაოდ, მე კი გამაპარეს... მაგრამ, სამწუხაროდ, უამინდობის გამო დასავლეთისკენ ფრენა არ იყო. ჩემი ფეხით დავბრუნდი იზოლატორში. ათი დღე დავყავი მანდ. სამსახურიდან განთავისუფლება მომინდომეს, მაგრამ თვითონ მილიციის უფროსმა ხაჟალიამ დაურეკა კვებვაჭრობის უფროსს და კატეგორიულად მოსთხოვა ხელი არ ეხლოთ ჩემთვის, როგორც გაუგებრობის მსხვერპლისათვის.

მეორედ ერთი დღით მოვხვდი ისევ მოწმედ ძალიან საჩოთირო საქმეზე. დაკავება მომინდომეს, ფული რომ შეეწერათ, (ეს მაისის რაიონში ხდებოდა), – მაგრამ ყველაფერი კარგად დამთავრდა.

ორივე შემთხვევა ძალიან ბევრ საინტერესო და სახალისო ეპიზოდებს შეიცავდა, რომლის გადმოცემაც აქ მიზანშეწონილად არ ჩავთვალე.

მესამე შემთხვევა – ძალიან რთულ, დაუჯერებელ ამბებს უკავშირდება და მისი სრულიად გადმოცემას ალბათ ცალკე წიგნი ნამდვილად დასჭირდება.

მოკლედ ვიტყვი: პატიმარი გახლდით პოლიტიკური სტატუსით, თუმცა სამეურნეო დანაშაულის მუხლით ვიყავი გასამართლებული. მომარონიეს რუსეთის რამოდენიმე ციხე როსტოვიდან კომის ჩათვლით და პირიქით. საშინელი სირთულეები შემხვდა, მაგრამ უფლის წყალობით უვნებლად გადავრჩი.

1990 წლიდან ყოველგვარი პიარის გარეშე ვაკეთებ იმას, რისთვისაც უნდა იღწვოდეს ყოველი სამშობლოს მოყვარული ადამიანი, რომელსაც ღმერთი სწამს. ამით, ჩემო ძვირფასო მკითხველებო, ყველაფერია ნათქვამი.

2009 წ. 25 დეკემბერი

სარჩევი

ავტორისაგან -----	3
წინასიტყვაობა -----	5
ღმერთო -----	6
სუბიექტურზე და... -----	6
შინაგან ძალაზე -----	7
მსგავსება განსხვავებაზე -----	7
ადამიანის ჩვევებზე, მოქმედებებზე... -----	8
ქება დიდებაზე -----	8
მშვენიერებაზე -----	9
ო, ეს ბედნიერებაა... -----	9
უთქვამთ... -----	10
ნაკითხზე და უვიცზე -----	10
ურთიერთობაზე -----	11
ადამიანის ნებაზე -----	11
დანერილ – დაუნერეულ კანონზე -----	12
ადამიანის უბედურება -----	12
ჩვენი ნუგეში -----	13
ბედნიერებაზე -----	13
პატარა რჩევა -----	14
ორიოდე სიტყვა „საწყისის“ გარშემო -----	14
შეგრძნებაზე, გონზე -----	16
პატარა პრობლემა -----	17
ბრძენკაცზე, უვიცზე და... -----	18
ბედზე და ადამიანურ ცდომებზე -----	20
გამონათქვამები და სხვა -----	21
ბოლოთქმა -----	54
სინანული -----	55
უცნაური ქორწილი -----	60
არ დაიჯერო -----	87
ლალი წიკლაურს -----	89
შორენას სექსის გაკვეთილები და მისთანები... -----	90
შორენა შიშველ-ჩახდილი -----	93
შორენას გამოხმაურება... -----	94
პატარა გოგო -----	96
ლორენა -----	97
მოკლე ბიოგრაფია -----	98

**ავტორი:
ჯემალ ჯღარკავა**

**კომპიუტერული უზრუნველყოფა:
დავით ხოსიაშვილი**

**კორექტორი:
ნანა მაღალაშვილი
სერგო ჯანაშია**

უპ (VDC) 821,353.1 ჯ-964

**თბილისი
2011**